

D o d a t k y .

Statistika o domech a obyvatelstvu Poběžovic:

Roku	Domů	Obyvatelů	Němců	Čechů	Křesťanů	Židů
1611		1792			1492	300
1763		354				
1790	128					
1799	128					
1839	222	1928			1716	212
1890	241	1956			1854	102
1900	264	1928	1918	10	1834	94
1910	261	2104	2059	45	2040	56
1921	285	2008	1893	70		
1930	340	2015	1845	170	1962	53.

/ Data jsou vzata od K. Brunnera, kromě roku 1799 kdy jde o soupis domů pro silokaci sborů při pochodu ruských vojsk./

Za druhé světové války byly umístěny v následujících domech tyto instituce:

V domě čp. 316 Ortsgruppe der NSDAP

v zátku: měšťanská škola

na radnici: Stadtamt, Amtsgericht / myslí se tu soudní budova/

v domě čp. 50 Feuerlöschpolizei

v domě čp. 160 Gendarmerie

v domě čp. 90 Deutsche Arbeits-Front

v domě čp. 268 Hilfstelle Mutter und Kind

Motorsturm

SA Dienststelle

NS Frauenschaft

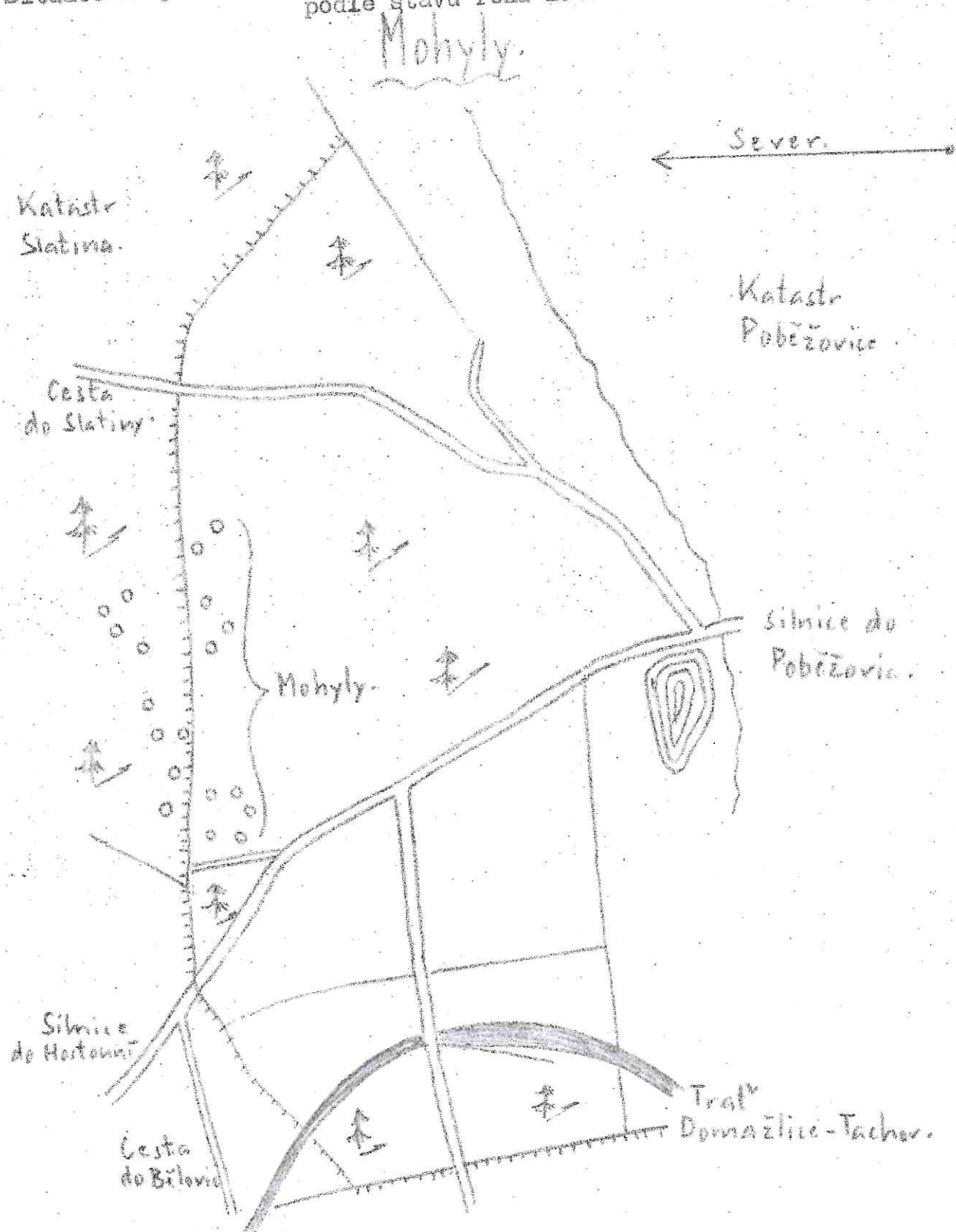
v barákovém táboře pod nádražím: Reichsarbeitsdienst- muži

ve vile kdysi Mandlerově při živcovém mlýně: Reichsarbeitsdienst-ženy

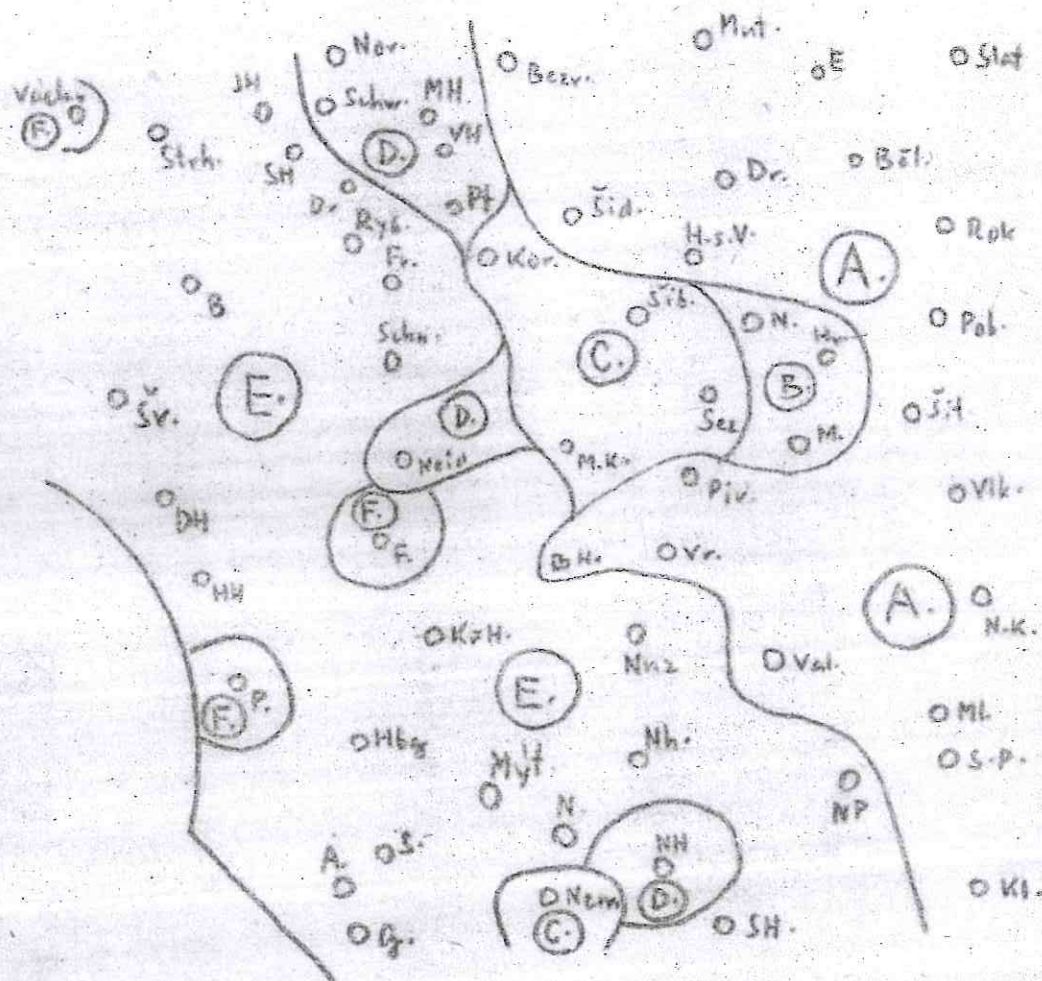
v dřívější české škole pod nádražím: Kreisberufsschule.

Historické mapy .

Situace mohyl na pomezí katastru Poběžovického a Slatánského
podle stavu roku 1947.

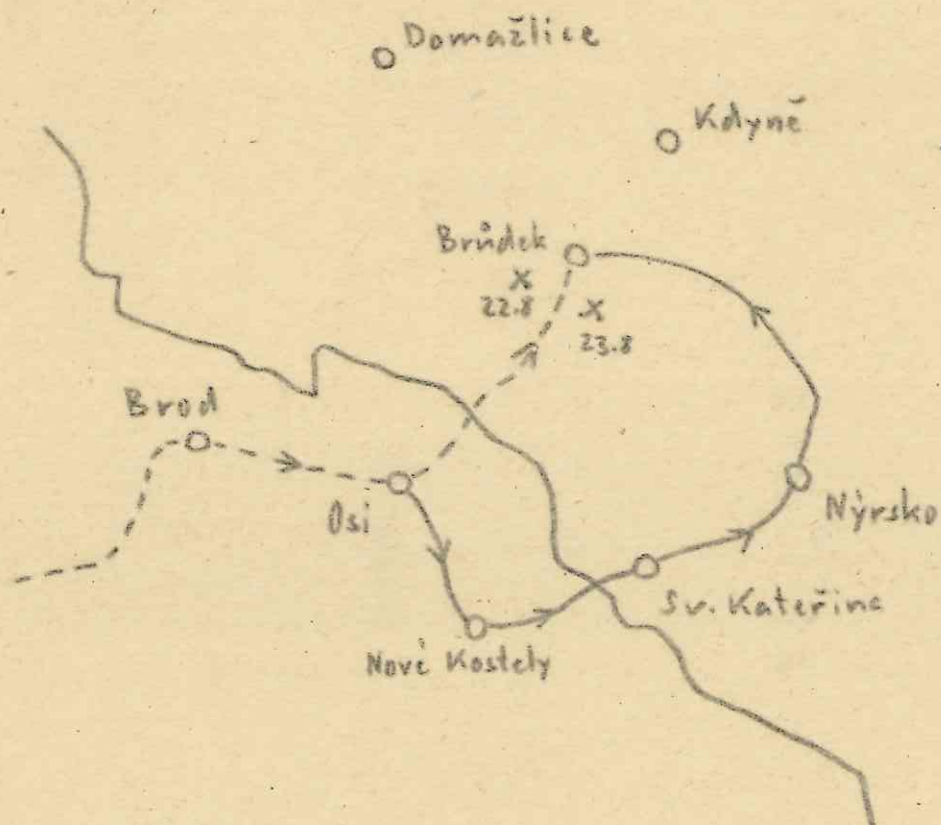

Postup osídlování podle díla Vlad. Šmilauera: Osídlení Čech.

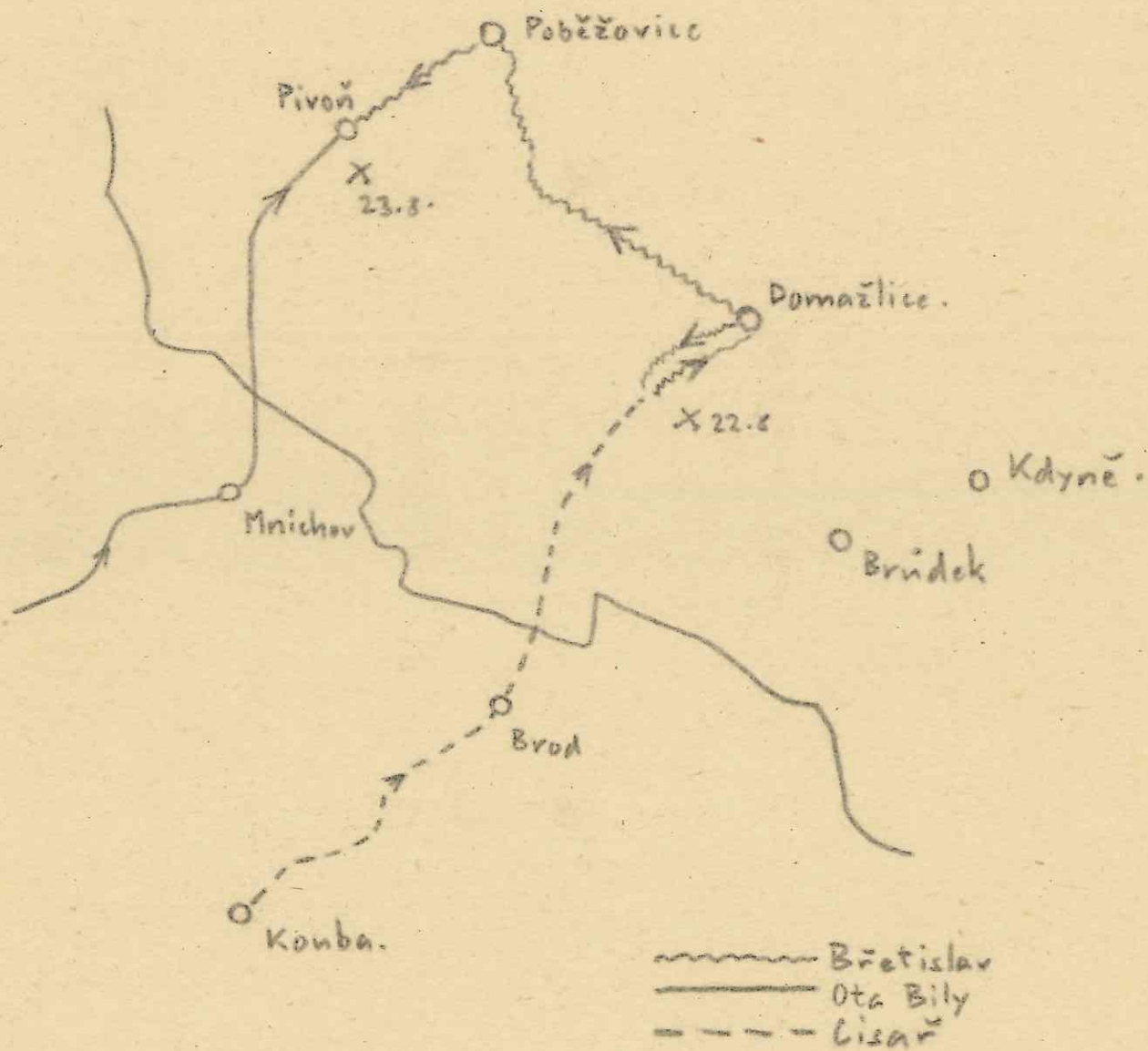
- A = území prokazatelně osídlené do roku 1379
 B = dtto v letech 1500 až 1550
 C = dtto v letech 1550 až 1600
 D = dtto v letech 1600 - 1654
 E. = dtto v letech 1654 až 1839
 F = po roce 1839.

Bitva roku 1040 podle Dra. Fr. Roubíka.

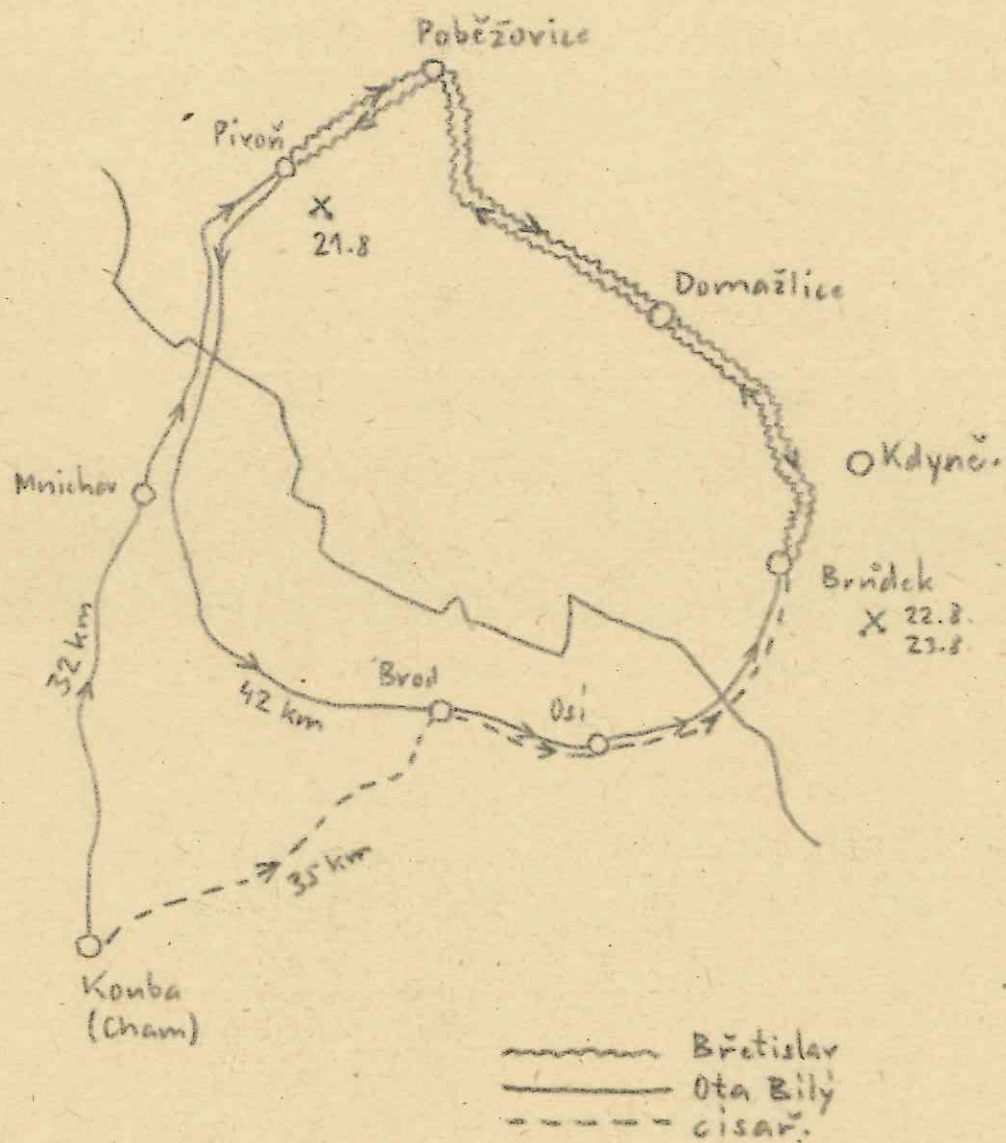

————— Ota Bílý
----- Císař.

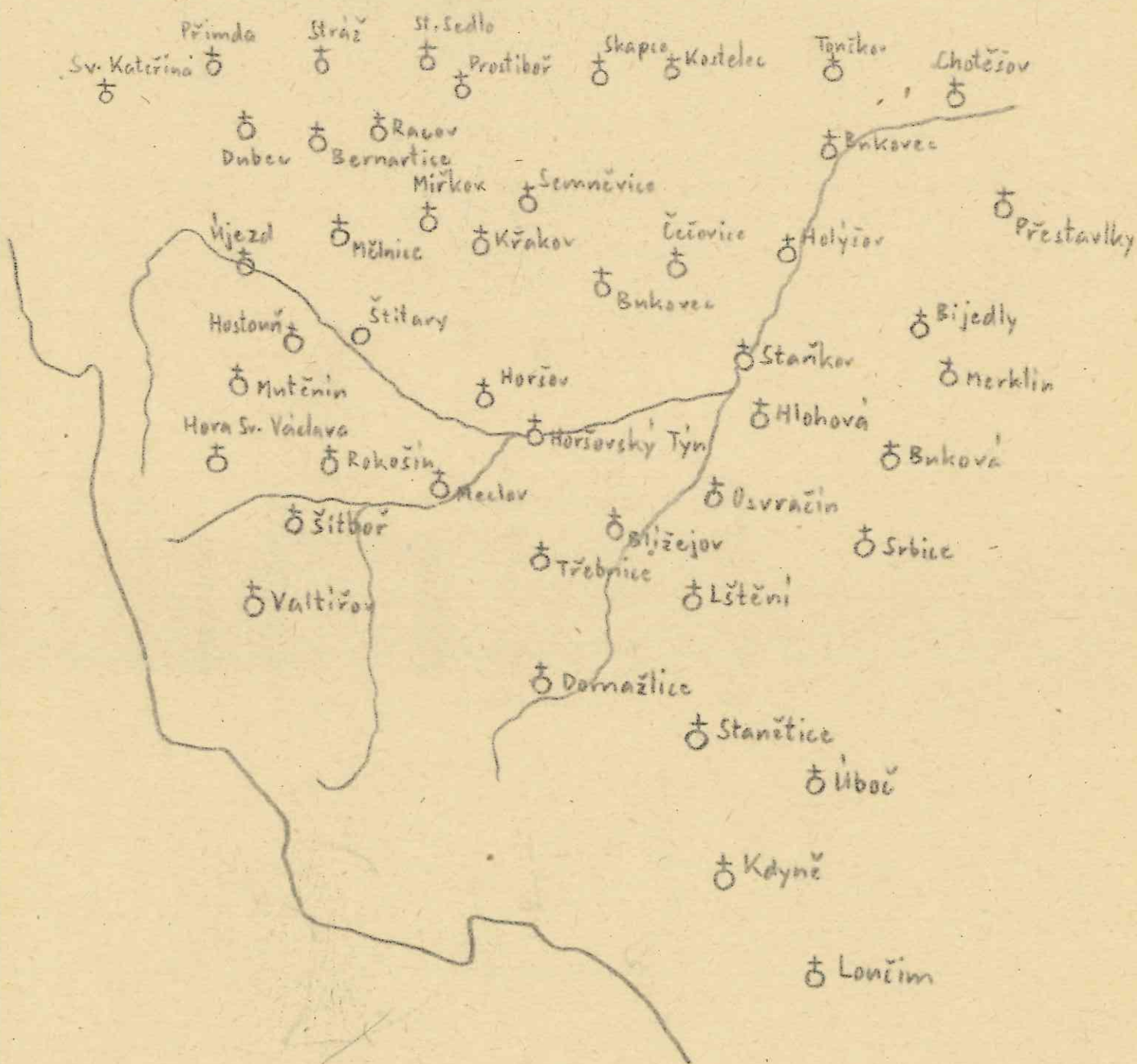
Bitva roku 1040 podle Dra. Jindřicha Vančury.

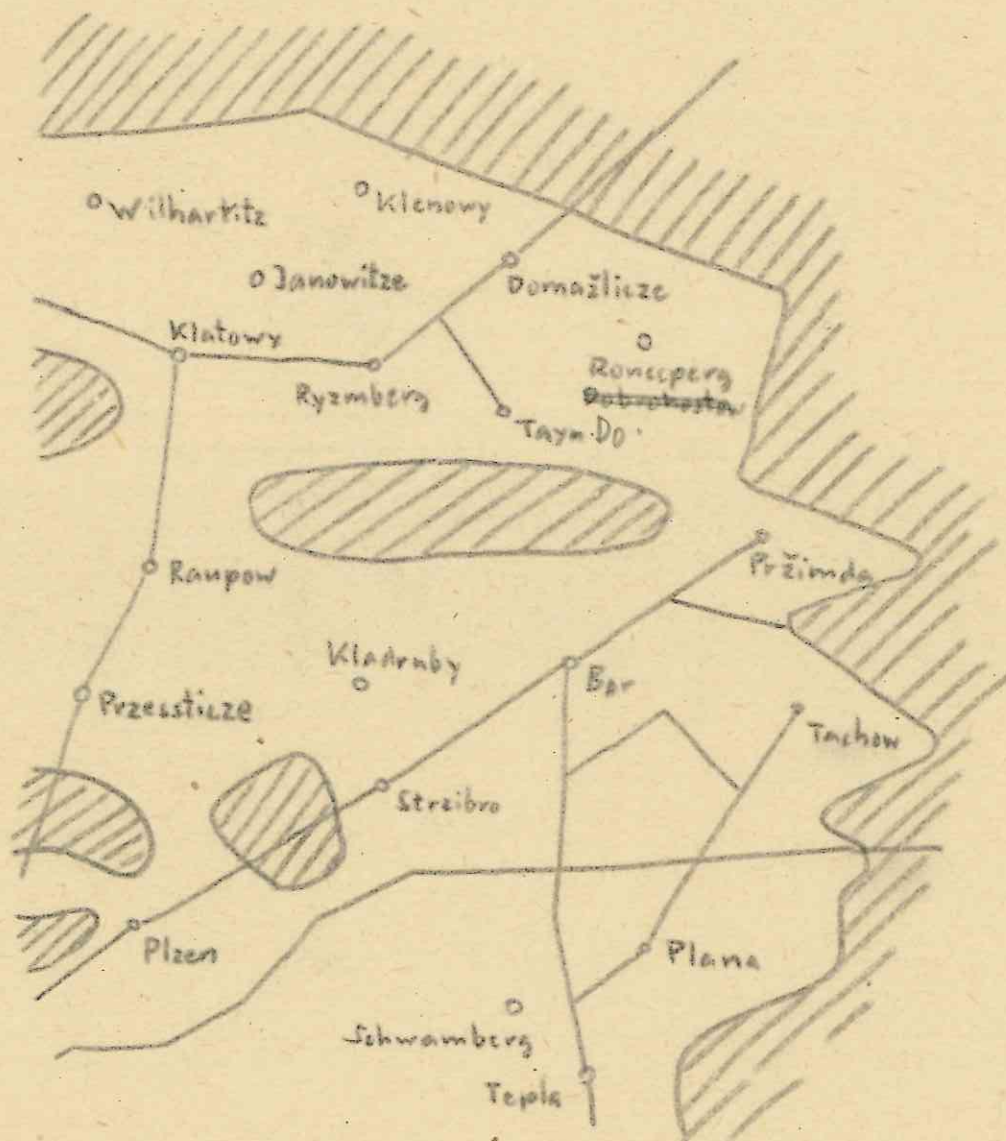
Bitva roku 1040 podle Františka Teplého.

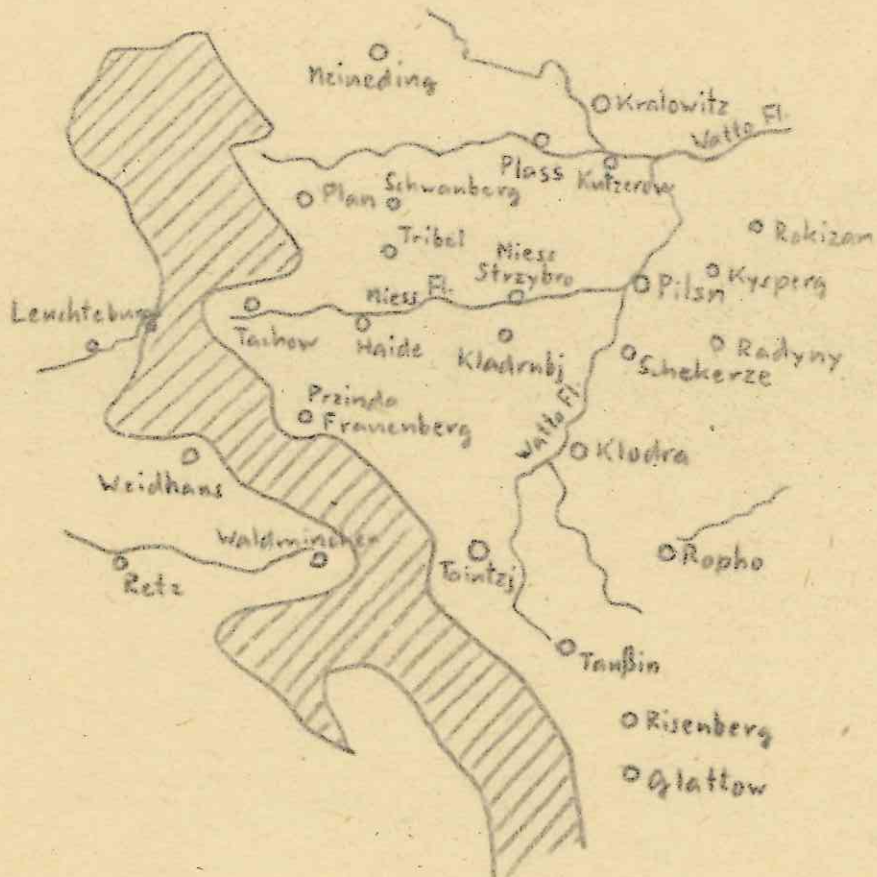
Fary v obvodu Horšovskotýnského archidiakonátu ve 14 a 15 století.

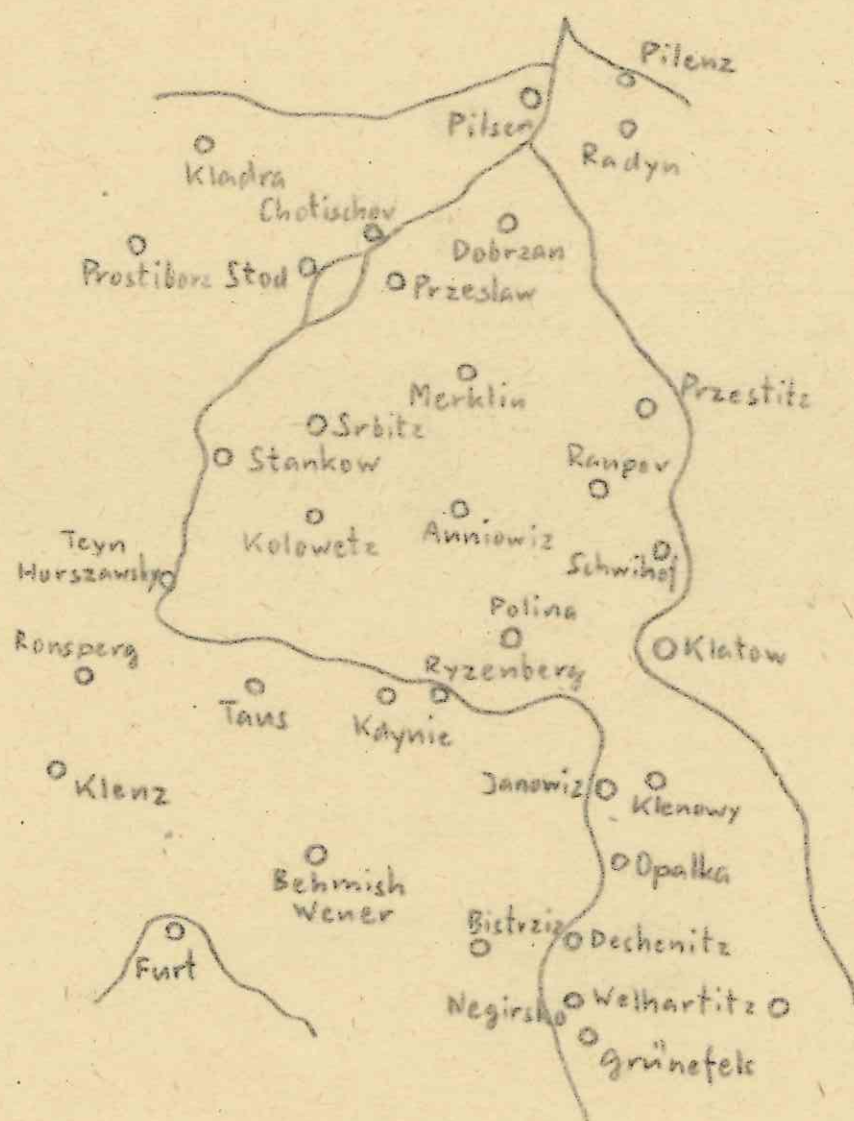
Podle mapy Mikuláše Klaudiana z roku 1518.

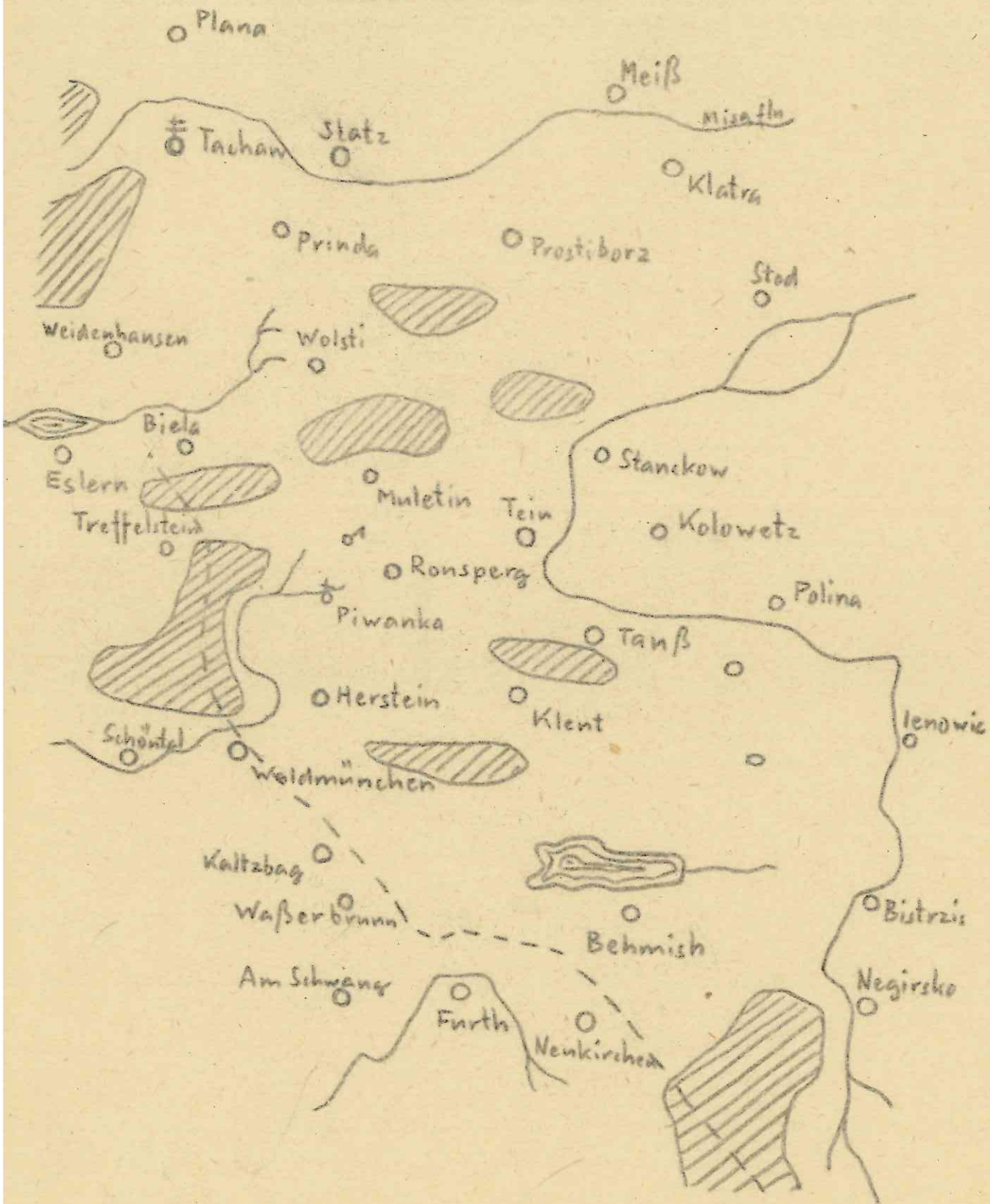
Podle mapy Grinigerovy z roku 1569.

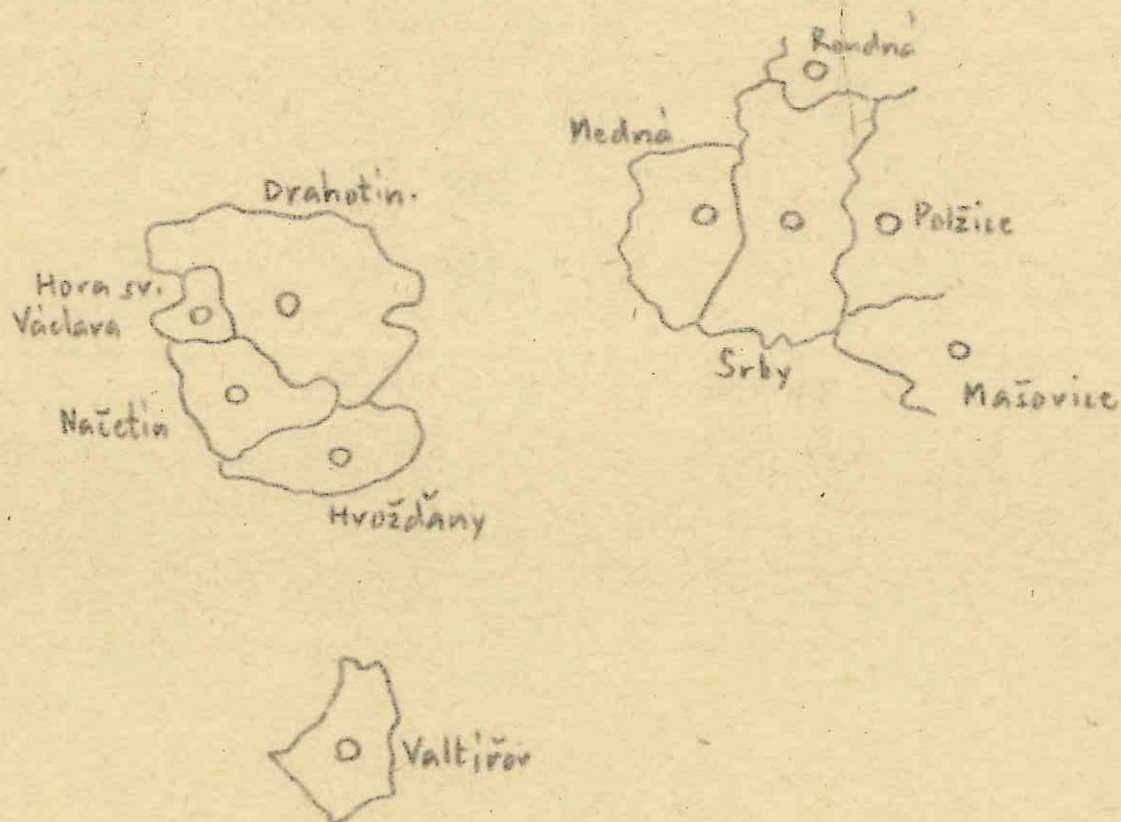
Podle mapy Zimmermannovy z roku 1619.

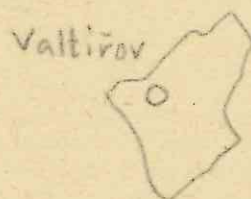
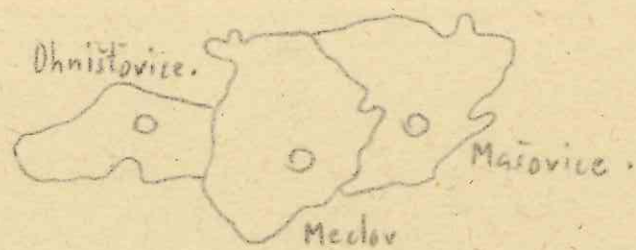
Podle mapy z díla Matthaea Meriana: Topographia Bohemiae Moraviae et
Silesiae z roku 1650.

Staré biskupské vsi před koupí Hirštejna.

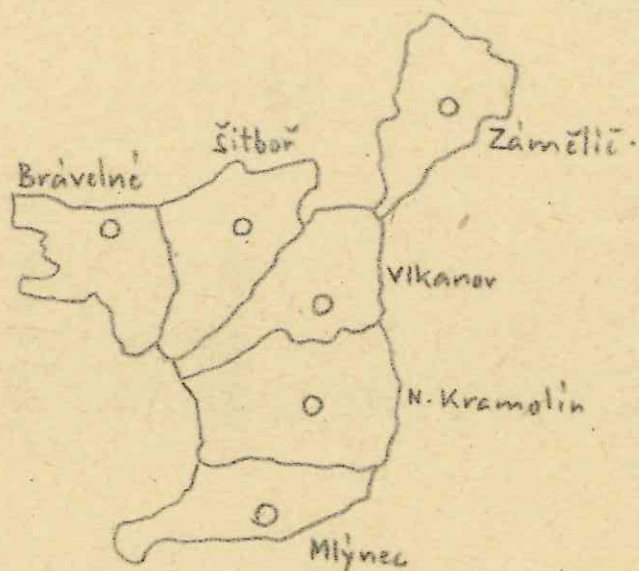

Vsi kláštera Kladrubského.

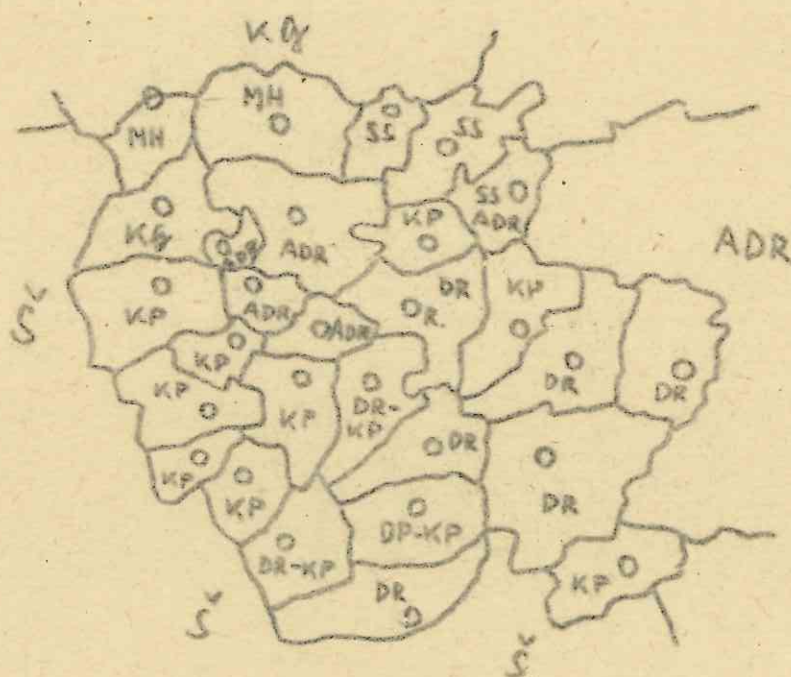

○
Dondlenovice?

Vsi kláštera Pivovského, zapsané roku 1421 císařem Zikmundem
bratřím z Otova. ..

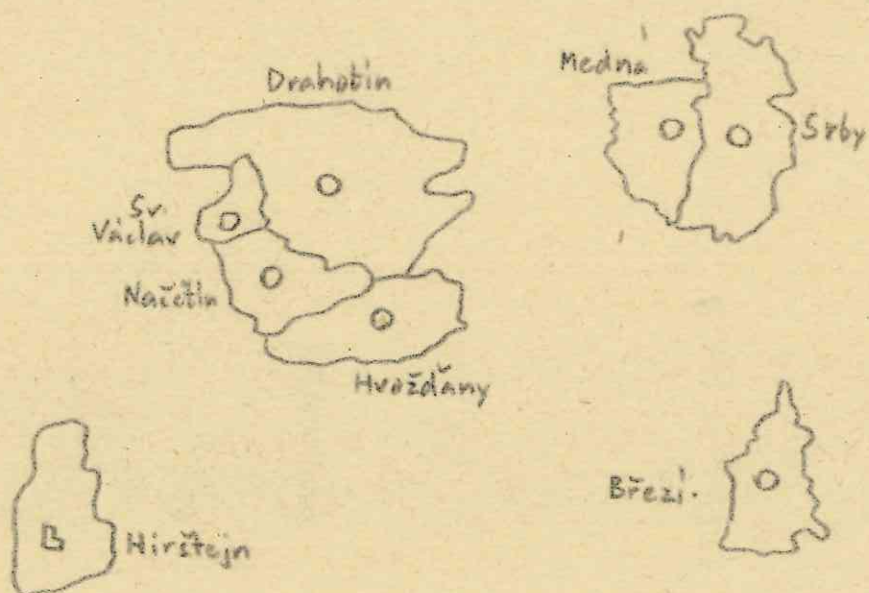

Majetkové poměry roku 1500.

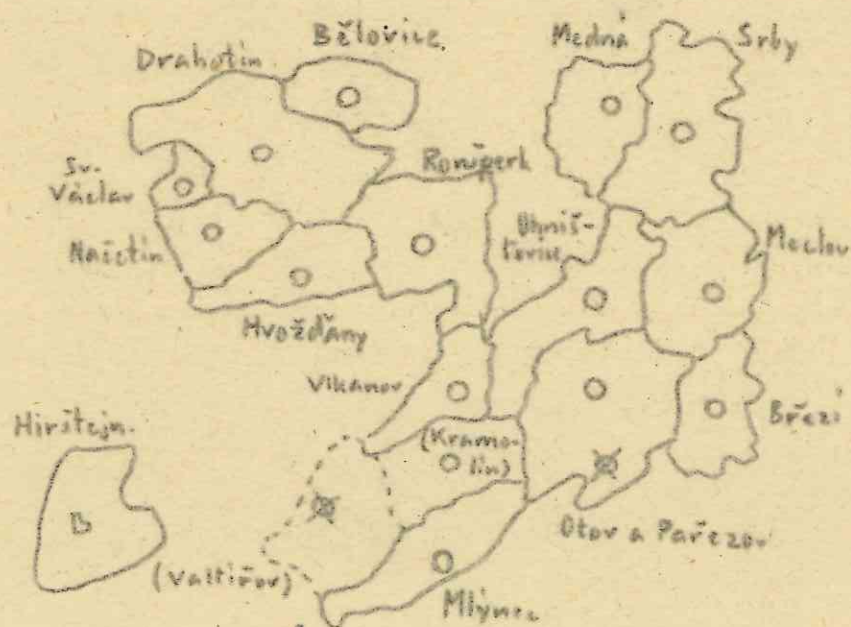
- DR = Dobrohost z Ronšperka
 KP = Klášter Pivonský
 KG = Kryštof z Gutštejna
 MH = Mikuláš Henigár ze Žeberka
 SS = statek Slatina
 Š = zástavní držení Jana ze Švamberka na Boru.

Zboží potvrzené roku 1528 králem Ferdinandem
Albrechtovi z Gutštejna.

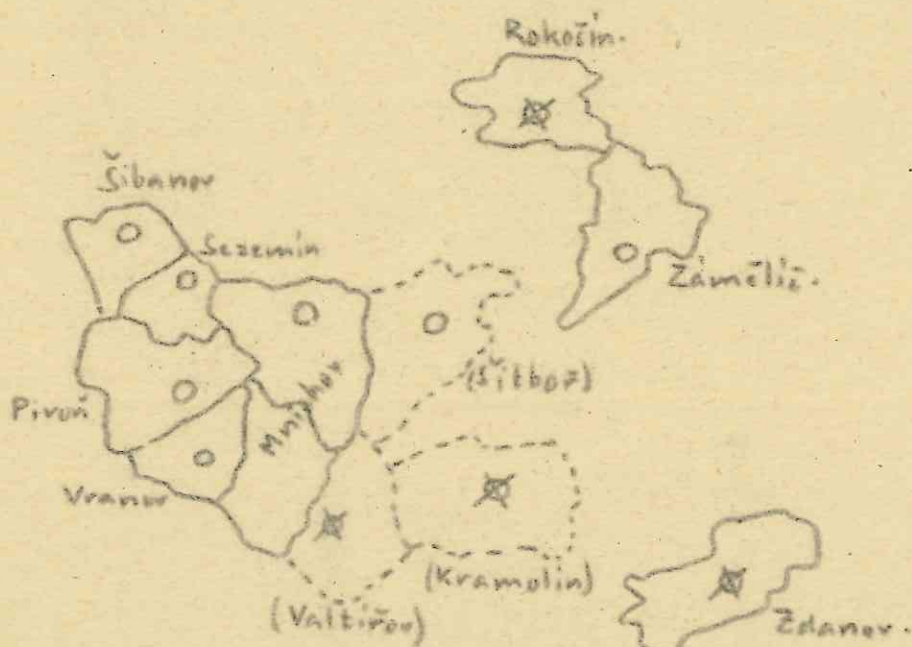
Zboží pronajaté roku 1537 Albrechtem z Gutštejna
Bernartu Berchancovi z Baršova.

/Křížkem proškrtnuté vsi byly tehdy pusté. Z N. Kramolína a Valtířova patřila k Ronšperku jen část./

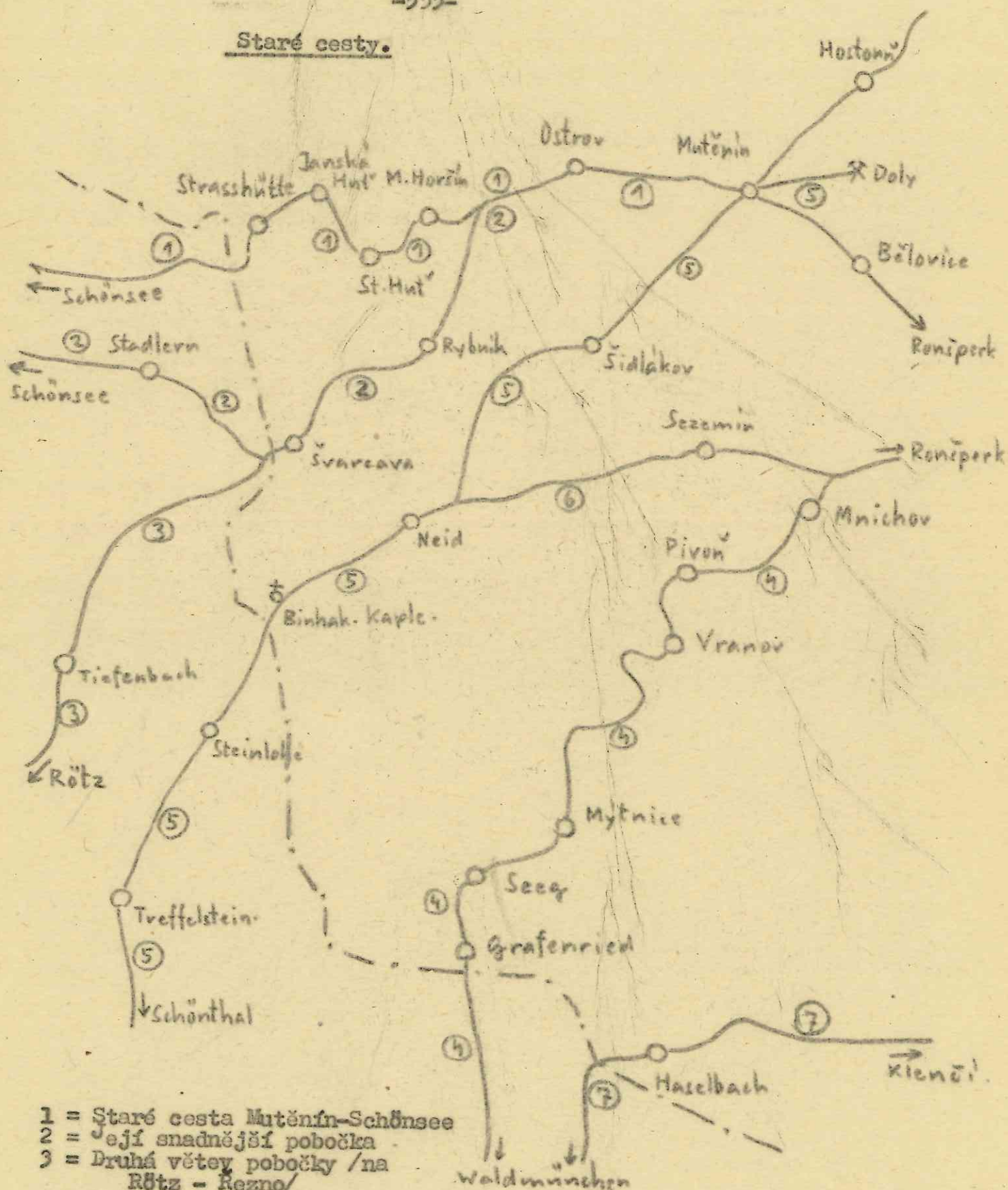

Statky kláštera Pivovského v první polovici 16. stiletí.

/ Křížkem proškrtnuté vsi patřily klášteru jen zčásti byly tehdy pusté. Šitboř, N. Kramolín a Valtířov patřily klášteru jen zčásti/.

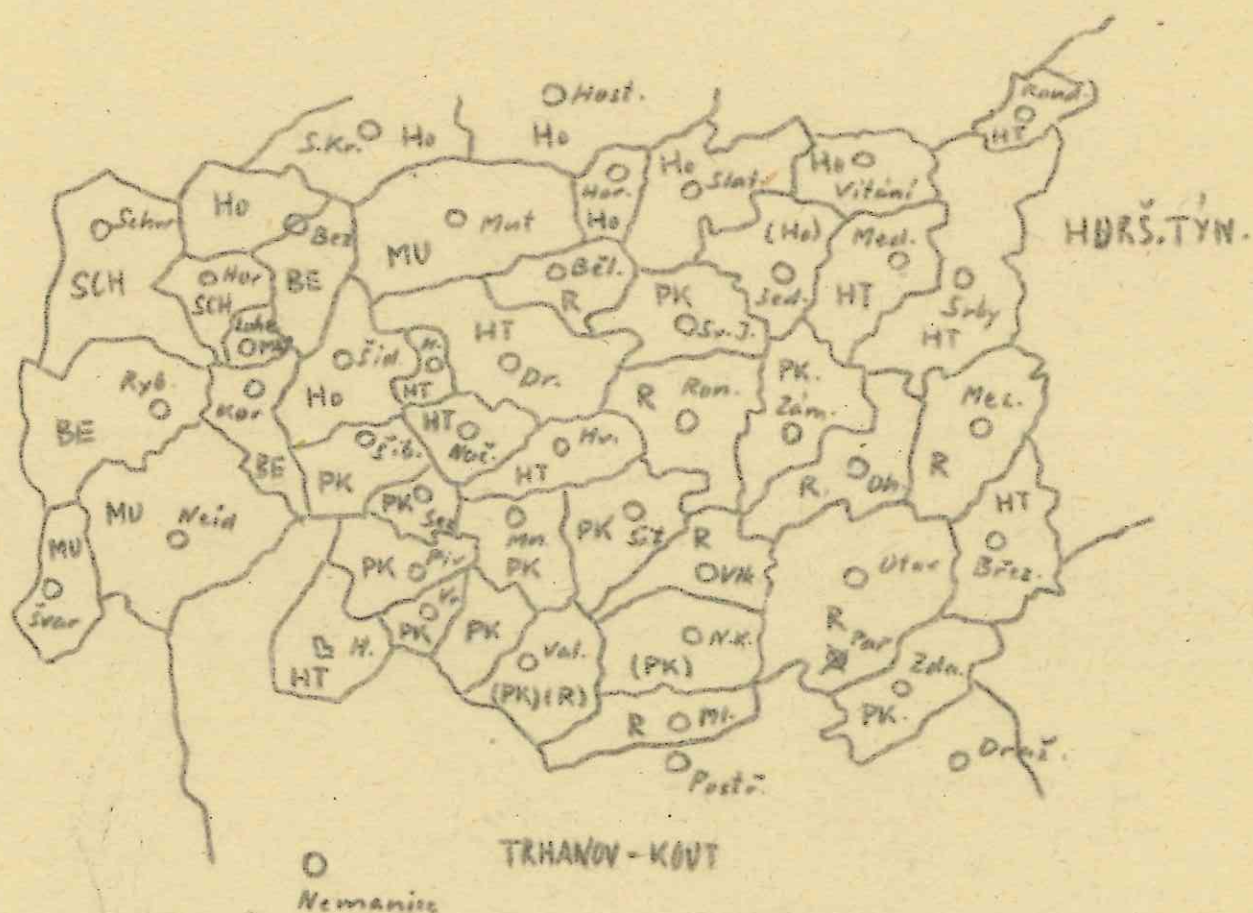

Staré cesty.

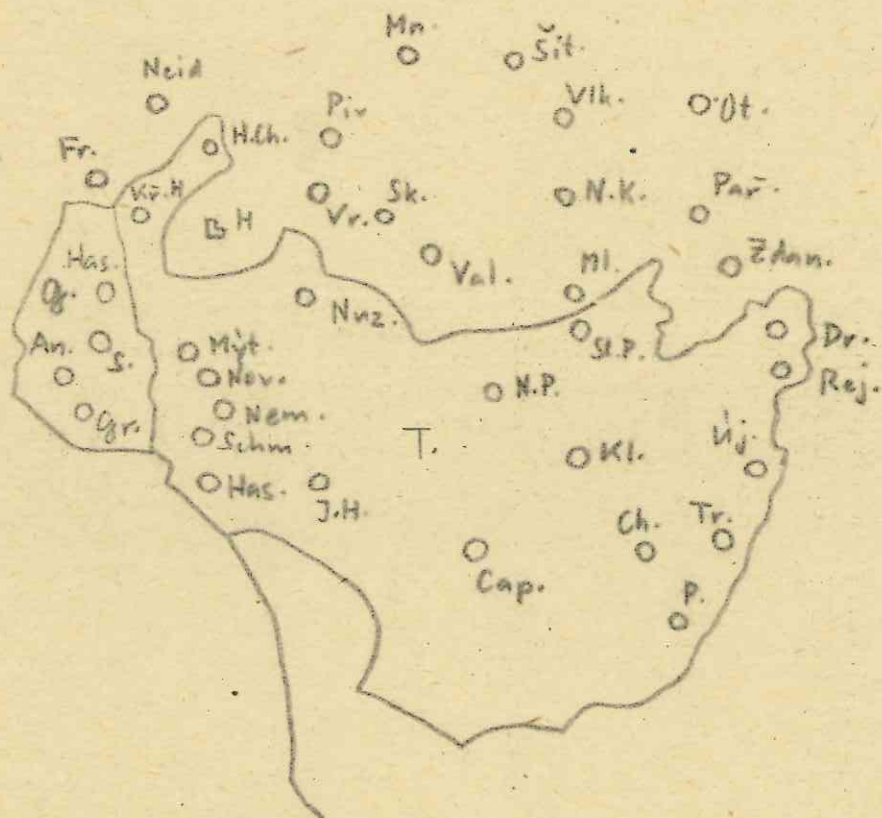
- 1 = Staré cesta Mutěnin-Schönsee
- 2 = Její snadnější pobočka
- 3 = Druhá větev pobočky / na Rötz - Reznou
- 4 = Mnichovská cesta
- 5 = "Rudná" cesta Mutěnin-Schönthal
- 6 = Sezemínská cesta
- 7 = Klenečská cesta.

Majetková poměry roku 1645.

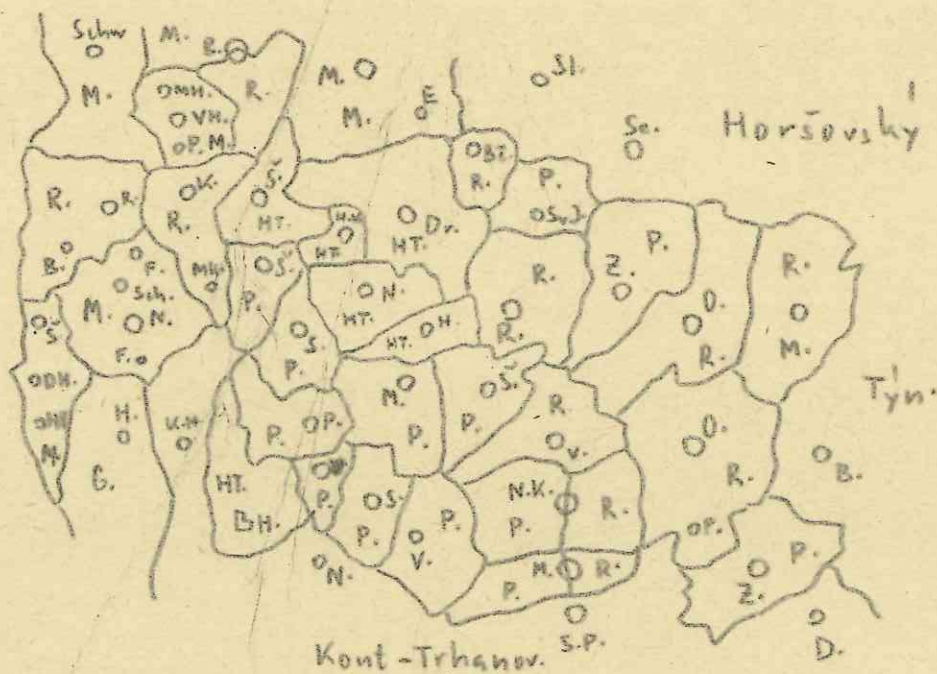
- R = panství Ronšperk/Jindřich z Beředberka/
 PK = Pivonský klášter /část N.Kramolína patřila městu Domažlice/
 MU = panství Mutěňín/Jan Jakub z Wiederspergu/
 BE = panství Bezvěrov /Leopold Konstantin z Wiederspergu/
 SCH = panství Schwannenbrückl /Jan Jiří z Wiederspergu/
 Ho = panství Hostoun/Jan Ludvík ze Starhemberka/
 HT = panství Horšovský Týn /Maxmilian z Trautmansdorfu/
 Trhanov-Kout /Wolf Fridrich Lamingen z Albenreuthu/.

Panství Trhanovské koncem 18. století.
Panství Grafenried " " "

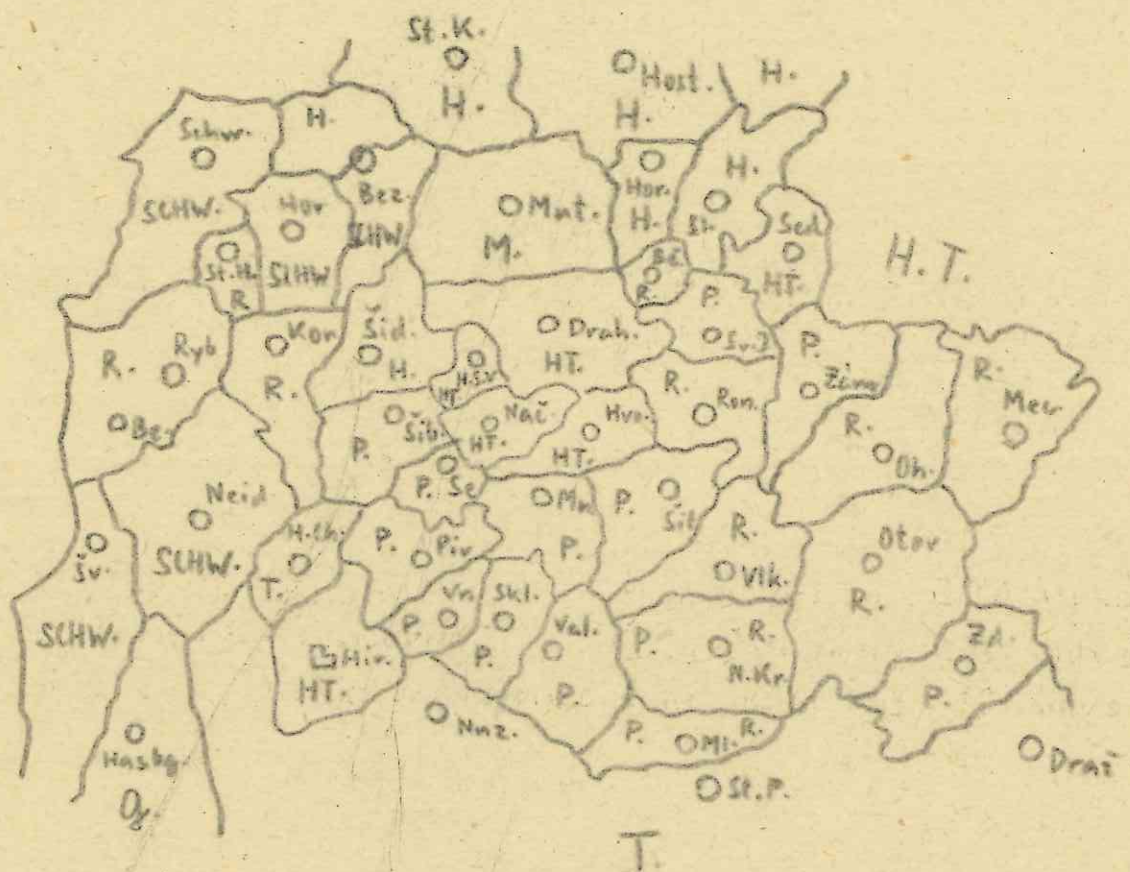
T = panství Trhanov
G = panství Grafenried

Panství roku 1789 podle Schallerovy Topografie.

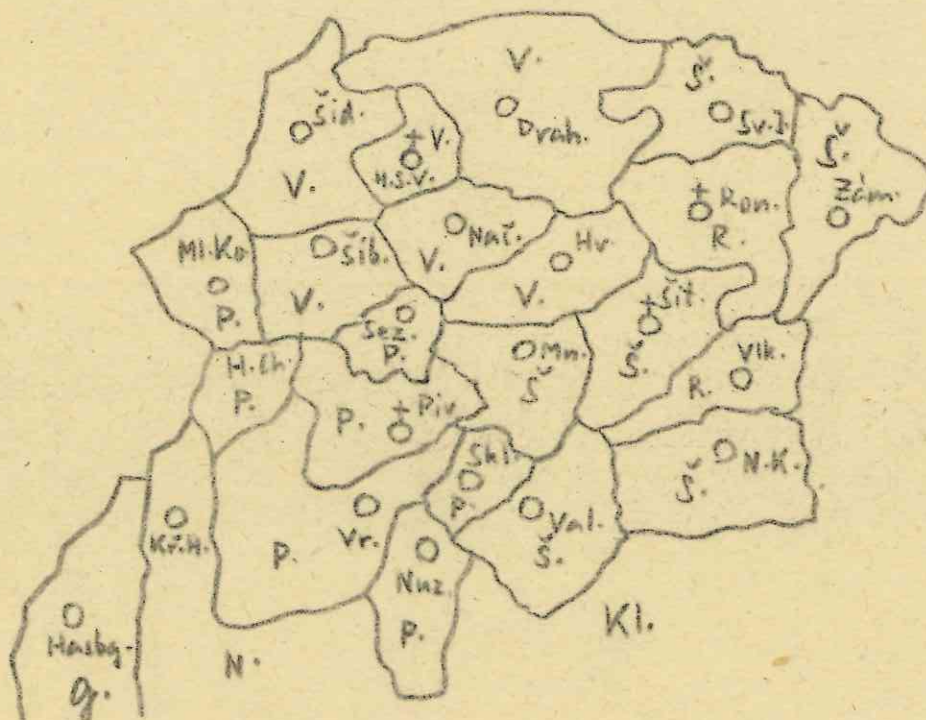
- R. = panství Ronšperk
- P. = panství Pivon
- HT. = panství Horšovský Týn
- M. = panství Mutěňín
- G. = panství Grafenried

Rozloha oasství roku 1839 podle J.G.Sommerera.

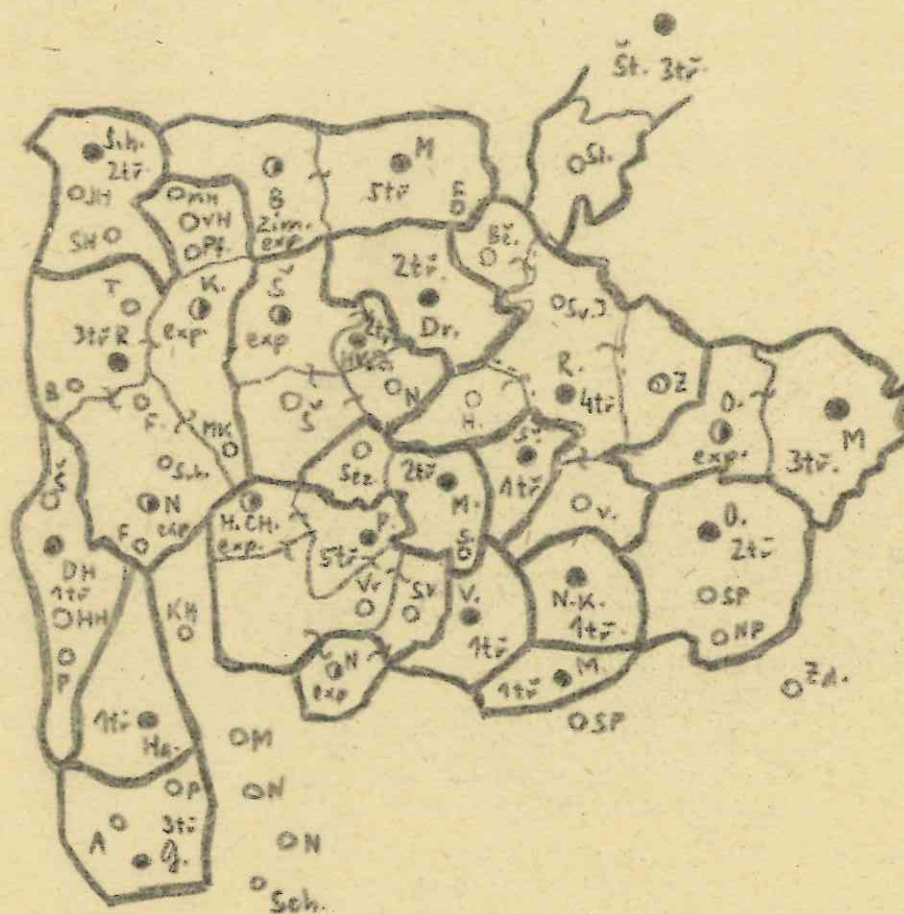
- R. = panství Ronšperk
P. = panství Pivon
HT. = panství Haršovský Týn
T. = panství Kout - Trhanov
SCHW. = panství Schwannenbrückl
H. = panství Hostoun
G. = panství Grafenried
M. panství Mutěňín

Farní obvody roku 1839 / Podle J.G. Sommera/.

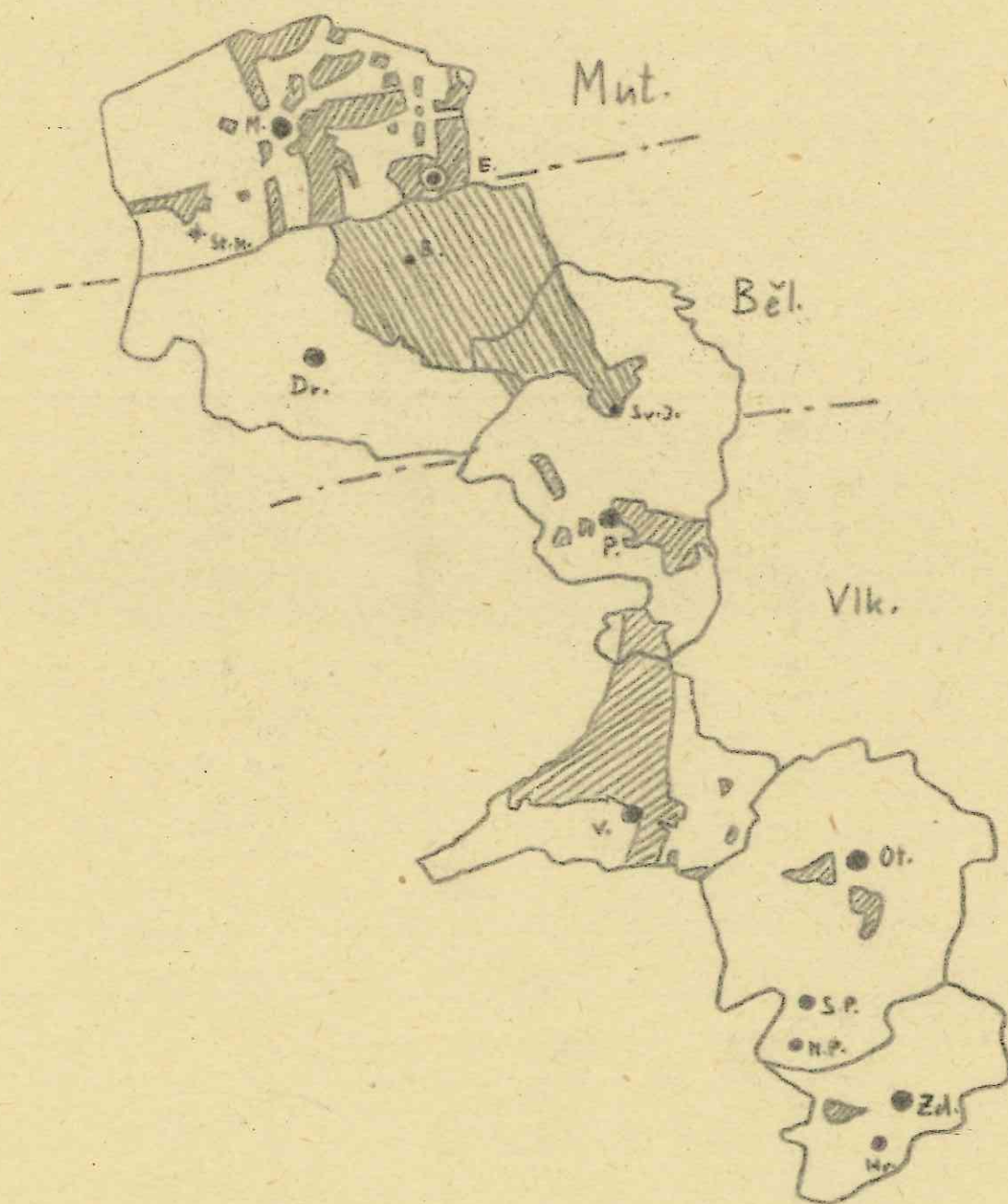

- R. = Ronšperk
- P. = Pivon
- M. = Meclov
- N. = Nemanice
- S. = Šitboř
- V. = Hora sv. Václava
- G. = Grafenried

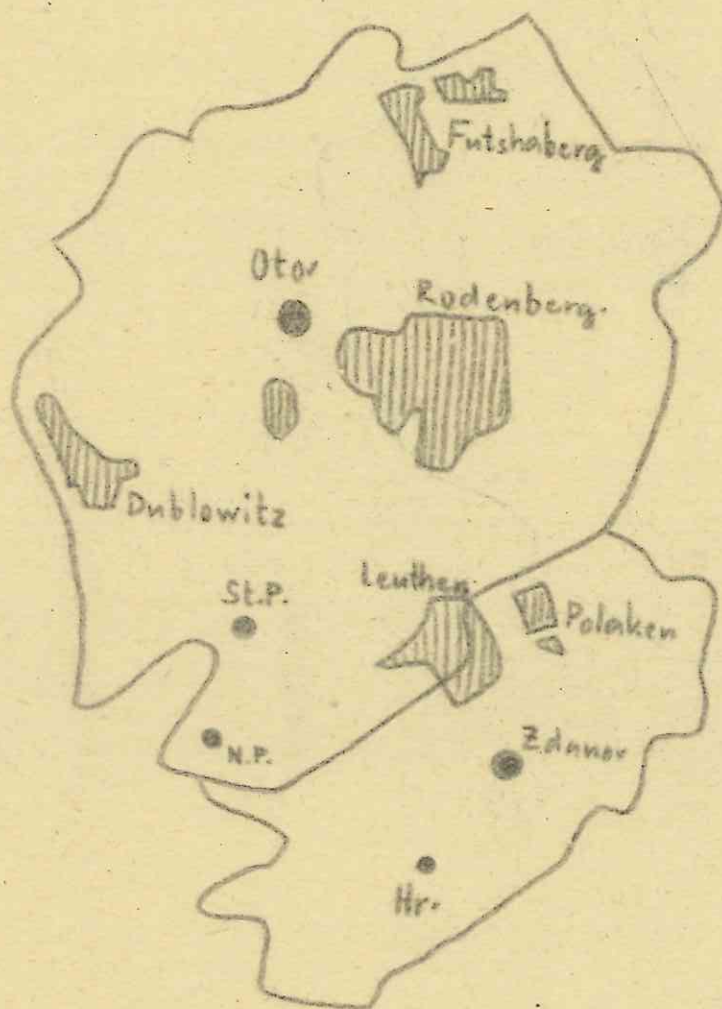
Školní obvody roku 1913.

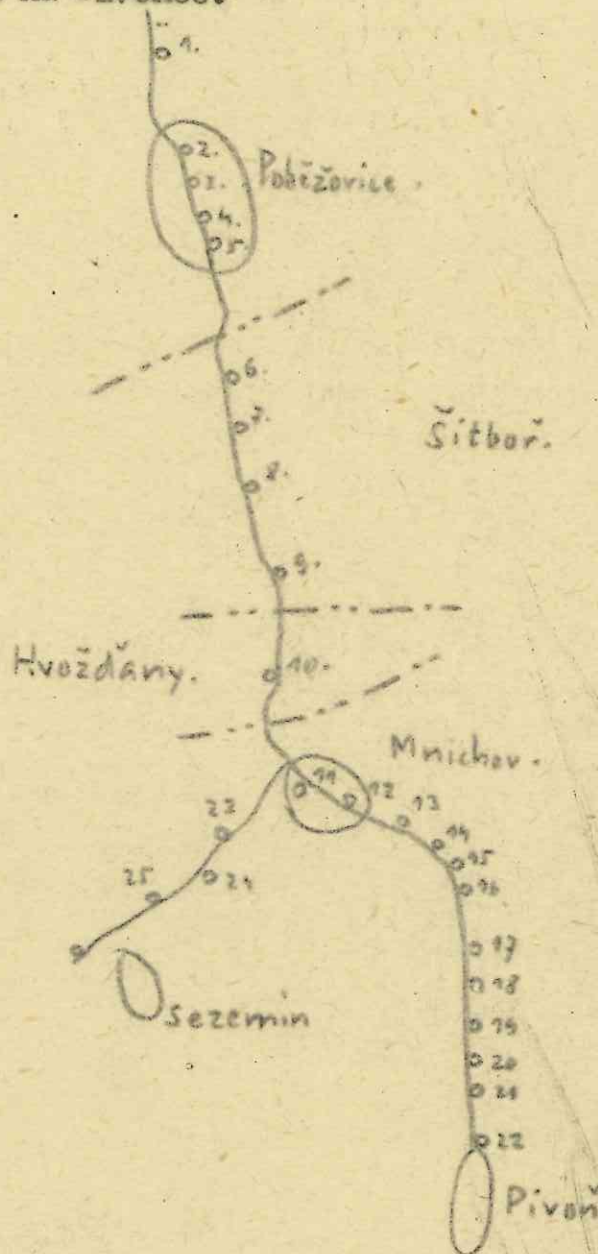
Pozemky hospodářských dvorů hr. Coudenhove roku 1913.
Vyznačeno je jejich příslušenství k hosp. dvorům Mutěnin,
Bělovice a Vlkanov.

Pozemky družstva "Ortoklas".

Vodní díla na Pivovce.

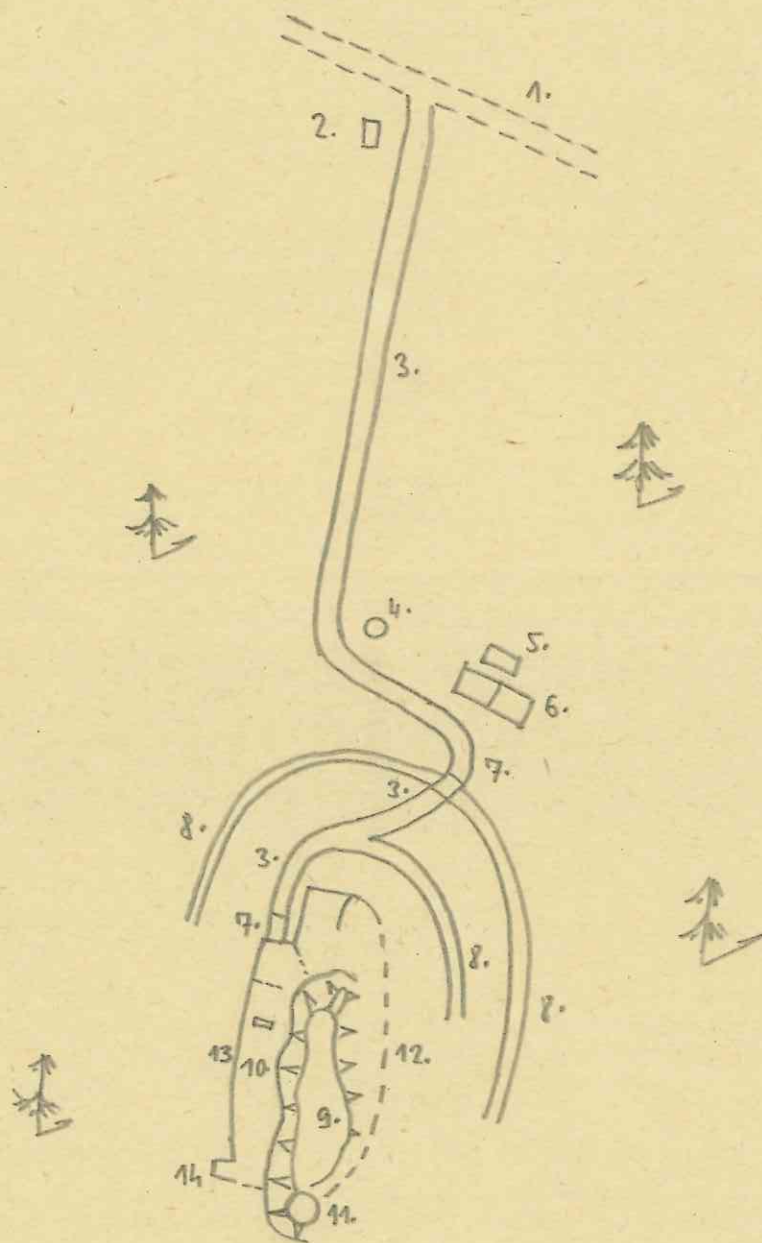

- 1 = Tanzenmühle
- 2 = Papiermühle
- 3 = Grauppenmühle
- 4 = Spiegelwerk/kdysi brusárna skla, amalgamování, později parkety, pak mlýn Herrenmühle.
- 5 = Hammermühle /mlýn a hamr, Kupferhammer, Waffenhammer/
- 6 = Eichelnmühle/mlýn/
- 7 = Eichelnmühlschleife /"Dolní Šitbořská brusárna, 1927 pila/- r. 1839 byl tu Ondřej Ziegler, zrc. skla 27 lidí/
- 8 = Papierschleife/Zámeček/ /"Horní Šitbořská brusárna, 1927 mlýn/
- 9 = Wolfgangschleife, brusárna, později modernizována, r.1839 byl tu Wolfgang Ziegler.

10. = Papiermühle či Papierschleife /dříve papírna /či Poppelmühle / r. 1839 brusárna zrcadel.
- 11 a 12 = Mnichovské mlýny
- 13 = Untere Münch.Schleife /zborována 1913/
- 14 = Obere Münch. Schleife
- 15 = Mühllahschleife, později pila
- 16 = Ronkelschleife
- 17 = Hammerschleife /dříve hamr/
- 18 = Bühlerschleife
- 19 = Russenschleife
- 20 = Untere Windschleife
- 21 = Obere Windschleife
- 22 = Pivovský mlýn
- 23 = Paradaismühle
- 24 = Wutzenmühle
- 25 = Zeissel Mühle.

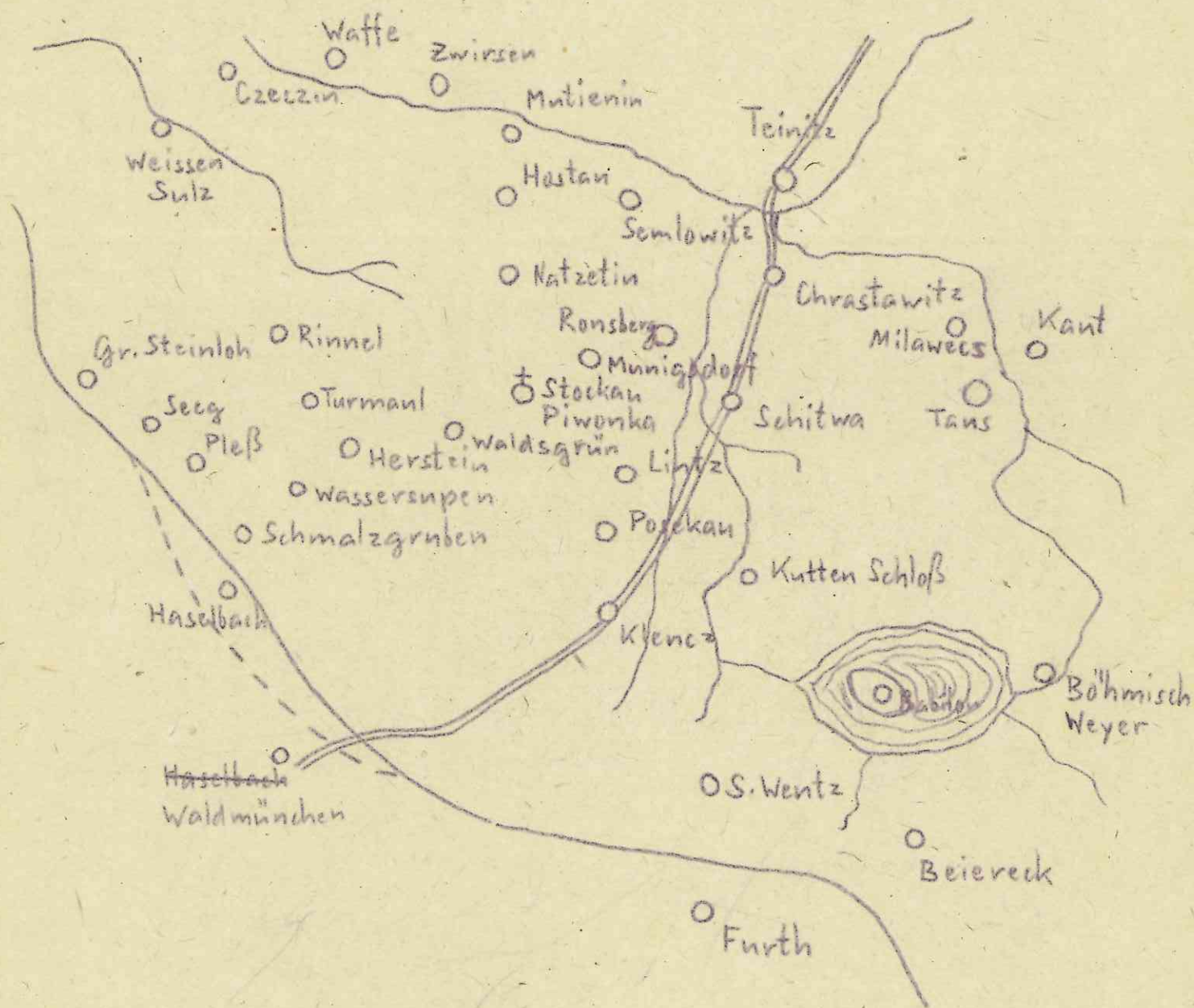
Púdorys zřícenin Hirštejna.

/Podle zaměření r. 1948 /.

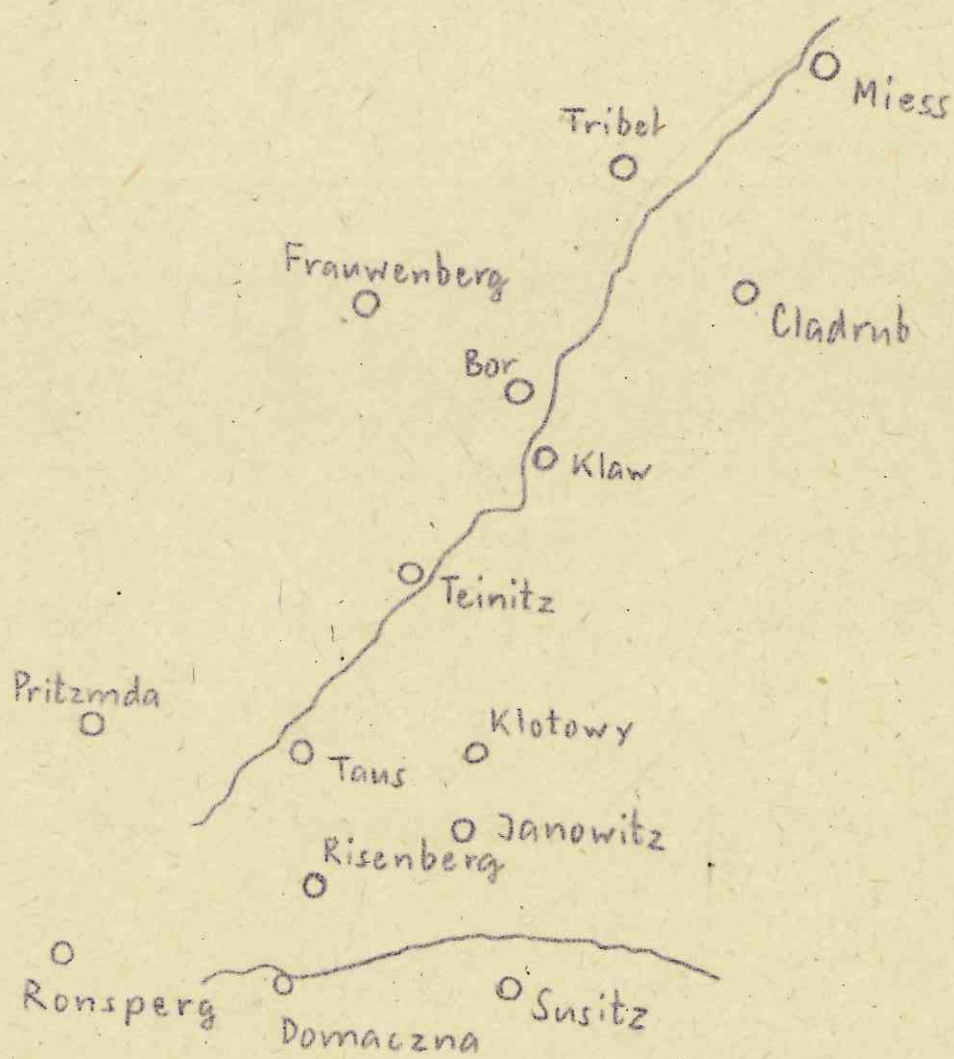

Přibližné měřítko pro
vnitřní část. Příjezdná
cesta kreslena bez měřítka.

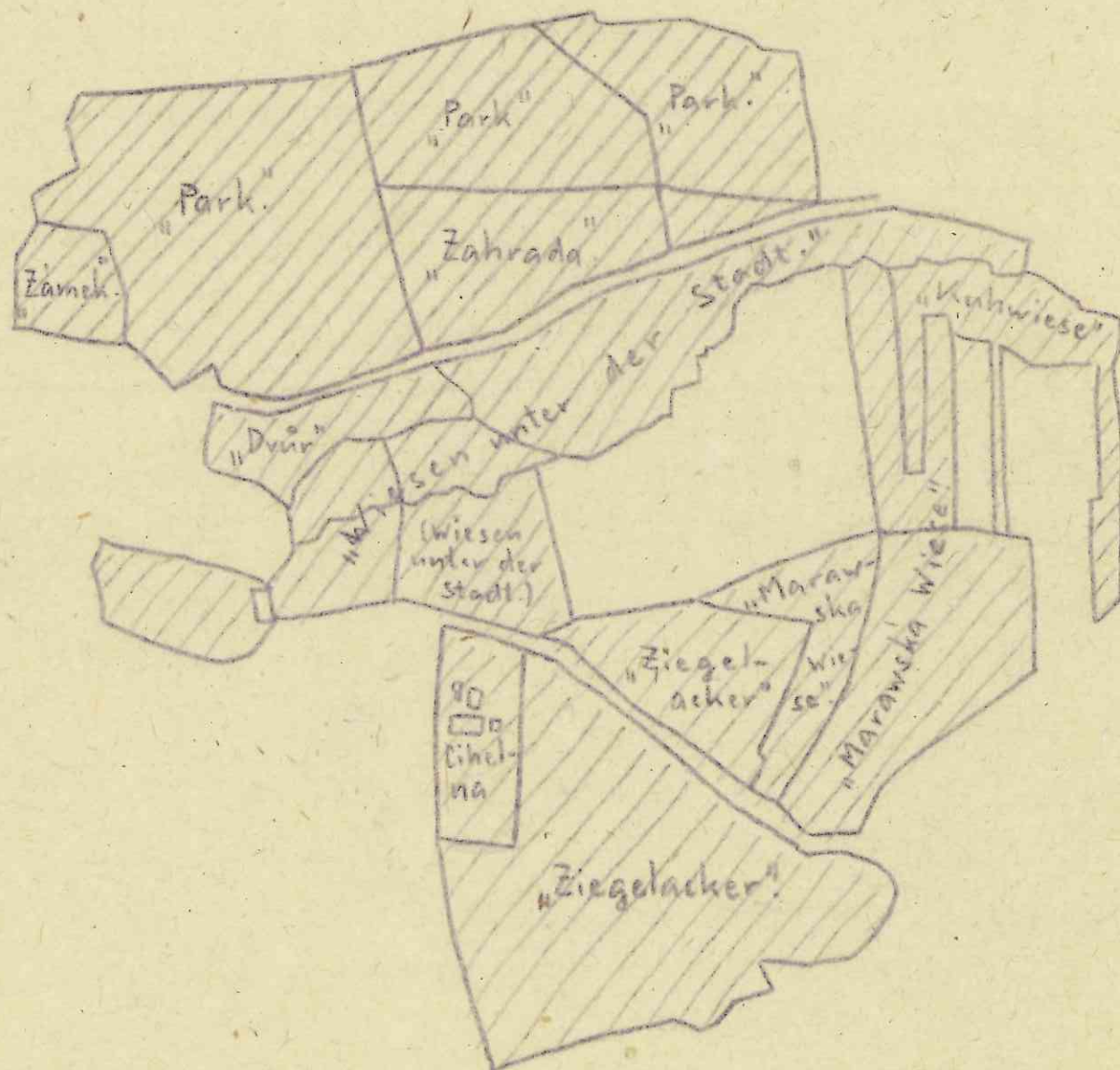
Podle mapy Jana Jiřího Vogta z roku 1712.

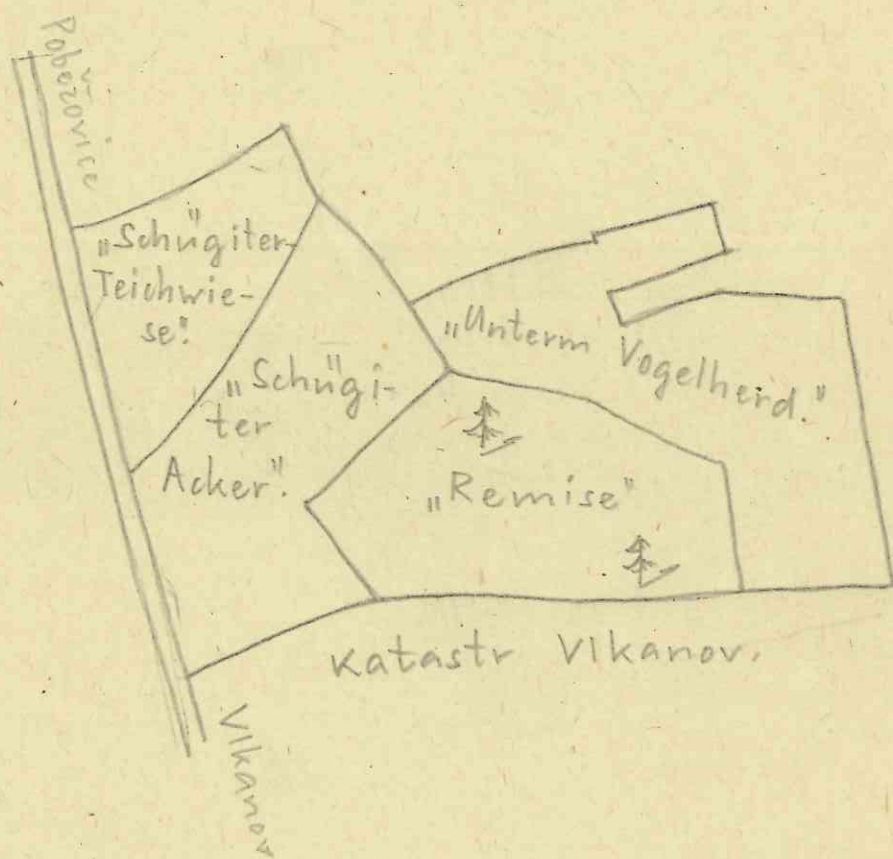
Podle Kosmografie Šebestiána Münstera / posmrtné vydání
z roku 1554/.

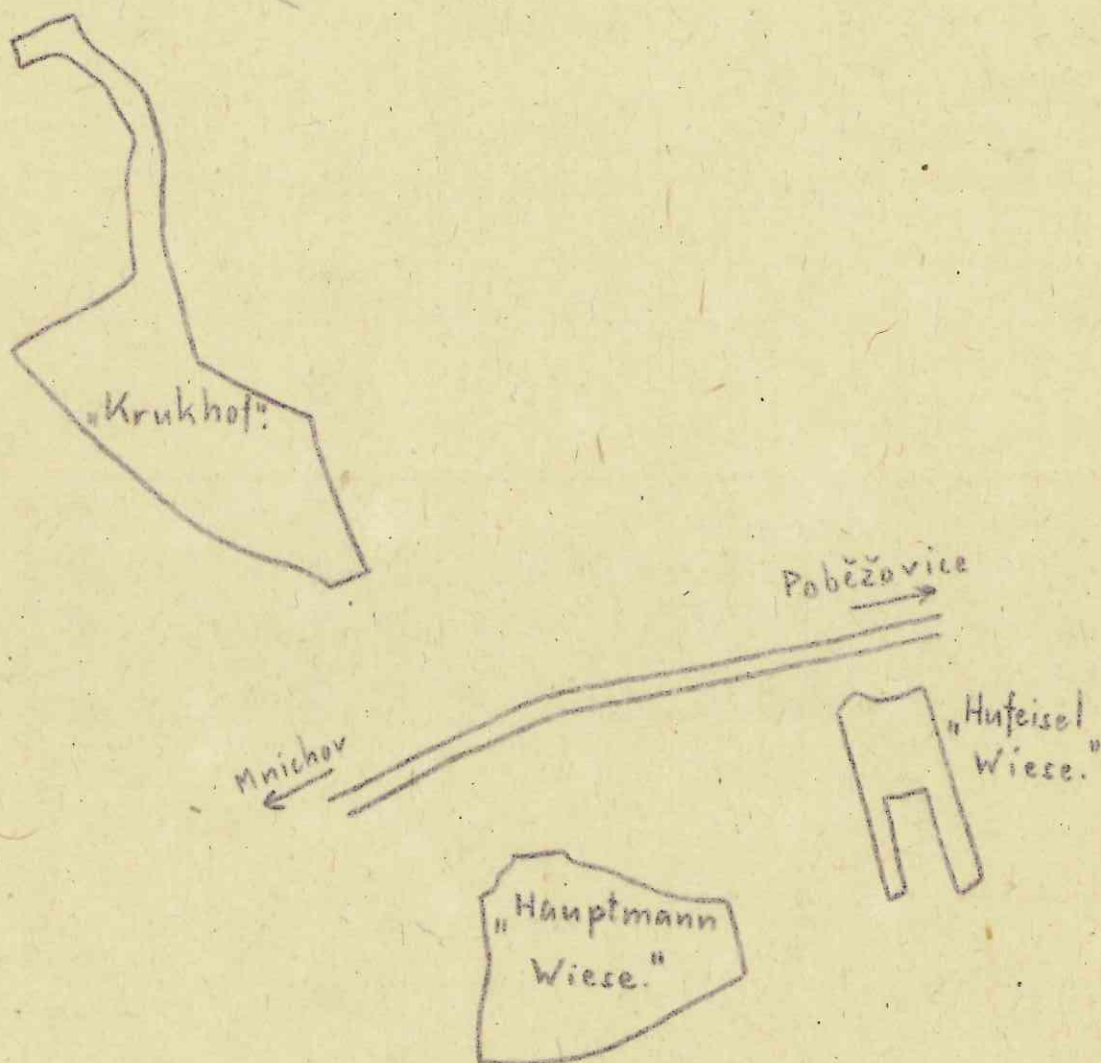
Pozemky velkostatku ve východní
části poběžovického katastru v. 1913.

Pozemky velkostatku v jižní části
poběžovického katastru r. 1913.

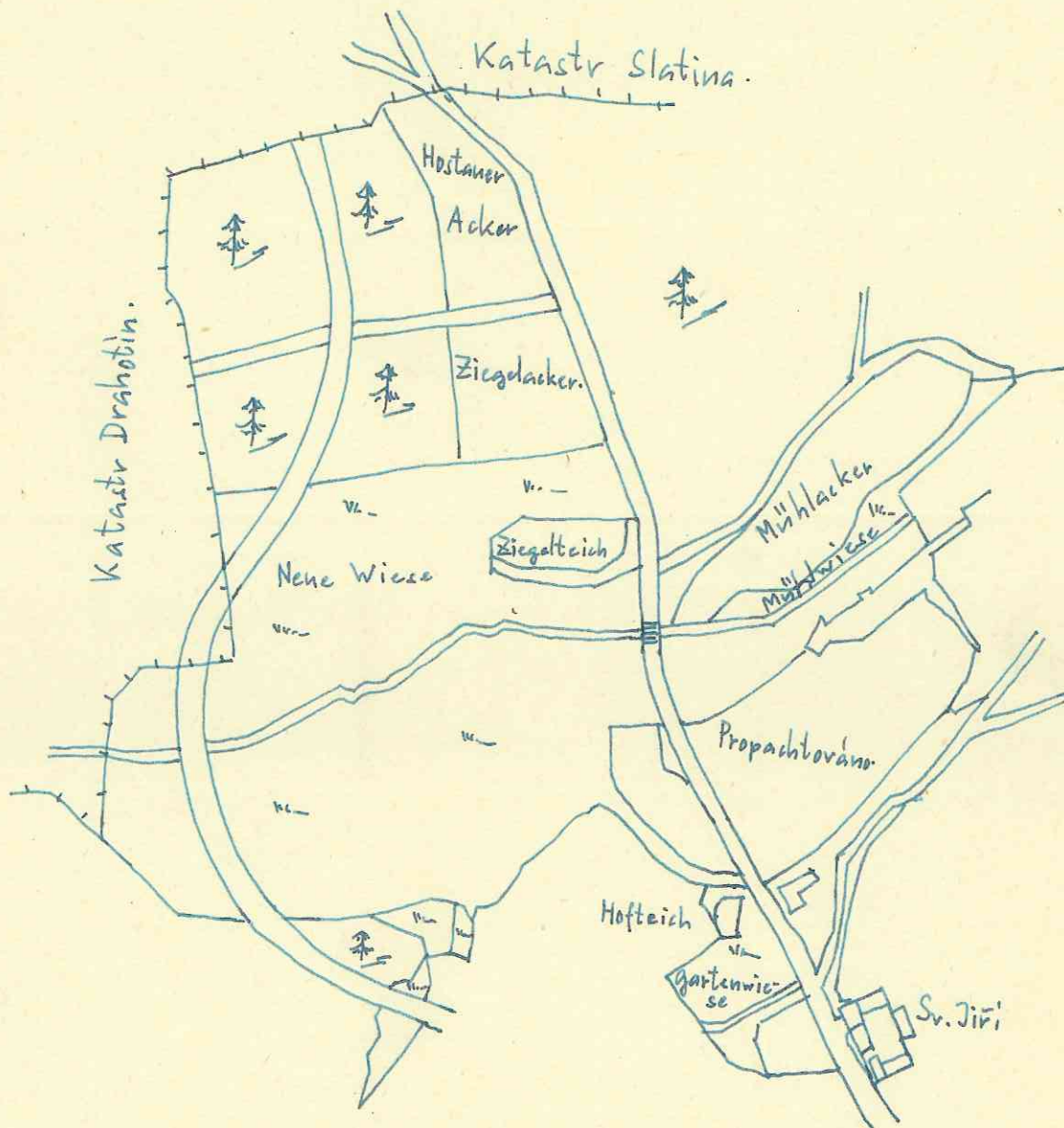

Pozemky velkostatků v západní části
poběžovického katastru r. 1913

-571-

Pozemky velkostatků v severní
části poběžovicického katastru r. 1913.

Přibližné měřítko

1:5760.

Berní rulla.

Osévají
Jména vesnic a strychů
hospodářů. Křemeslo Potahů Krav Jalovic Ovcí Vepřů
Celkem, na zimu, na jaro

Město Ragnersberg

Hospodáři:

Hans Georg Wörl	24	10	8	švec	3	4	2	-	17
Andres Engel	18	8	6	barvíř	3	3	2	6	5
Hans Vogl	21	13	2	-	-	-	-	3	1
Peter Kraus	20	12	6	-	4	2	2	-	-
Apolonia Wirlerin	20	12	10	-	2	2	2	-	5
Caspar Ribas	15	9	4	-	-	1	-	-	3
Niclas Kützmaier	26	10	6	-	2	-	1	-	5
Christof Schultheis	19	10	2	-	-	-	1	-	-
Hans Pshutka	45	21	22	-	5	1	10	2	10
Michal Buez	20	10	6	hrnčič	-	1	5	-	-
Martin Duetinik	15	7	4	-	-	2	2	7	6
Wolf Liebermann	15	8	4	krejčí	4	2	-	-	1

Chalupníci:

Christof Mattheowicz	4	3	-	řezník	-	-	-	-	-
Martin Kiesmaier	11	6	2	-	2	1	-	-	7
Simon Pazitka	8	5	2	-	-	2	2	-	4
Michal Tauer	8	6	1	-	2	-	-	-	1
Michal Körgel	8	2	1	-	-	2	-	2	2
Wenzl Pezka	10	7	3	-	2	1	2	7	8
Martin Dawid	10	6	2	-	2	-	-	10/12	2

Nově osedlí: /1654/

Georg Kraus 9

Zahradníci:

Hans Schardt	4	3	-	kadlec	-	-	-	-	-
Peter Albrecht	6	5	-	hrnčič	2	1	2	1	2
Mathes Rab	6	4	1	-	-	2	-	-	3
Georg Kraus	-	-	-	řezník	-	-	-	-	-
Martin Hawranek	5	2	-	koželuh	-	-	-	-	-
Hans Fichtelsherer	6	5	1	-	2	2	-	-	15
Erhart Kergl	3	2	-	-	-	2	2	-	2
Mathes Medler	7	2	3	kadlec	-	1	-	-	3
Hans Schieber	7	5	2	řezník	-	3	-	2	4
Kunigunde Purkholzerin	6	4	-	-	-	-	-	-	2
Hans Kutzshera	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Sebastian Gantz	6	4	2	pekárpekár	2	1	-	-	4
Ulrich Hüpfner	6	4	2	pekárpekár	-	2	1	-	8
Mathes Lodes	6	3	1	kadlec	-	-	1	-	1
Georg Kraus	6	3	2	řezník	-	2	-	-	4
Andres Sterp	-	-	-	krejčí	-	1	2	-	1
Valtin Plokh	6	3	3	-	-	1	-	2	1
Georg Rauch	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Abraham Vogl	3	-	-	-	-	-	-	-	2
Anna Michlin	3	1	-	-	-	1	-	-	1

Andreas Lieberman	-	-	-	hračič	-	1	1	-	2
Hans Wolff	4	4	-	koželuh	2	1	-	-	5
Hans Liebermann	-	-	-	krejčí	-	1	1	-	1

Nově osedlí: /1652/

Thomas Brodl	4	2	-	-	-	-	-	-	4
Barth. Kutzmaier	4	4	-	-	-	1	3	3	4
/1654/									
Christof Gosman	-	-	-	-	-	2	1	3	-
Hans Mayding	4	-	-	řezník	-	4	-	-	-

Pustý:

Hans Swendl
Hans Roscher
Andres Rebitzer
Paul Brozky
Wenzl Putschka
Mathes Ober
Christof Schultheis
Frauen Haus
Samuel Gables

Zahradníci pustý:

Hans Pernkloh
Hans David
Martin Lodtmes
Wolf Rühmann Röllin
Jobst Scharf
Kunz Les
Georg Stirka
Blasl Riether
Georg Teuchman
Jacob Weis
Albrecht Lustgatzsch
Knodoffský
Moritz Reimer /užívá vřchnost/
Bisak /užívá vřchnost/.

424	217	108	38	55	47	50	149
-----	-----	-----	----	----	----	----	-----

Židé přes 20 let stáří 6
" od 10 do 20 let 4

Na panství je: městys 1
vesnic 5

Rolníci jenž qualitu osedlíka mají 46
v nově osedlí 1653 6
1654 3
pohořelých 1
pustých 1
chalupníků osedlí 18
nově osedlí 1653 1
1654 4
pohořelí 2
zahradníků osedlí 35
nově osedlí 1653 2
1654 2
pustých 24

Summa.....145

Osévají roli	strychů	na zimu	na jaro
	1458	505	360

Potahů159
krav154
jalovic.....215
oveí.....347
vepřů.....424.

Fary 2
mistři ovčáci1
pastýři ovčáctí 1
Židé nad 20 let 6
" od 10 do 20 let 4.

Statek tento poněvadž rolníci obzvláště v městě málo popluží lidé chudí a mizerní.

Z Gothažského katalogu rodů svobodných pánů r. 1899:

Rod svobodných pánů Voithů z Voithenbergu byla ve stavu svobodných pánů od roku 1787, již 7.1.1569 měla však potvrzení predikát, od r. 1704 rytířský stav.

Její II linie měla dvě větve. ~~První / druhá~~ Obě pocházejí od Josefa Ferdinanda / narodil se 23.12.1728 a zemřel 4.1.1798/, který byl ženat s Renatou Millerovou von Alt-Ammerthal.

První větev založil jeho syn Zachariáš Otto / narodil se 15.7.1767 a zemřel 8/ 9.5.1843/. Větev držela fideikomis sestávající z rytířského statku Herzogau u Mnichova nad Lesy a zboží Voithenberg nedaleko Brodu nad Lesy. Majetek měl 1445 ha lesa, z nichž 286 ha leželo v Čechách.

Druhou větev založil druhý syn, totiž Zachariáš Jan, který se narodil 14. 7. 1773 a zemřel 22.12.1847. Oženil se s Marií Terezií Janou Millerovou z Alt-Ammerthalu, která se narodila 1.7.1781 a zemřela 3.9.1834. Tato druhá větev držela Grafenried. Měli dceru a syna.

Dcera byla Maximiliana Aloisie Thekla, narození 6.6.1809 a provdaná za Dra. Huschberga, král. bavorského vládního radu a archiváře,

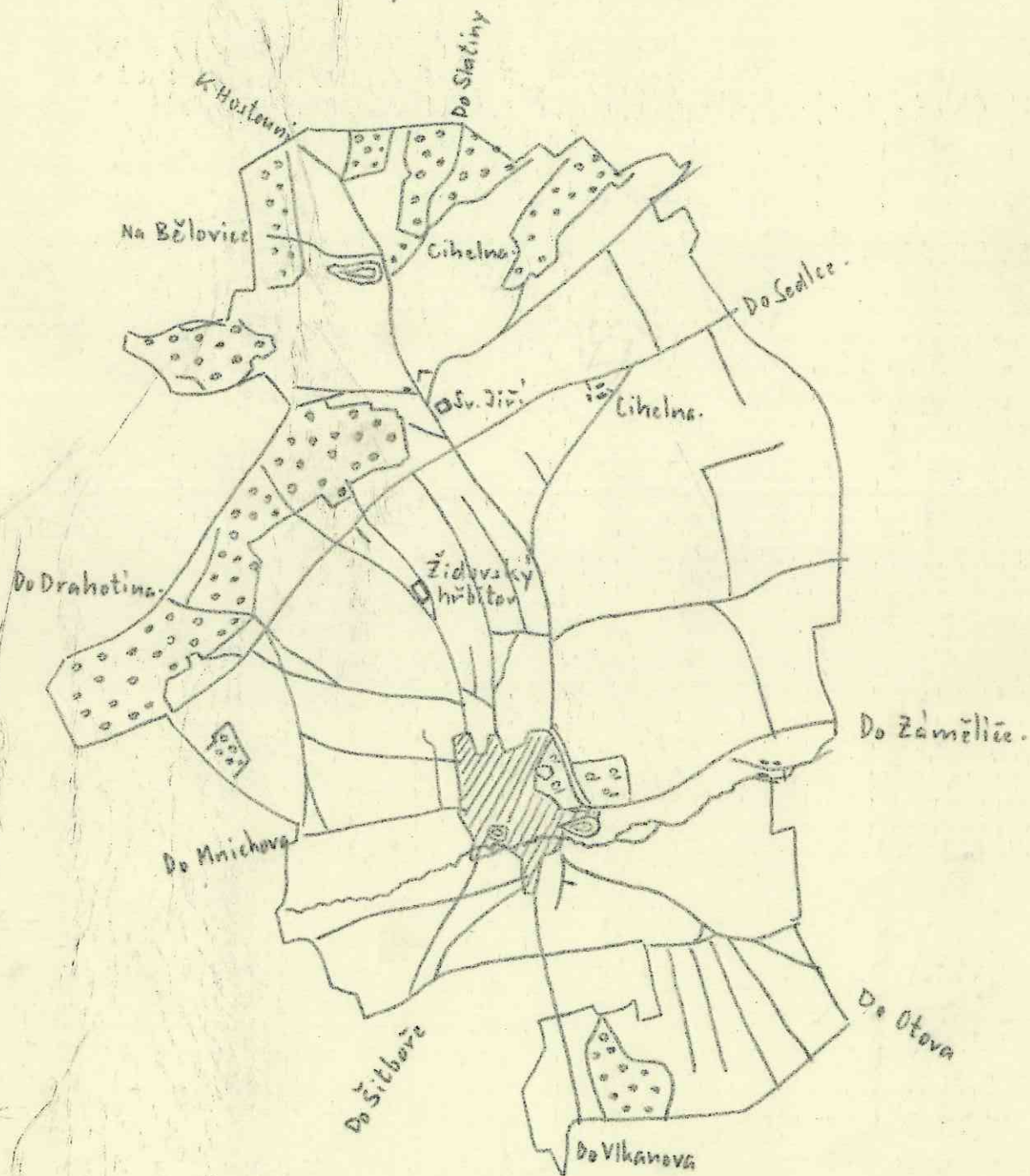
syn byl Zachariáš Petr Otto, narozený 28.6.1815. Byl přednostou okresního úřadu a soudu v Chomutově. Oženil se s Alžbětou Annou von Bentivegni, narozenou 28.2.1835. Měli dceru Zofii Luizou Theklu, narozenou 7.11.1859. ~~Maximiliánův syn~~ Zachariáš Petr Otto zemřel 22.7.1862.

Ze spisu Rud. Kubitschek: Die Mundarten des Böhmerwaldes.

Nářečí má vždy v jisté skupině vesnic zvláštní své odstíny. Takové skupiny jsou:
a/. Švarcava, Dolní a Horní Huť, Paadorf,
b/. Grafenried, Haselberg, Novosedly, Novosedelské Hutě, Nemanice, Haselbach,
c/. Fuchsova Huť, Volmava, Německá Kubice.

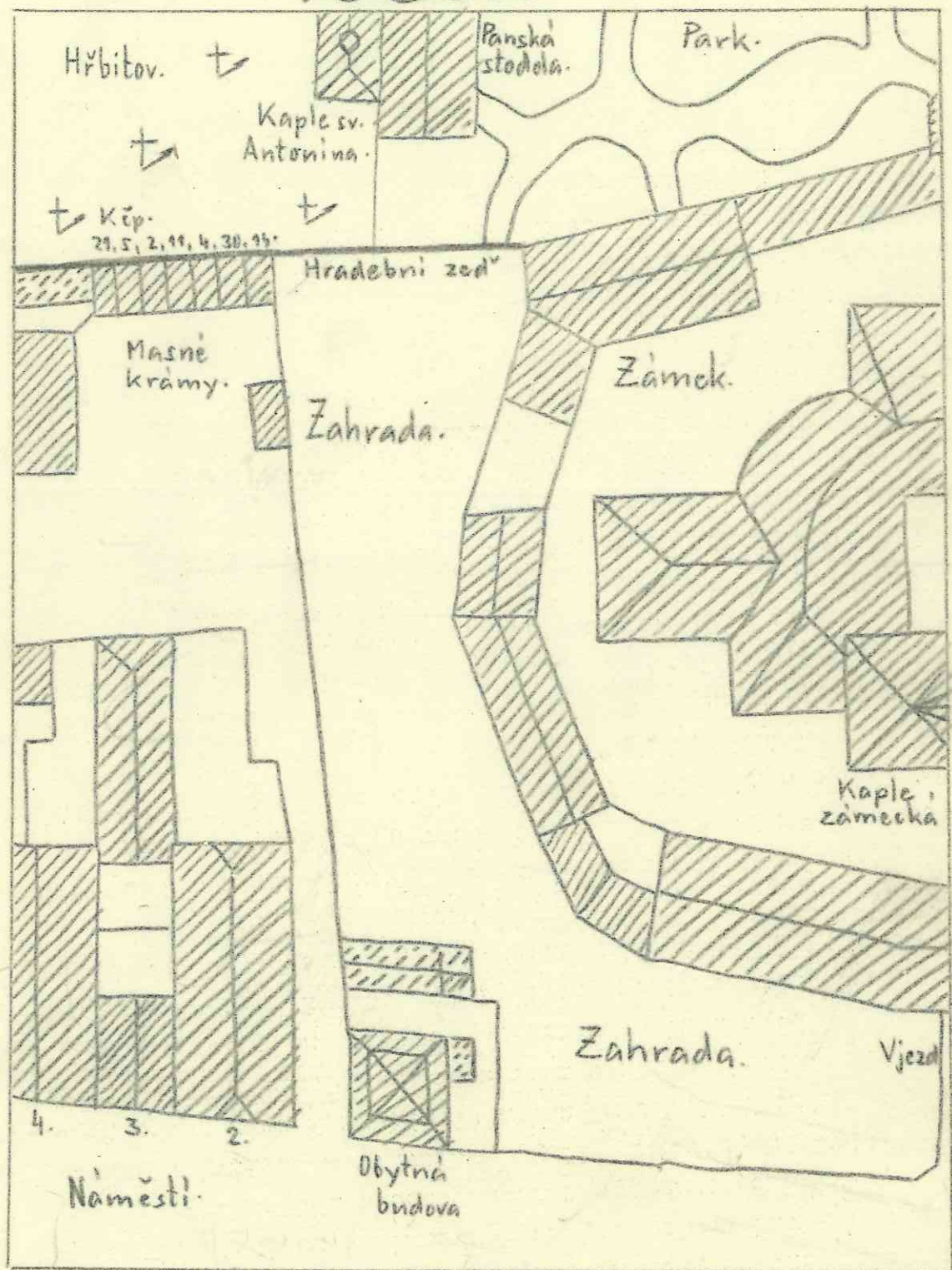
-576-

Ronšperský katastr 1838.

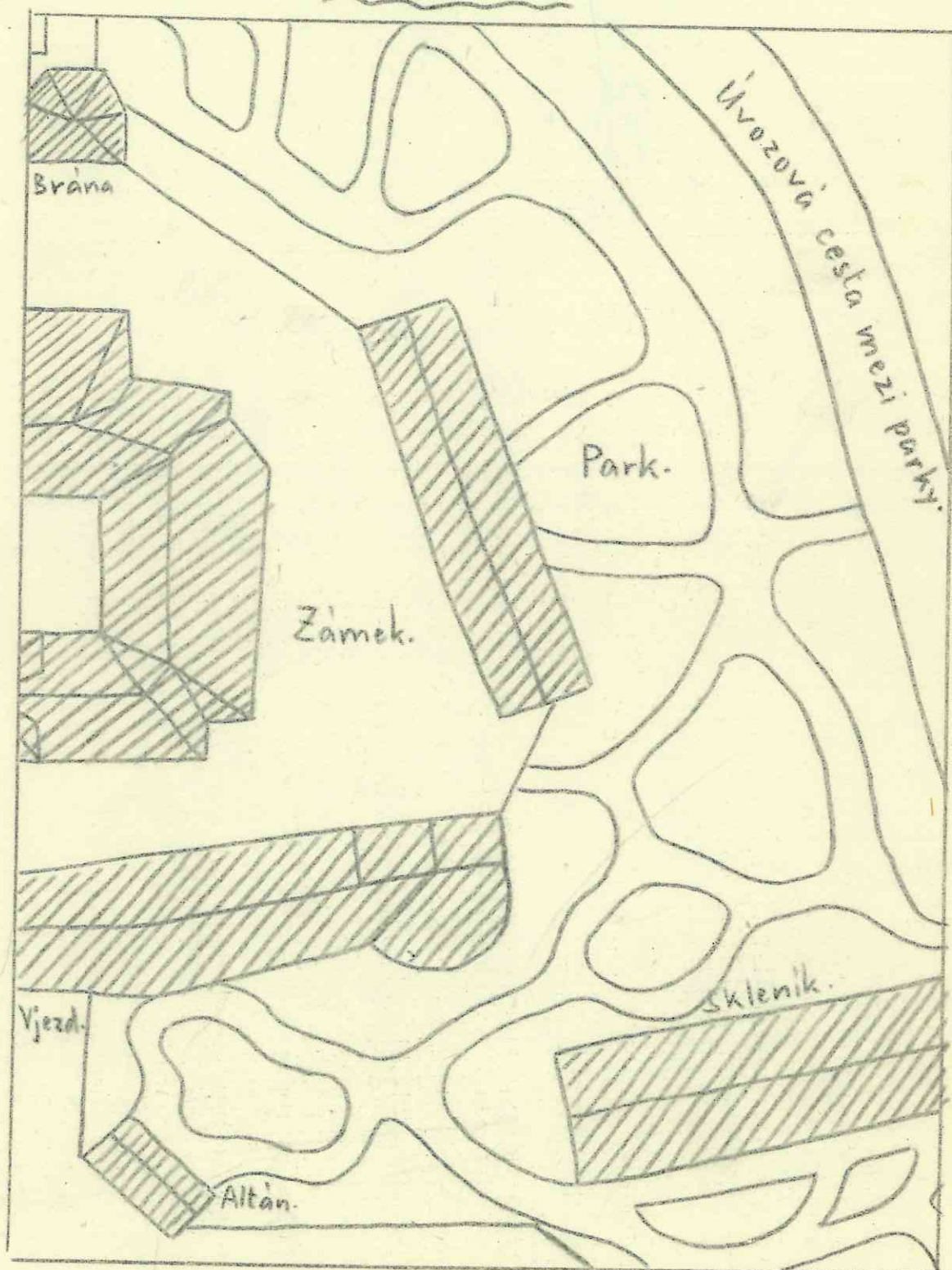

1:25.000.

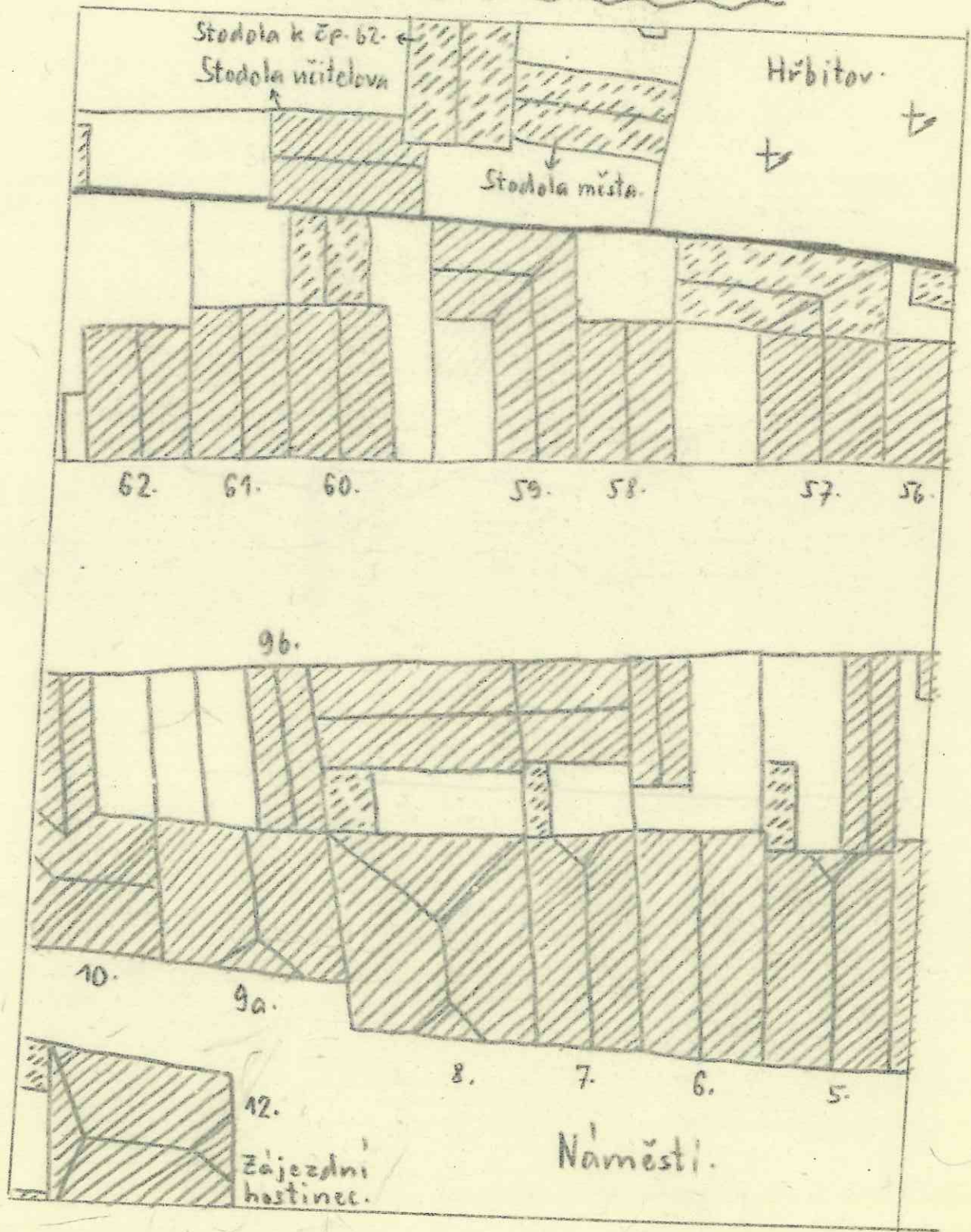
A. Zámek.

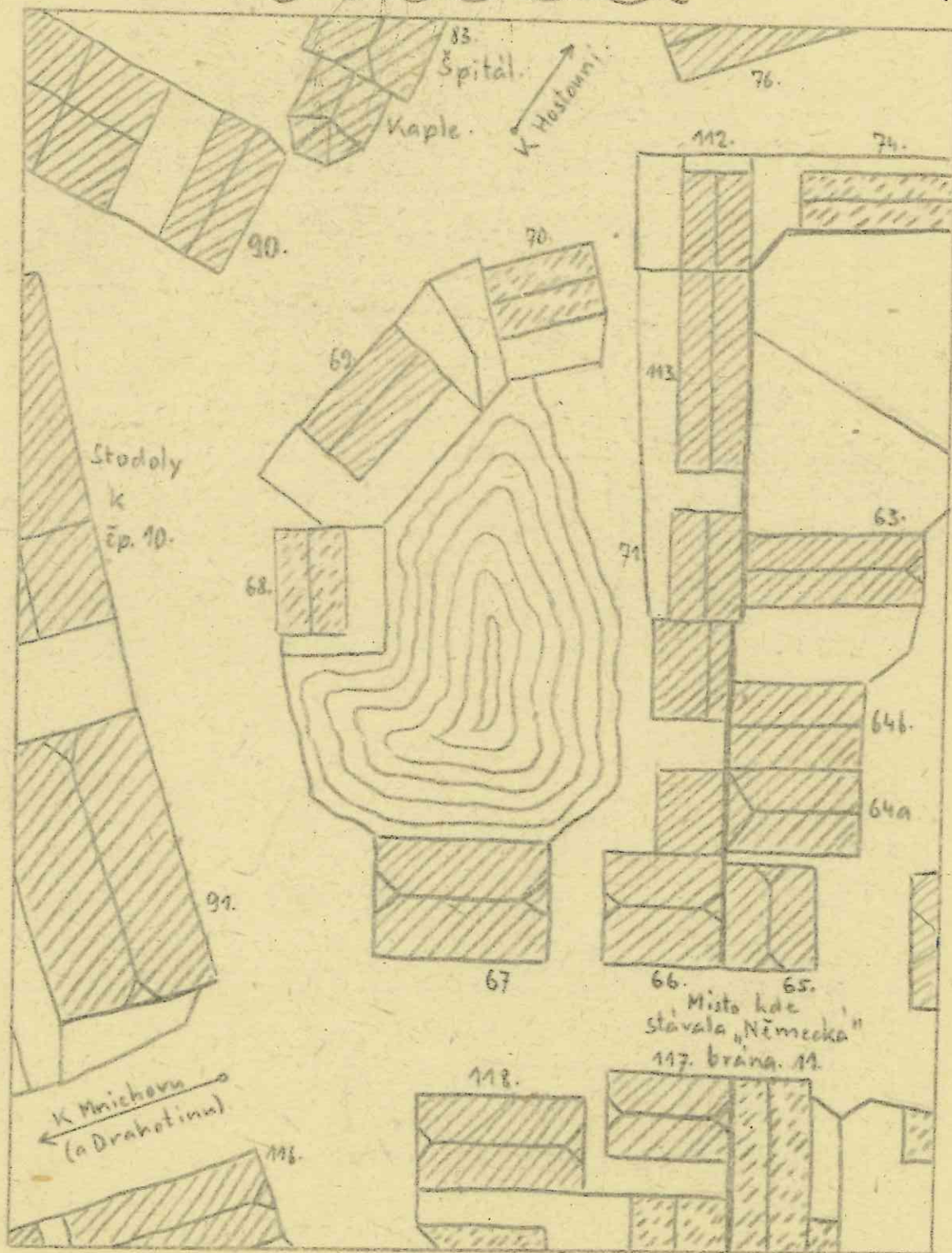
B. Zámek.

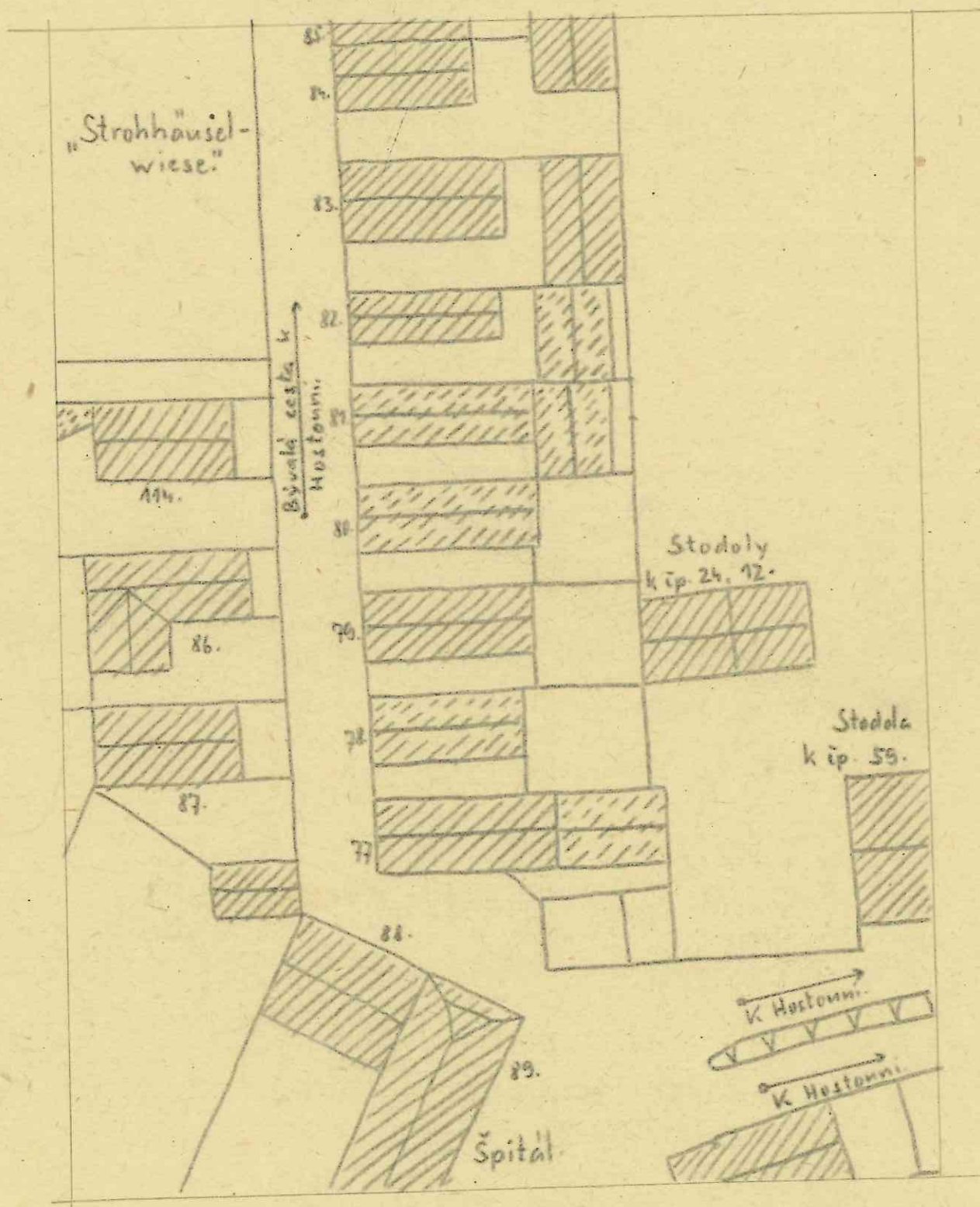
C. Severní část náměstí.

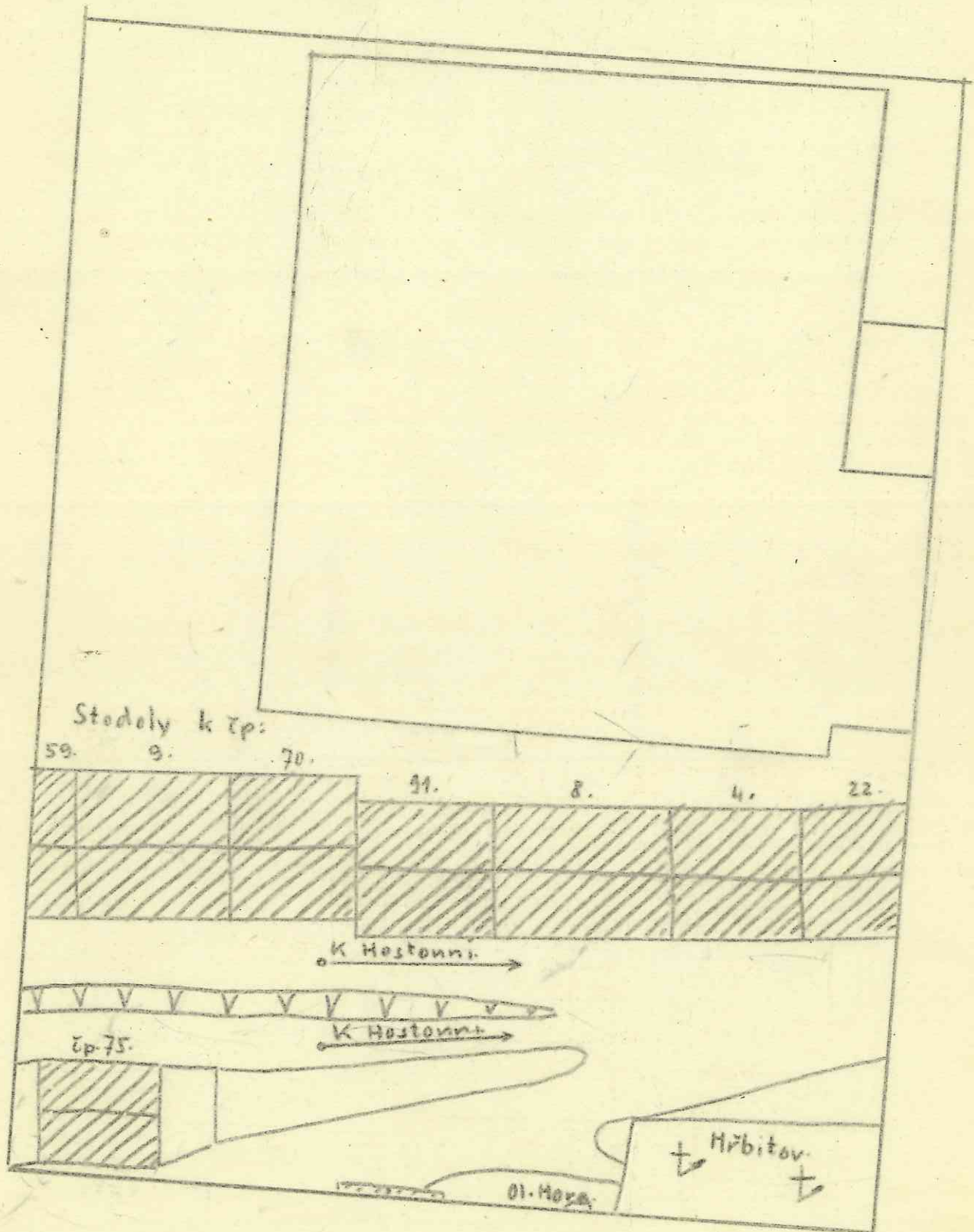
D. Špitální kaple.

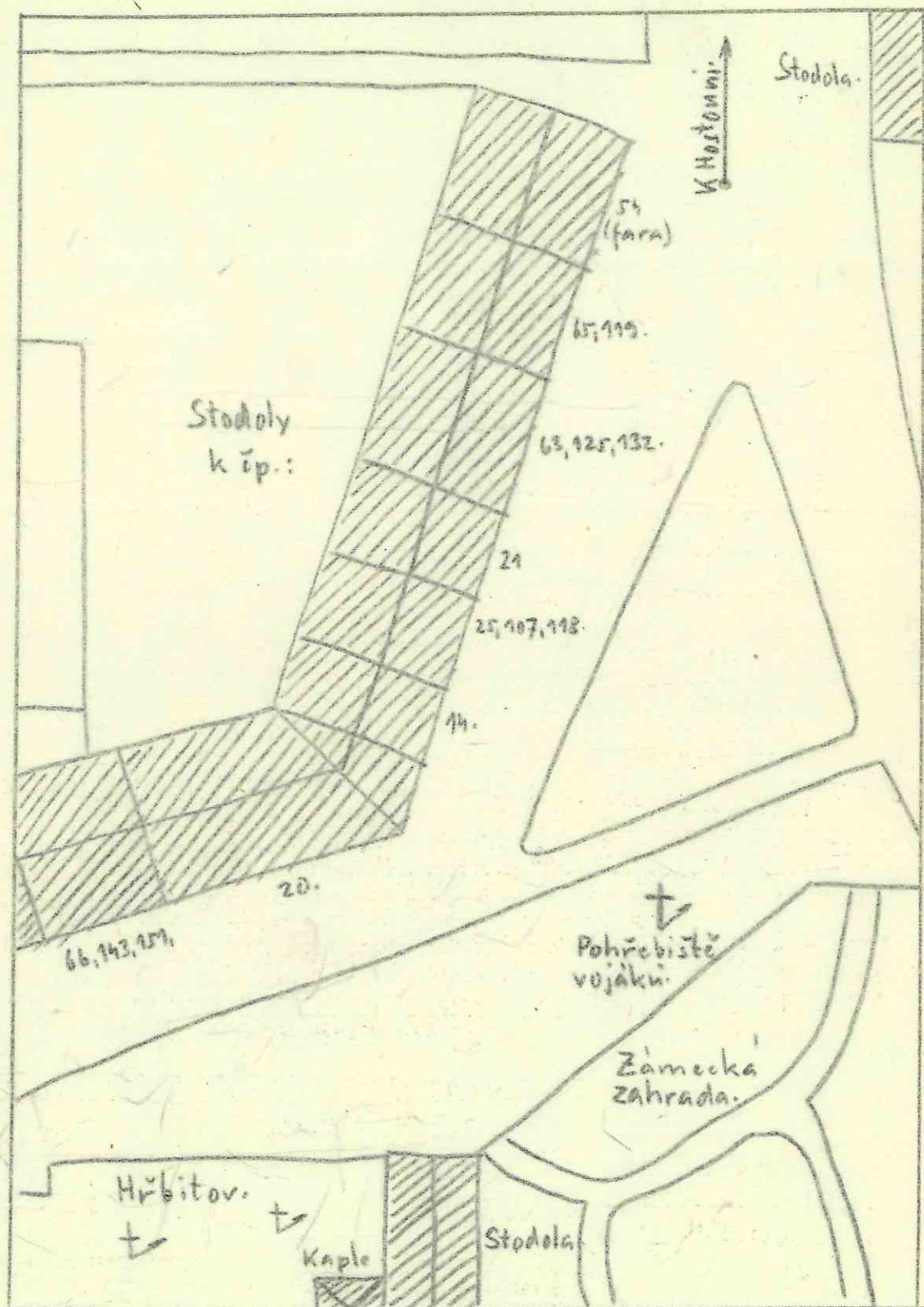
E. Špitál a ulička k severu.

F. Stodoly.

q. Stodoly.

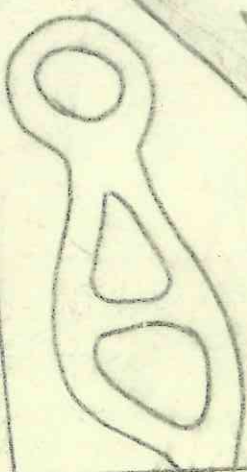
H. Severní zámeková cesta.

Stodola k čp. 2.

Pole.

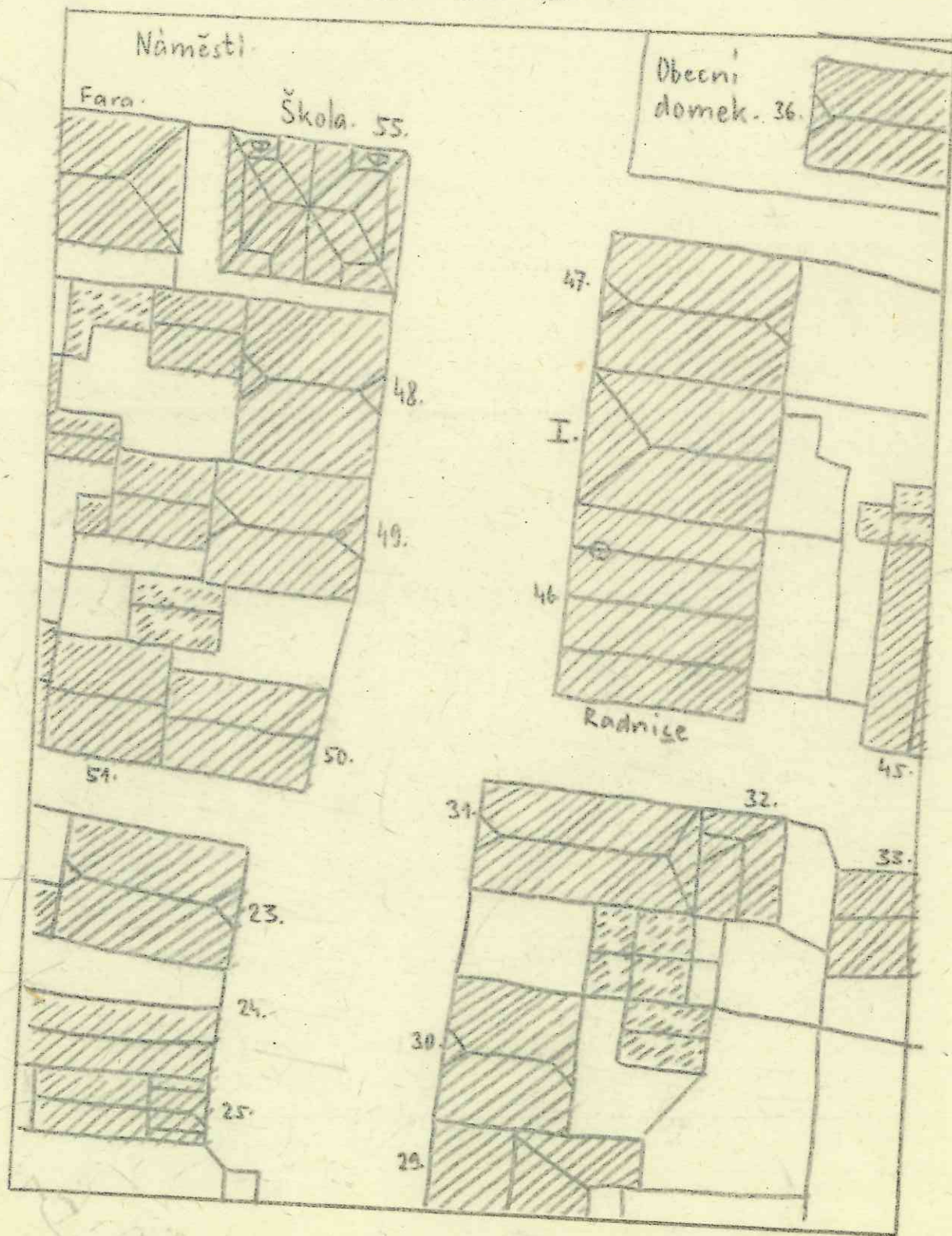
Severní vjezdová cesta k zámku.

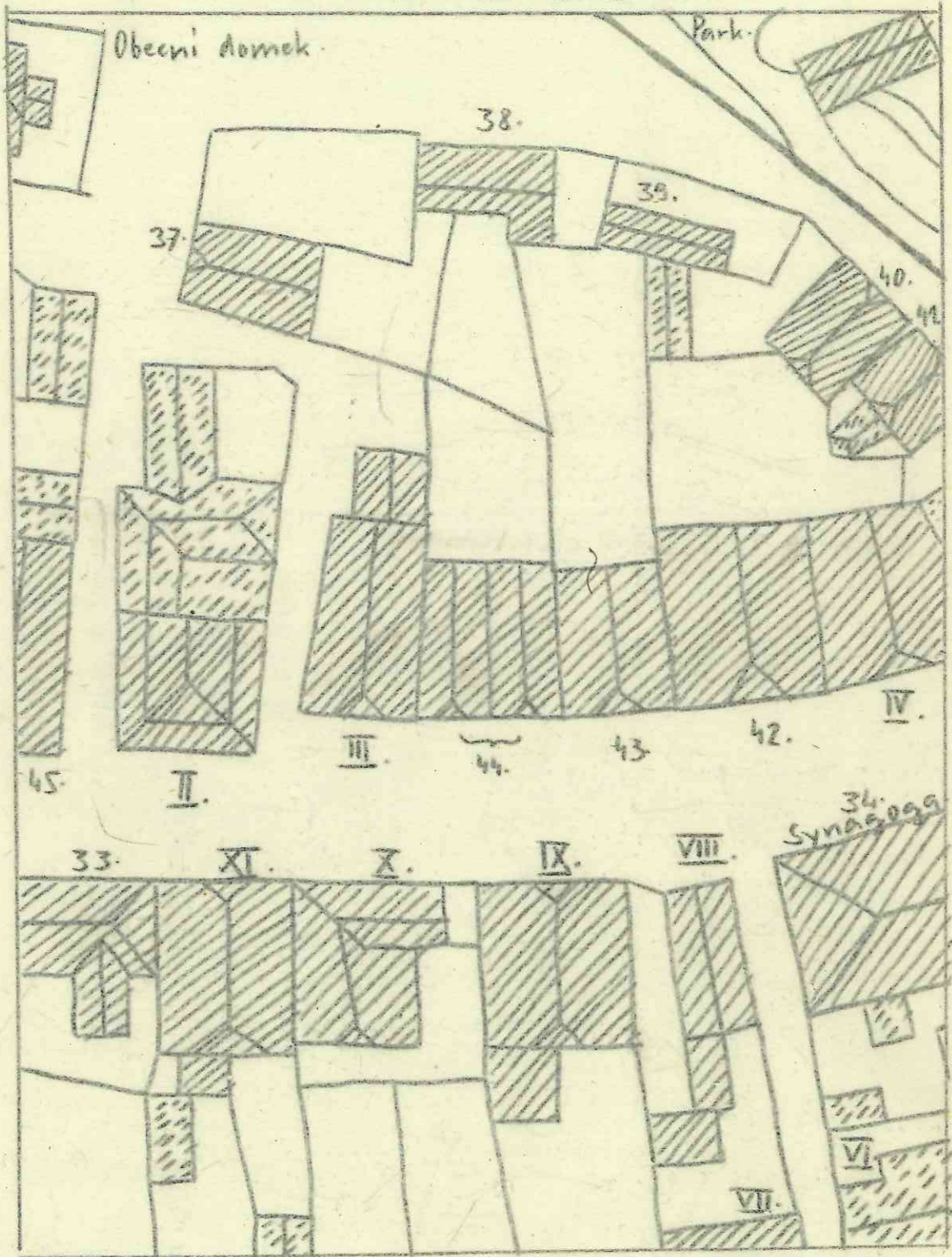
Zahrada.

Spojovací cesta.
K Hostonni. K H. Týnn.

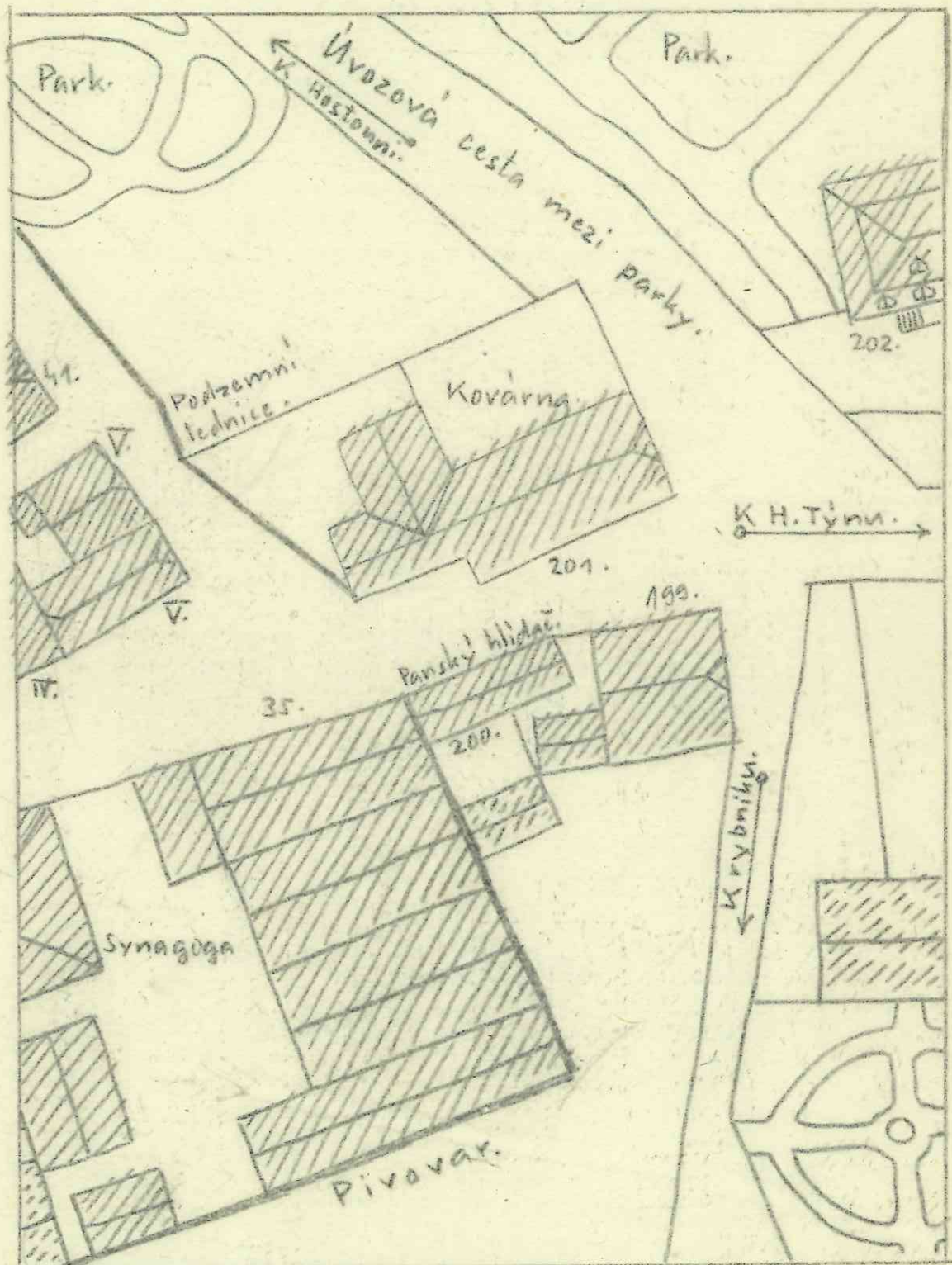
CH. Radnice.

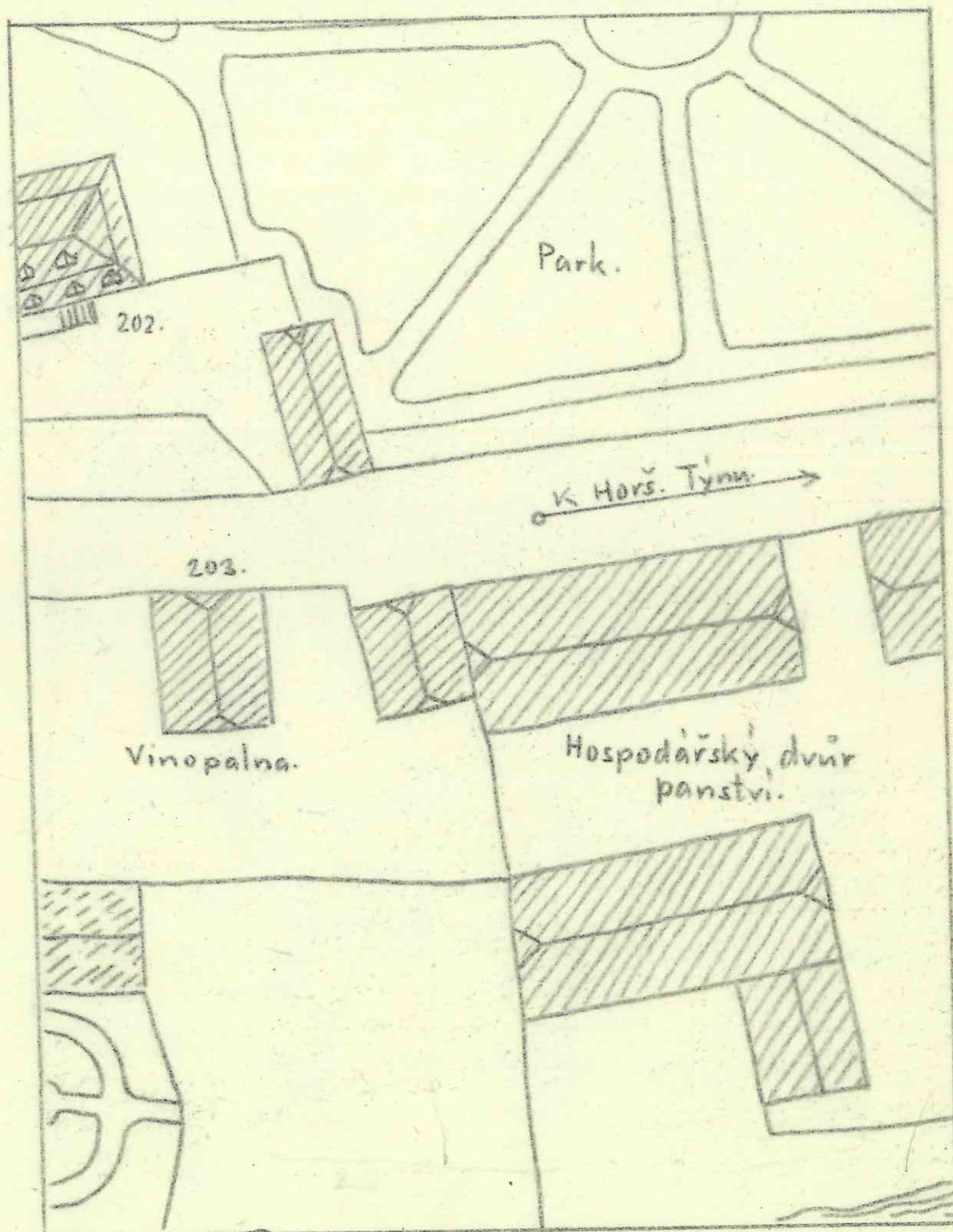
I. Synagoga.

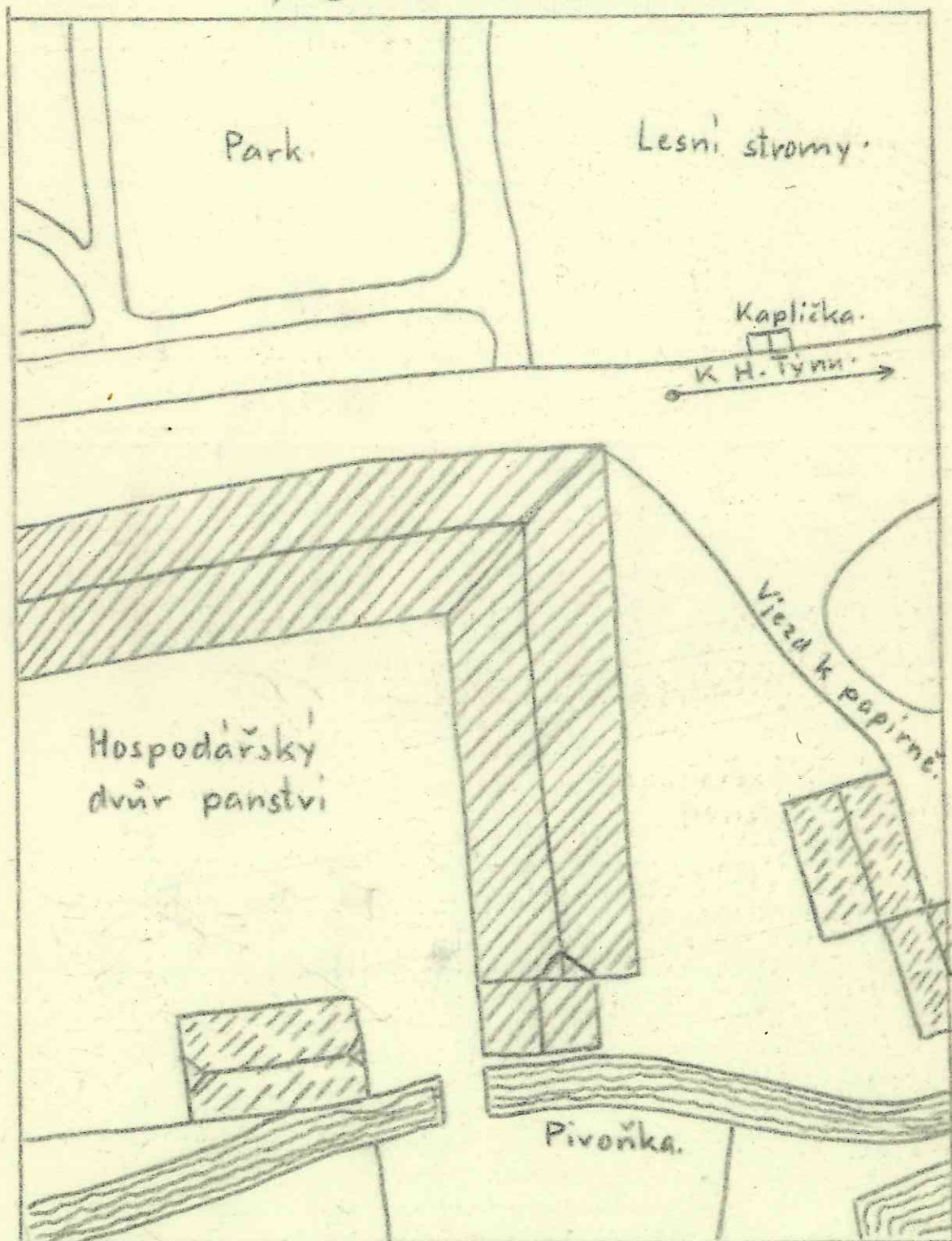
J. Pivovar.

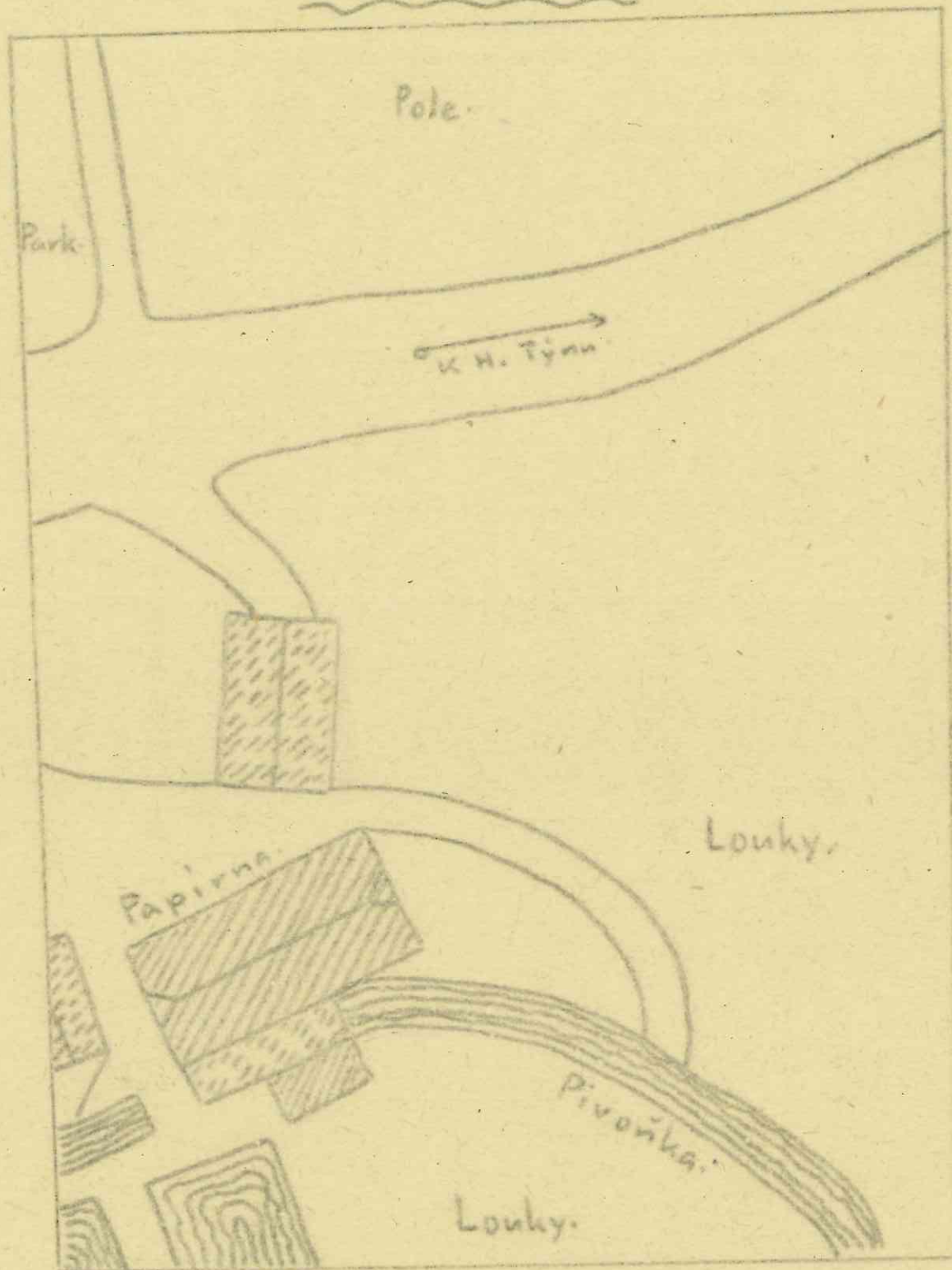
K. Vinopalna.

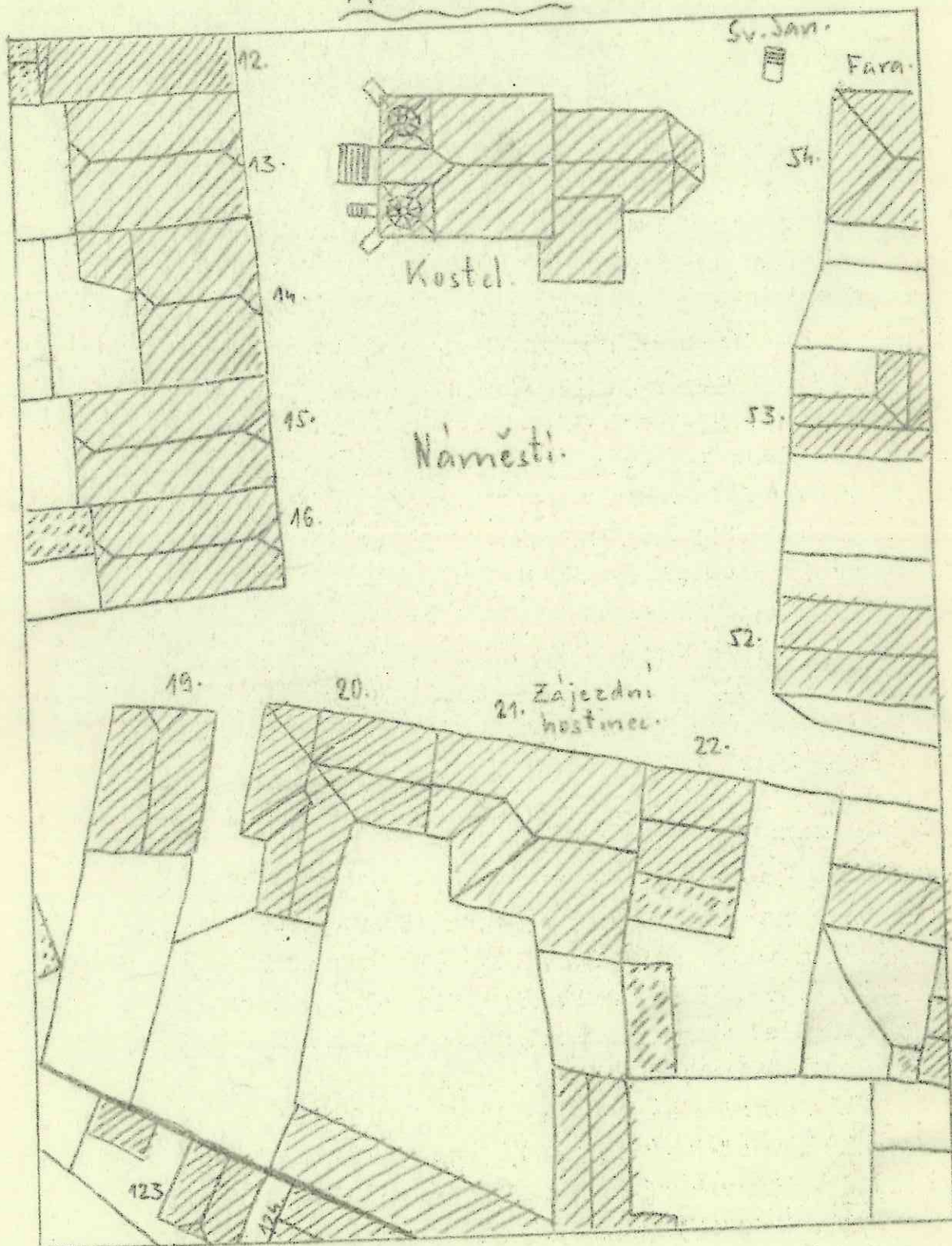
L. Hospodářský dvůr.

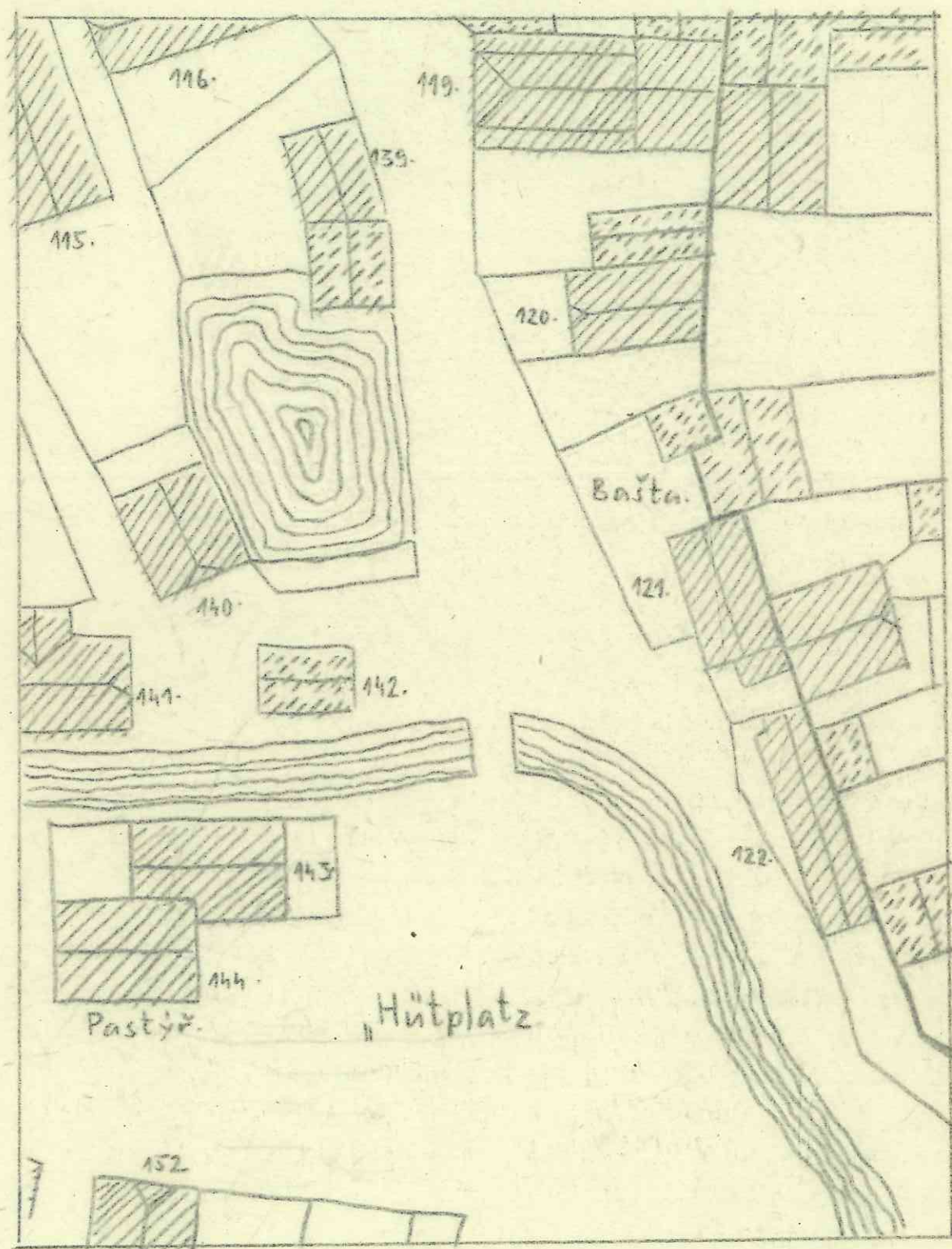
M. Papirna.

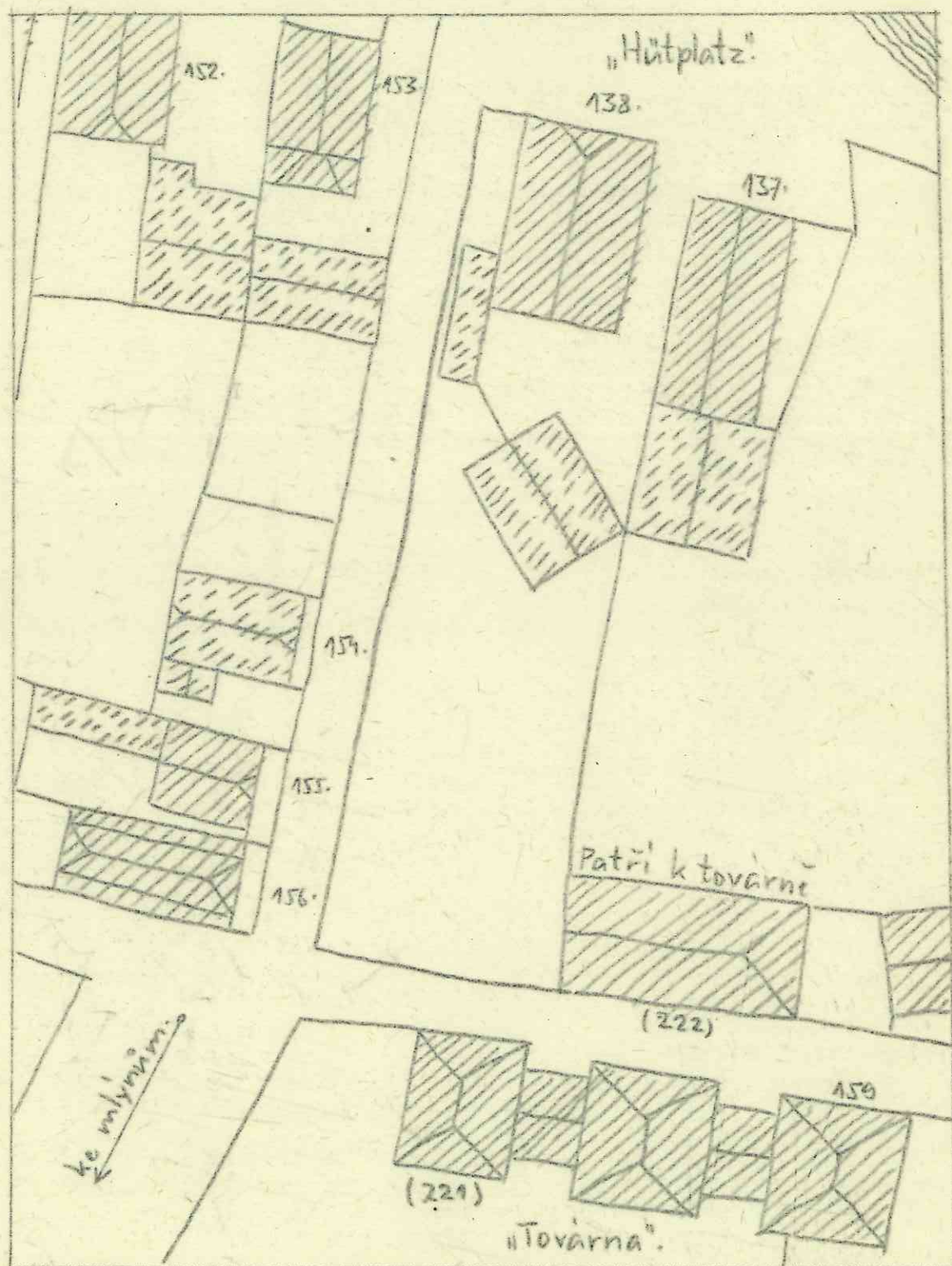
N. Kostel.

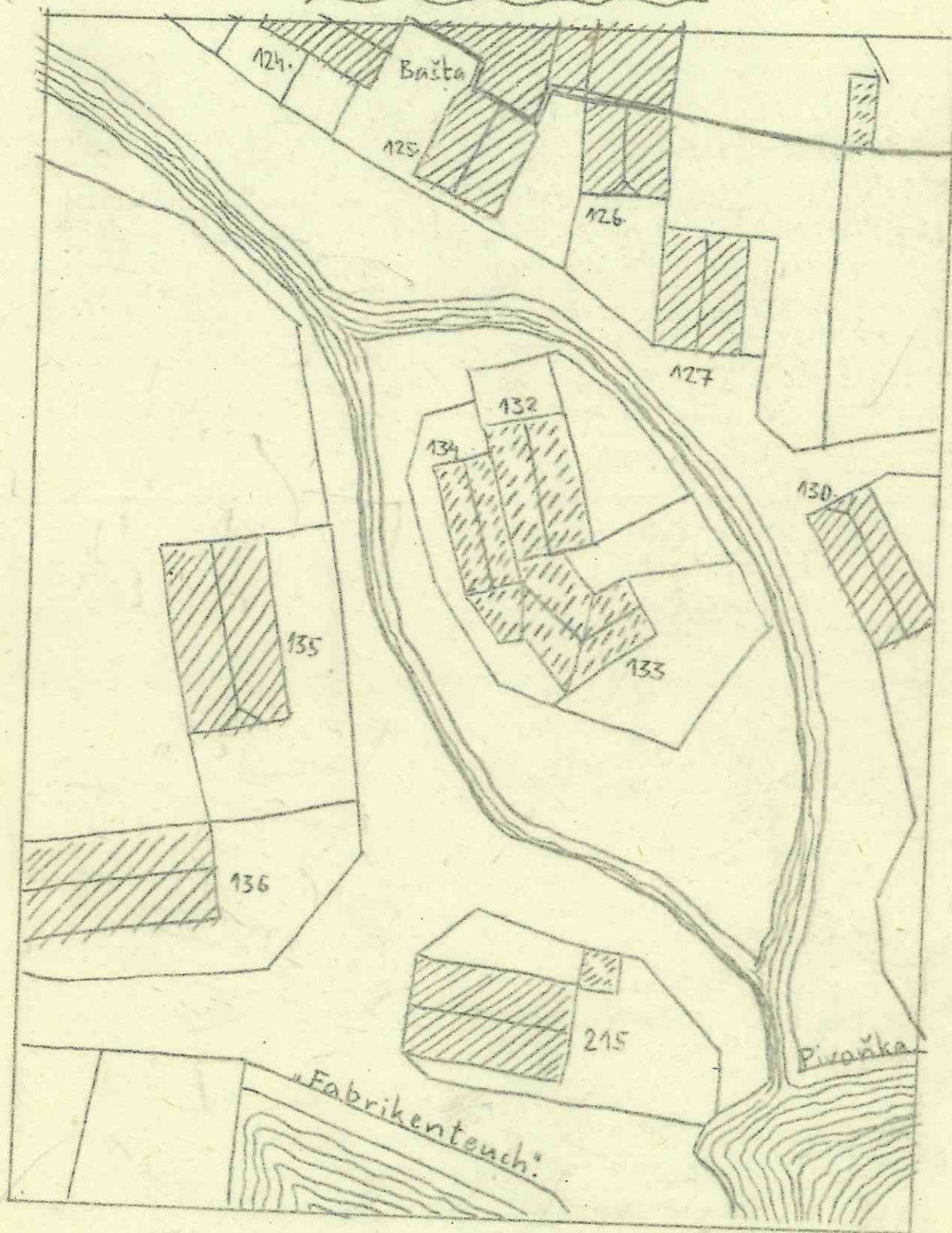
O. Západní bašta.

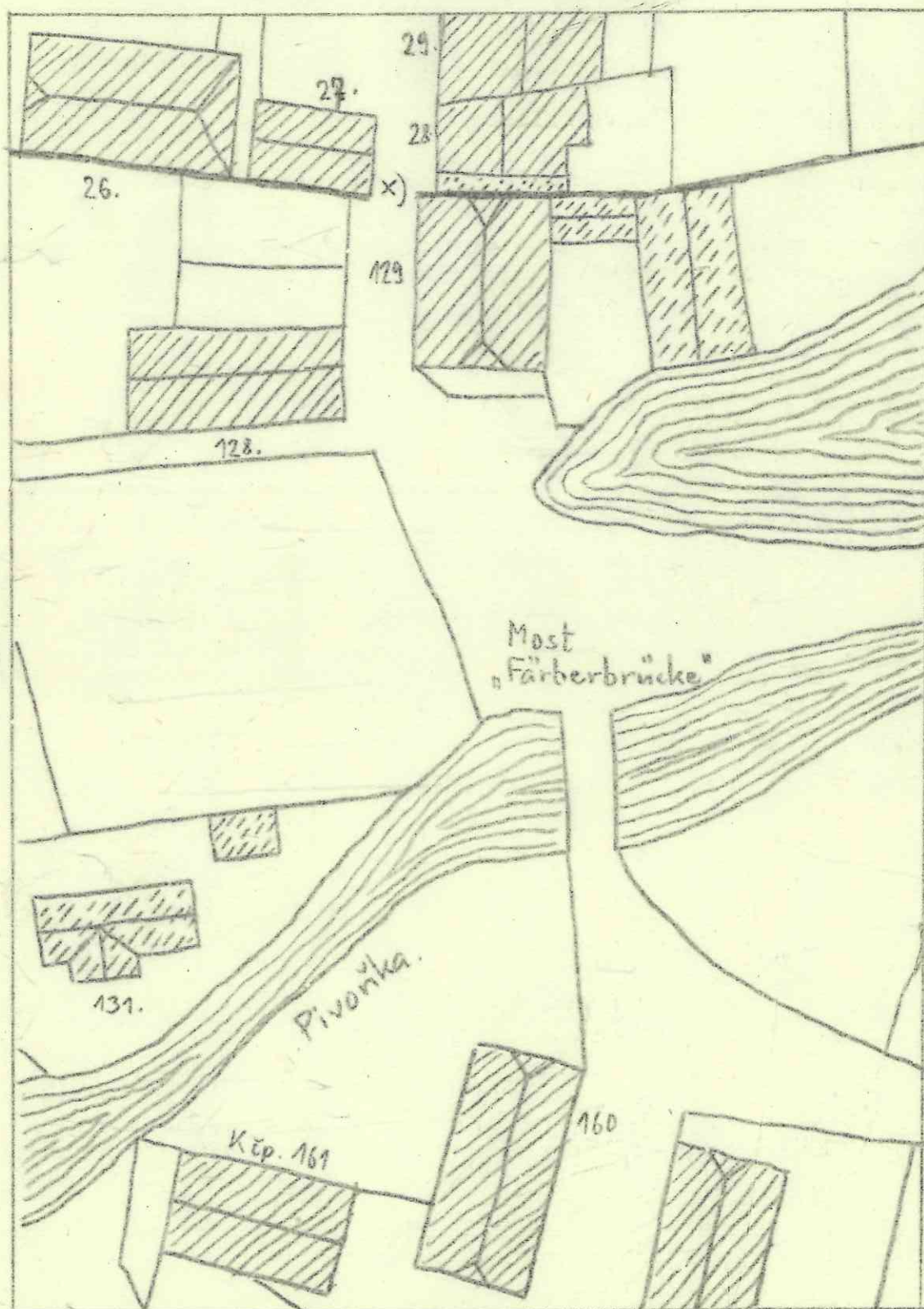
P. "Továrna."

R. Jižní bašta.

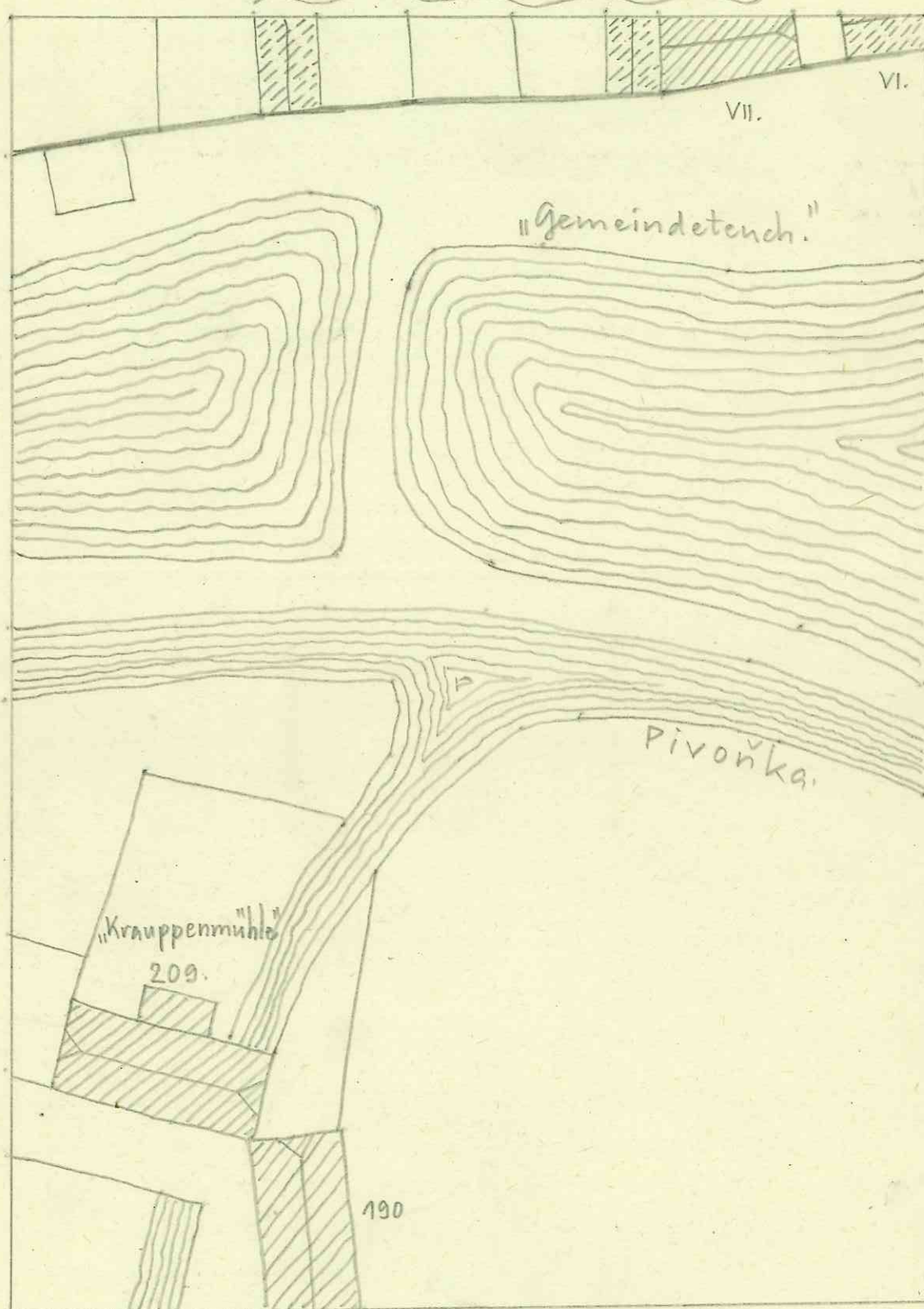

S. "Färberbrücke"

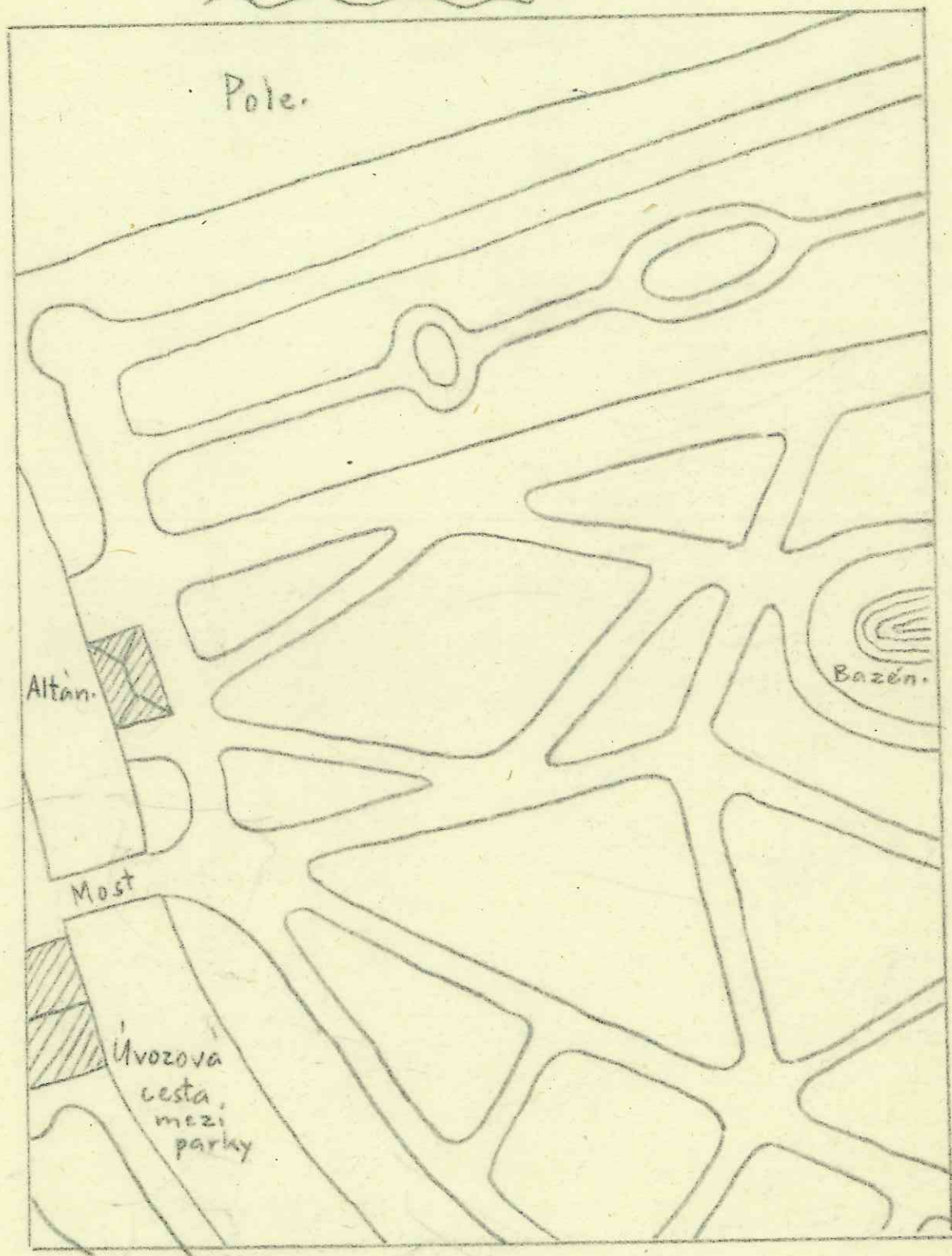

x) Misto bývalé brány.

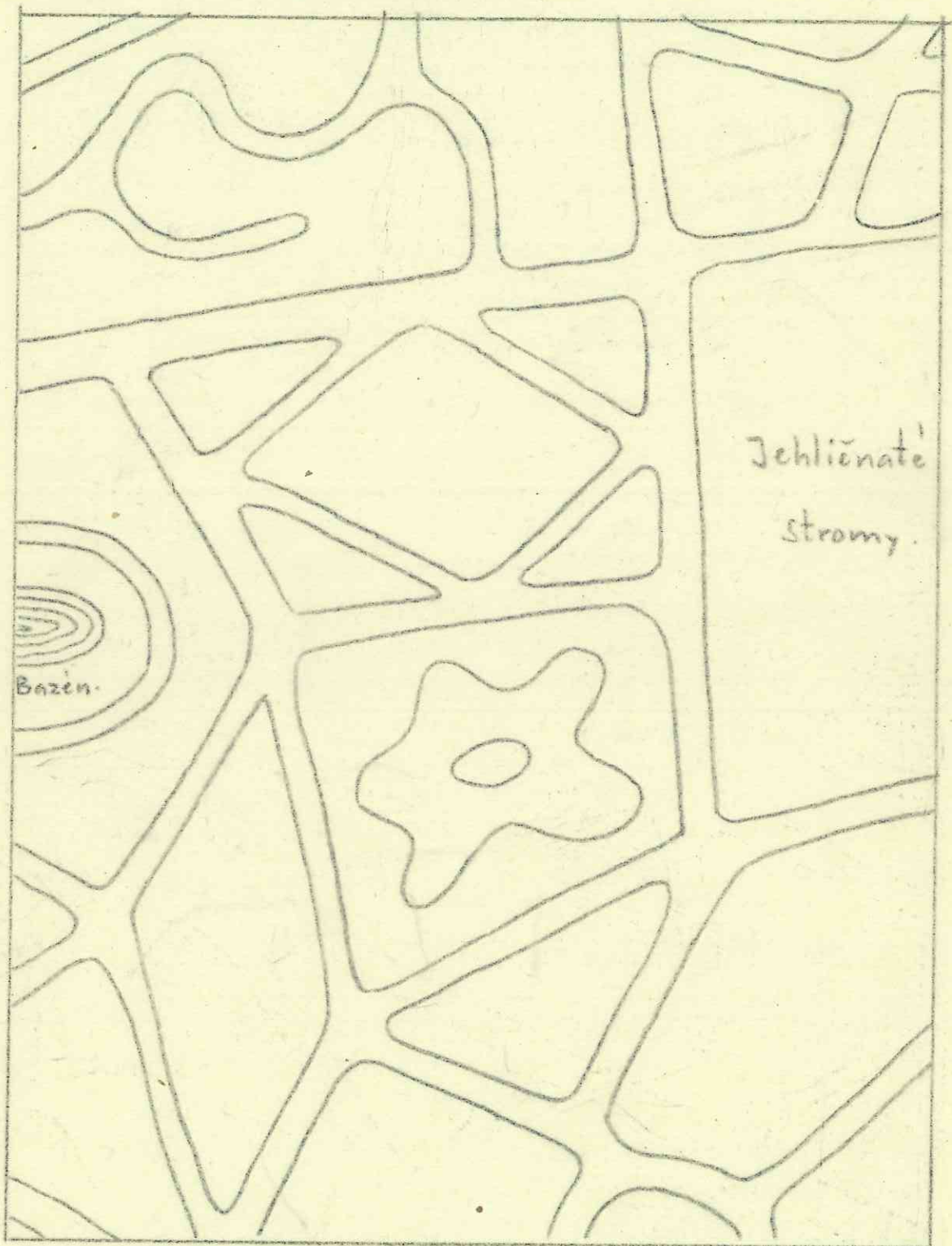
T. „Krauppenmühle.“

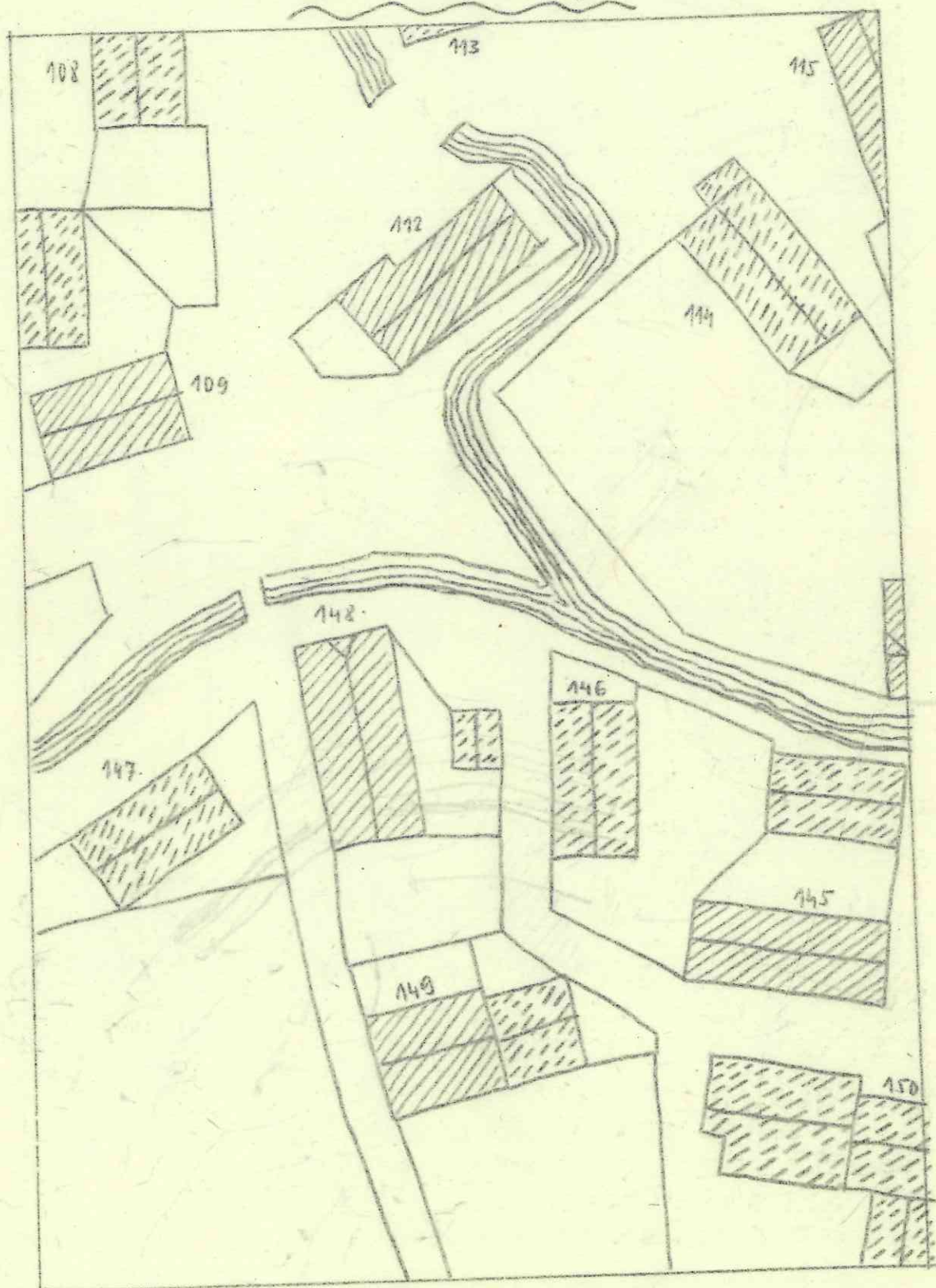
U. Altán.

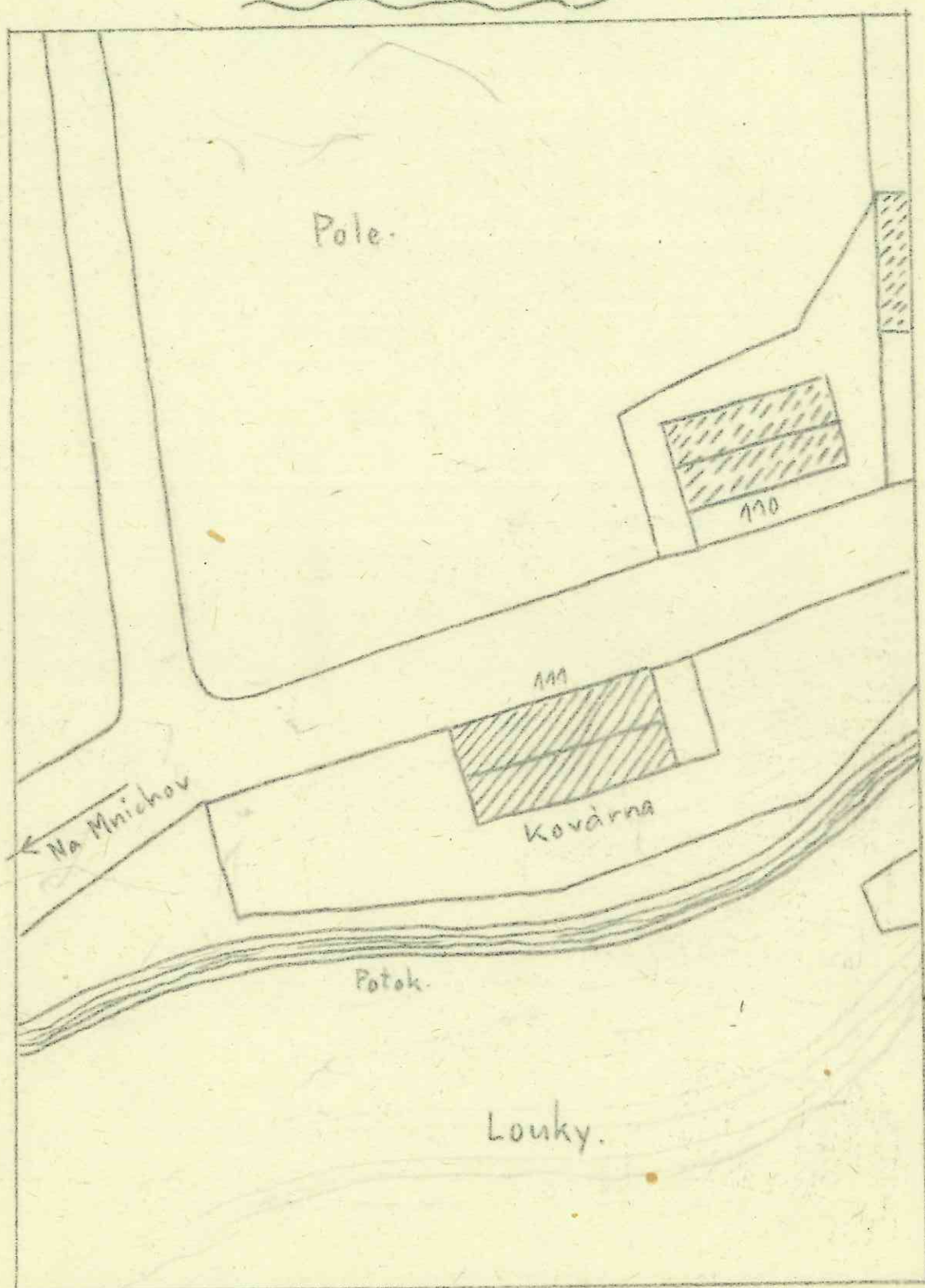
V. Park.

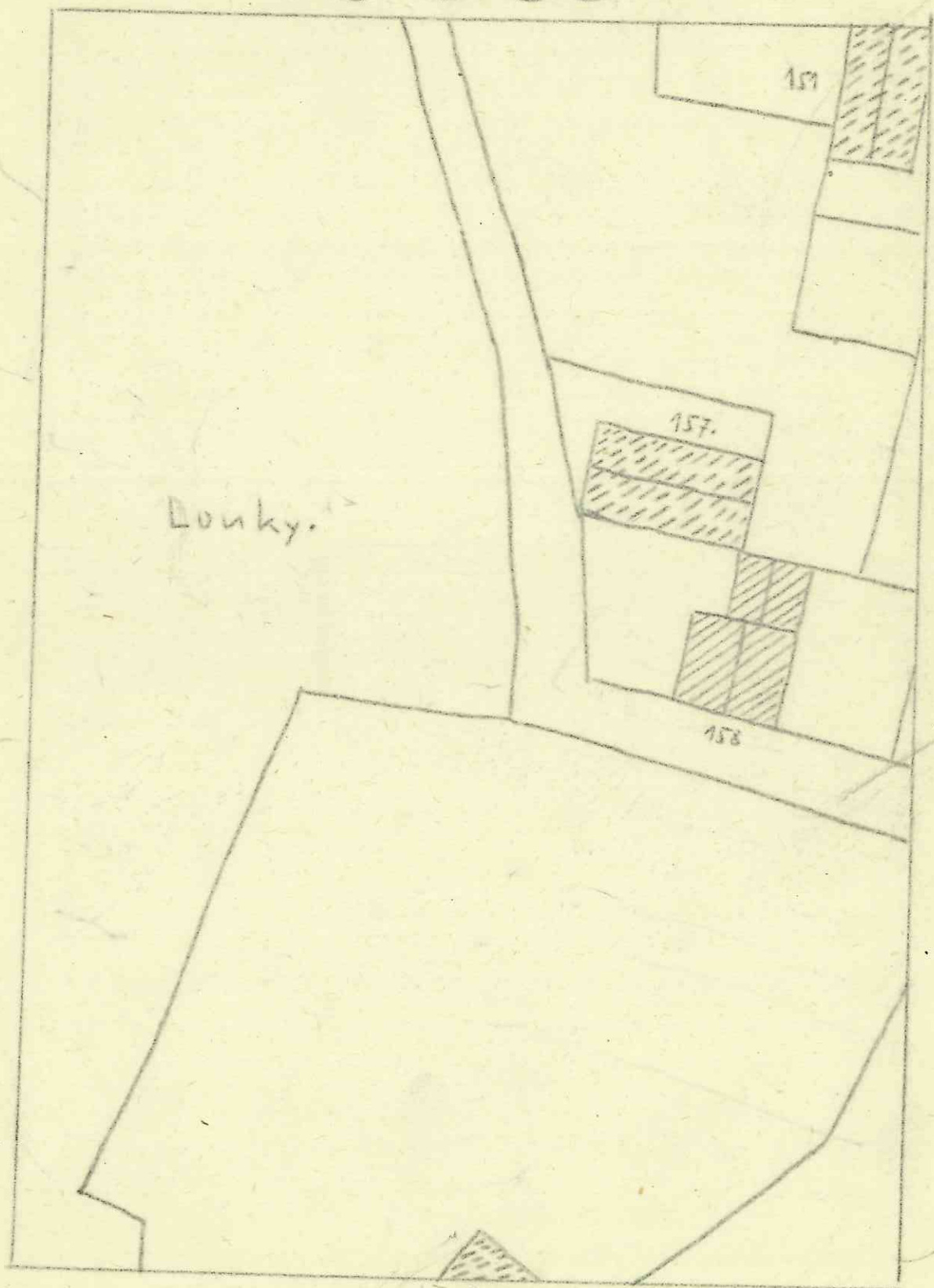
X. Potoky.

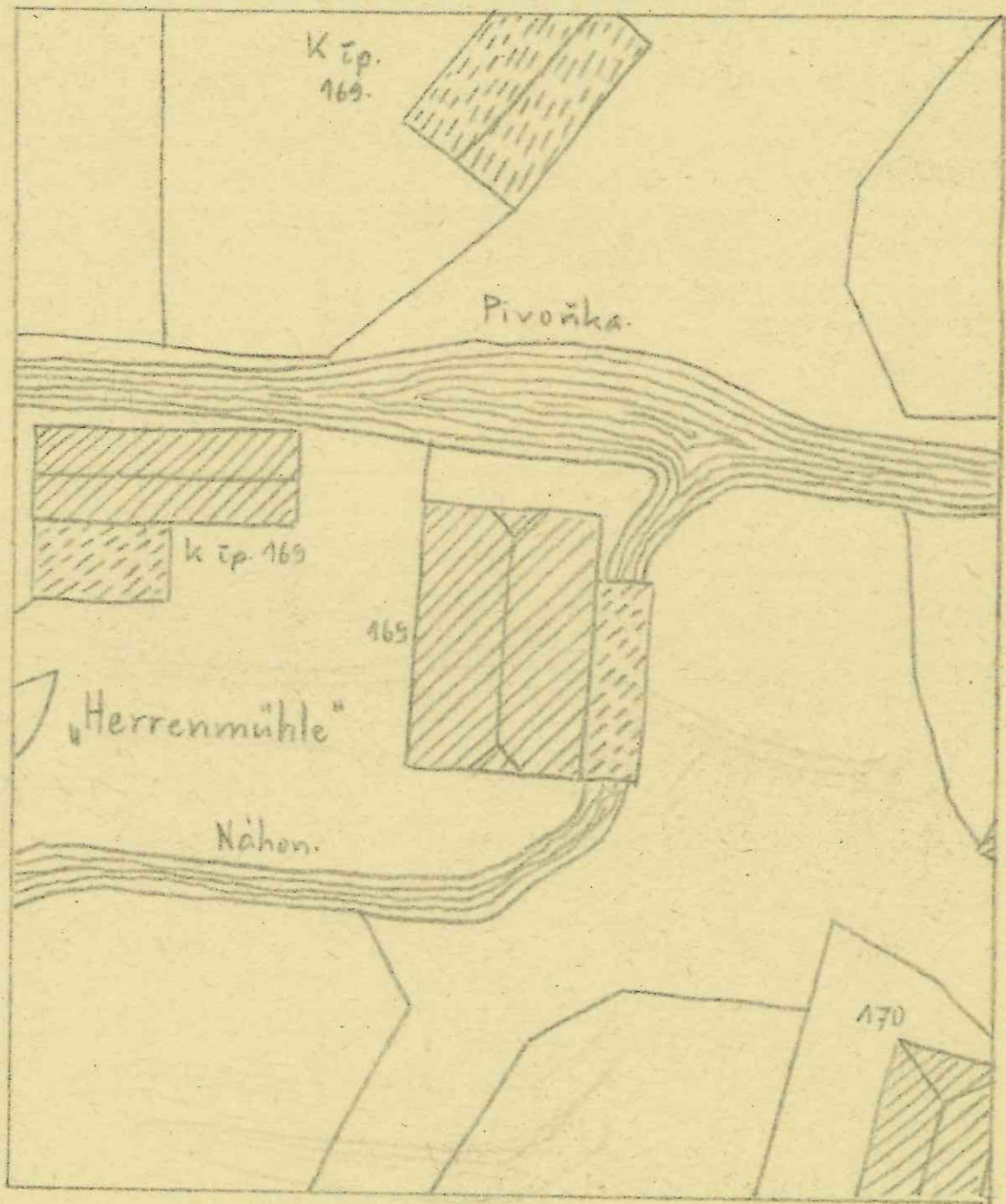
Y. Kovárna.

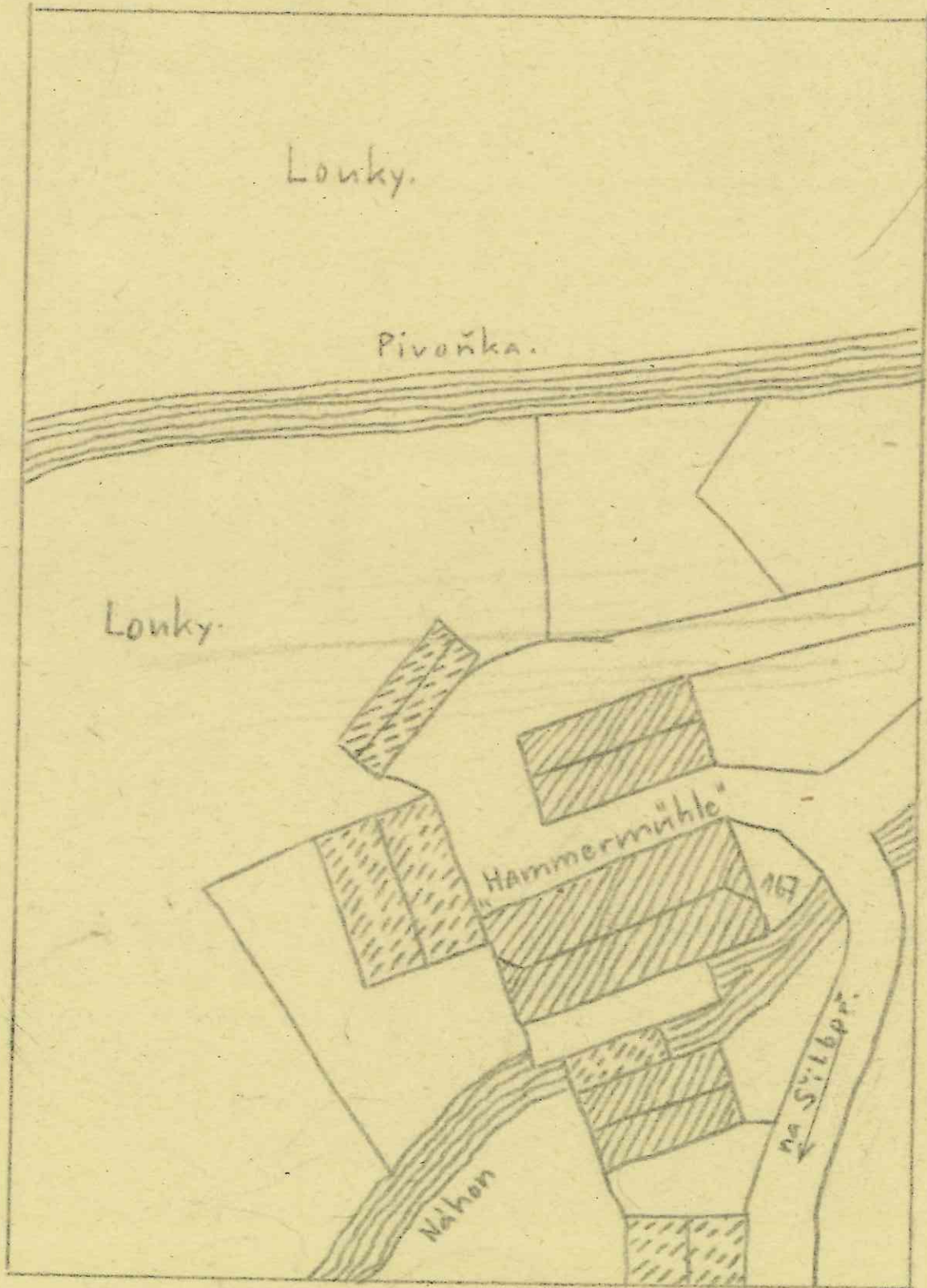
Z. Lonky.

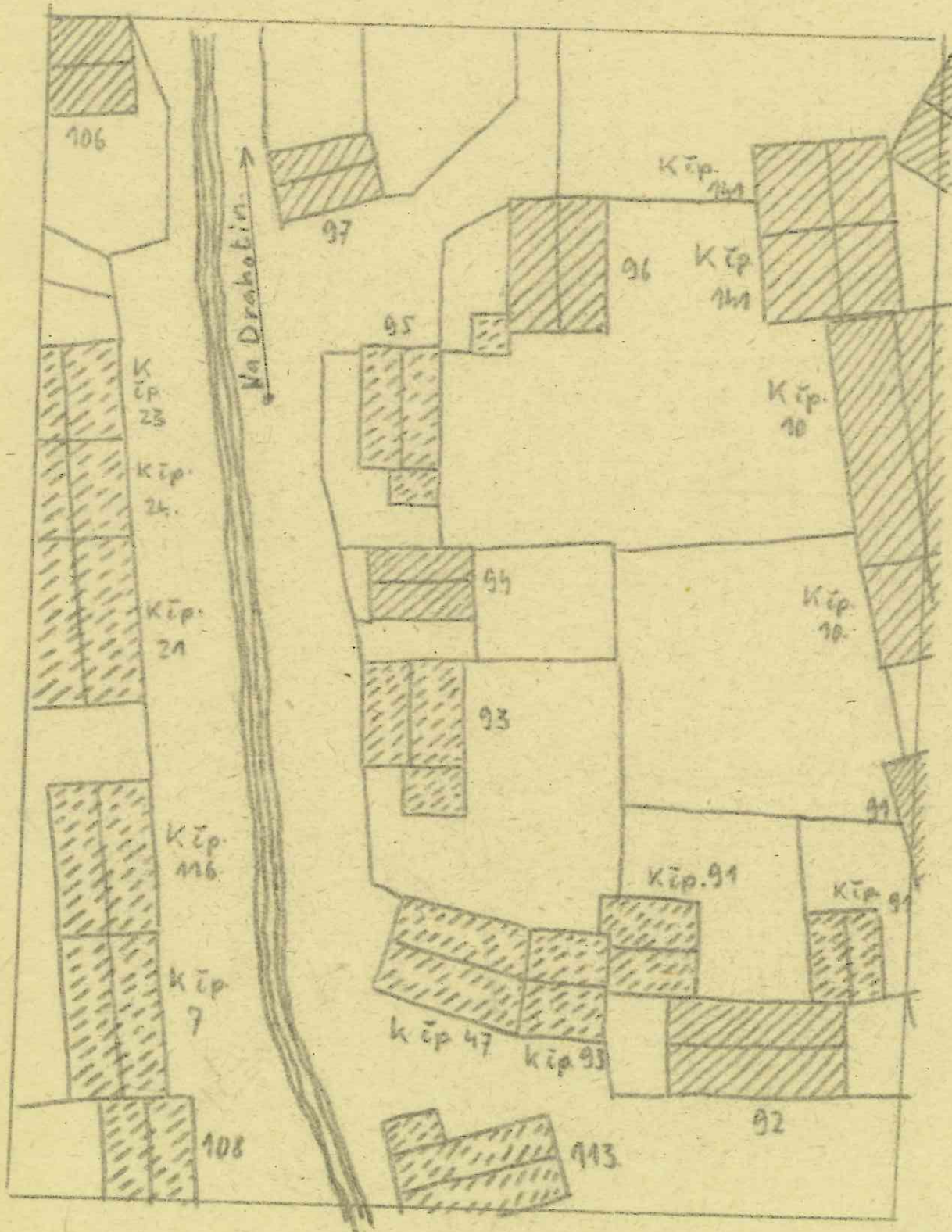
I. „Herrenmühle“.

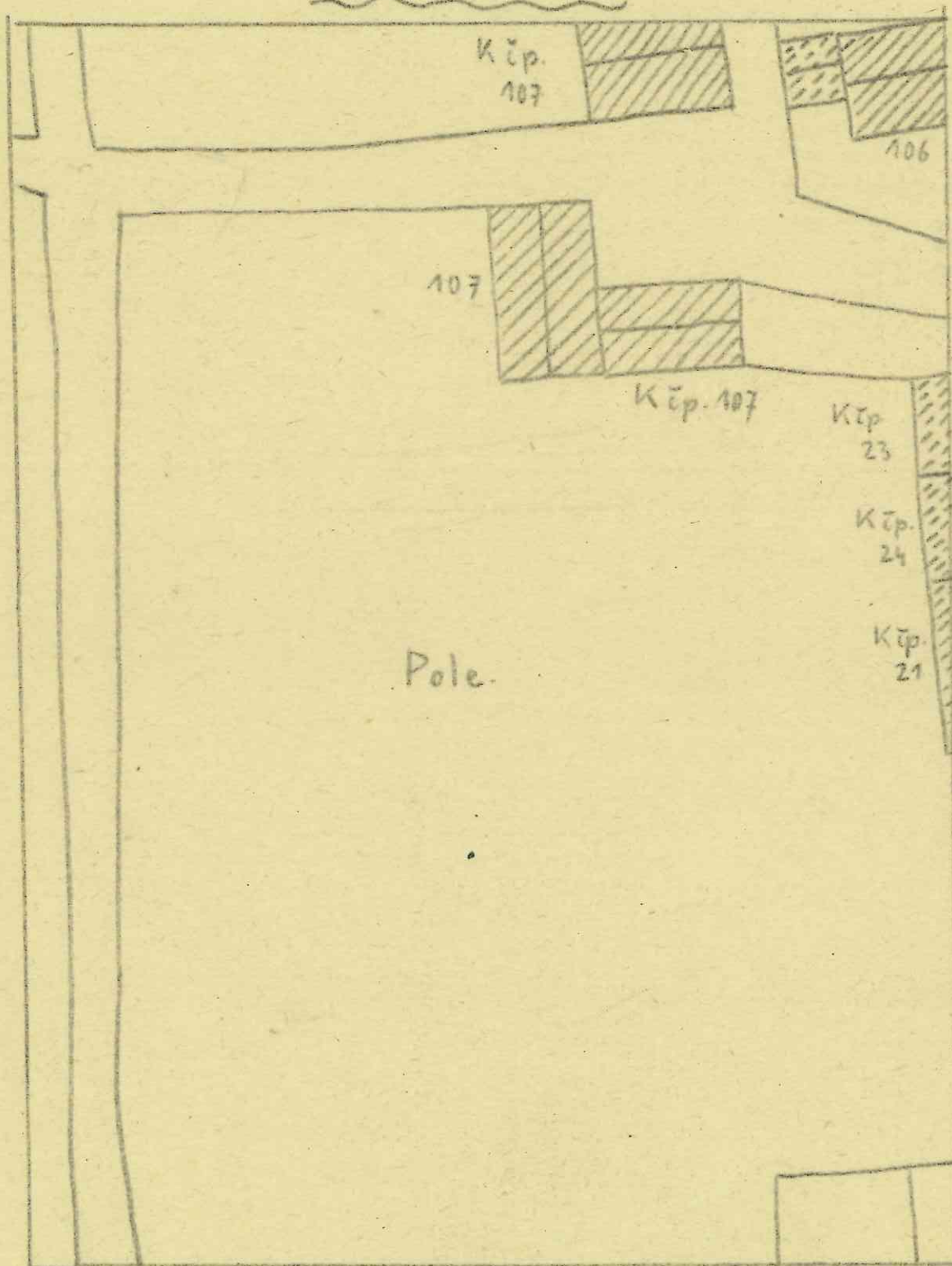
II. "Hammermühle."

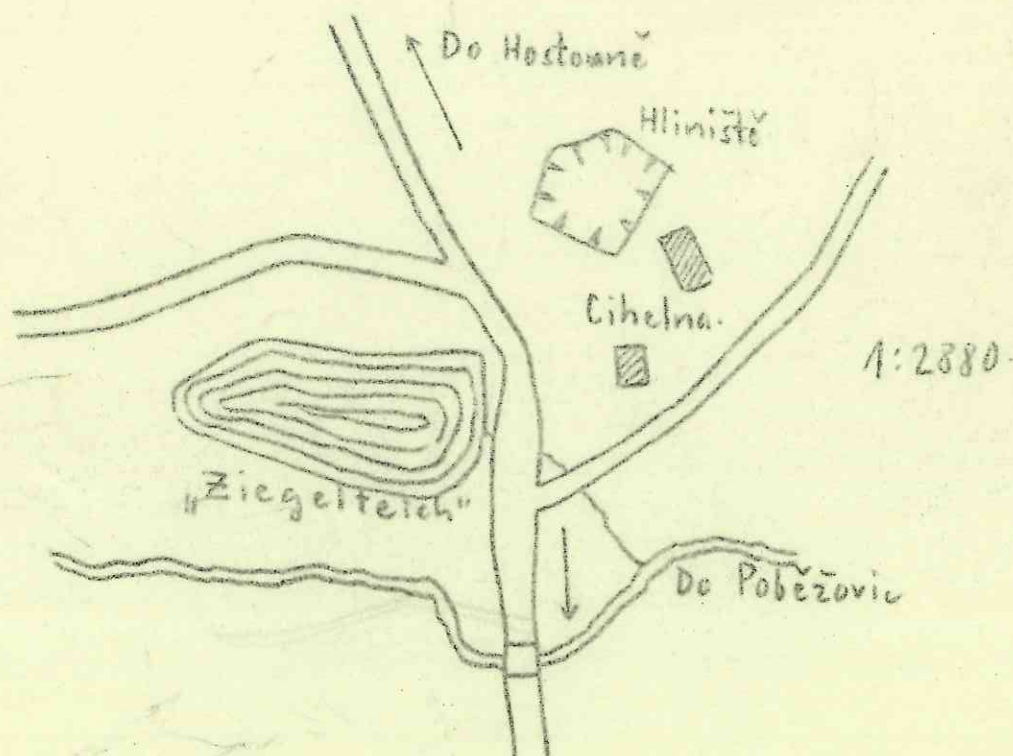
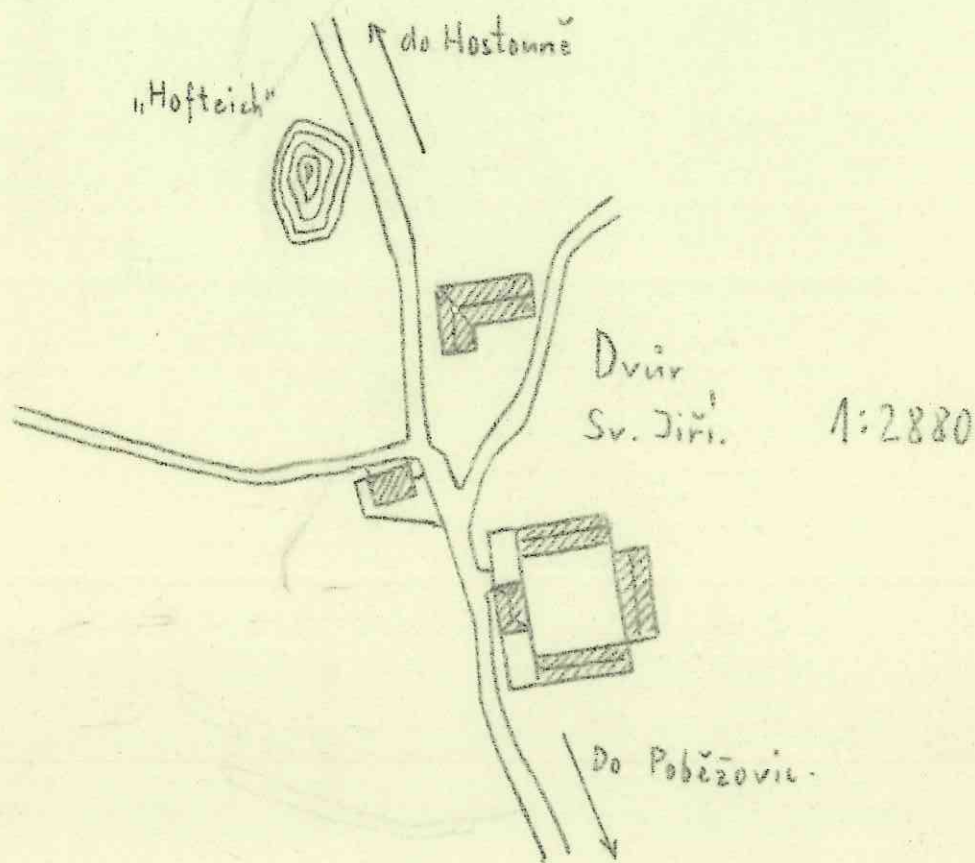

III. Strž.

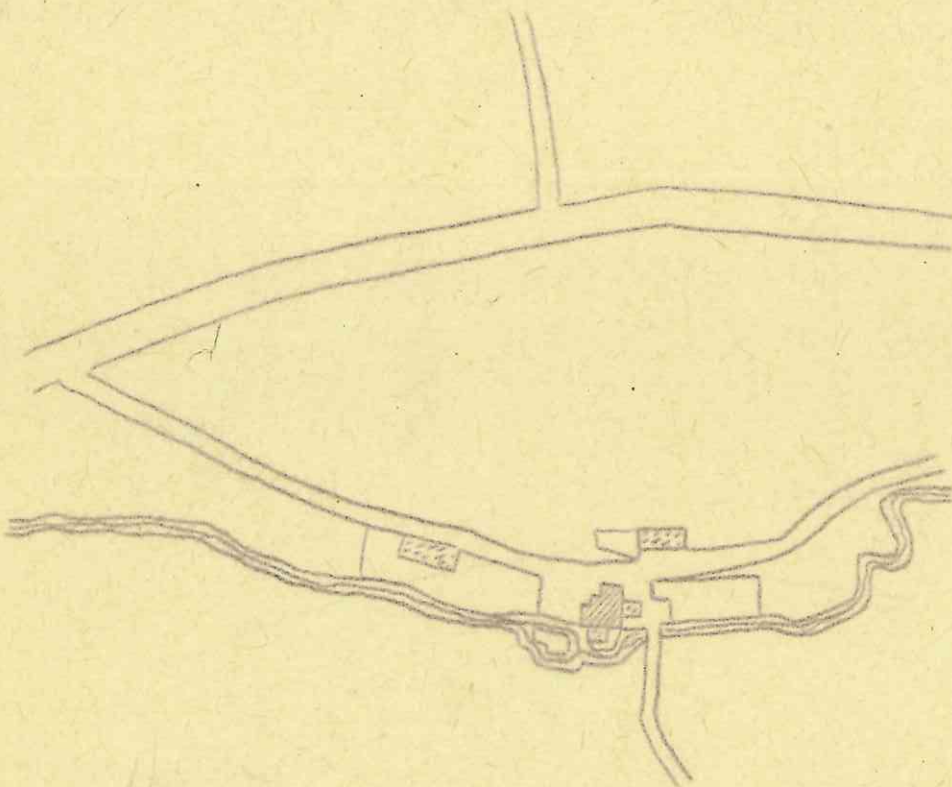
IV. Cesty.

"Tanzenmühle" 1838.

1:2880.

Situace 1:500.

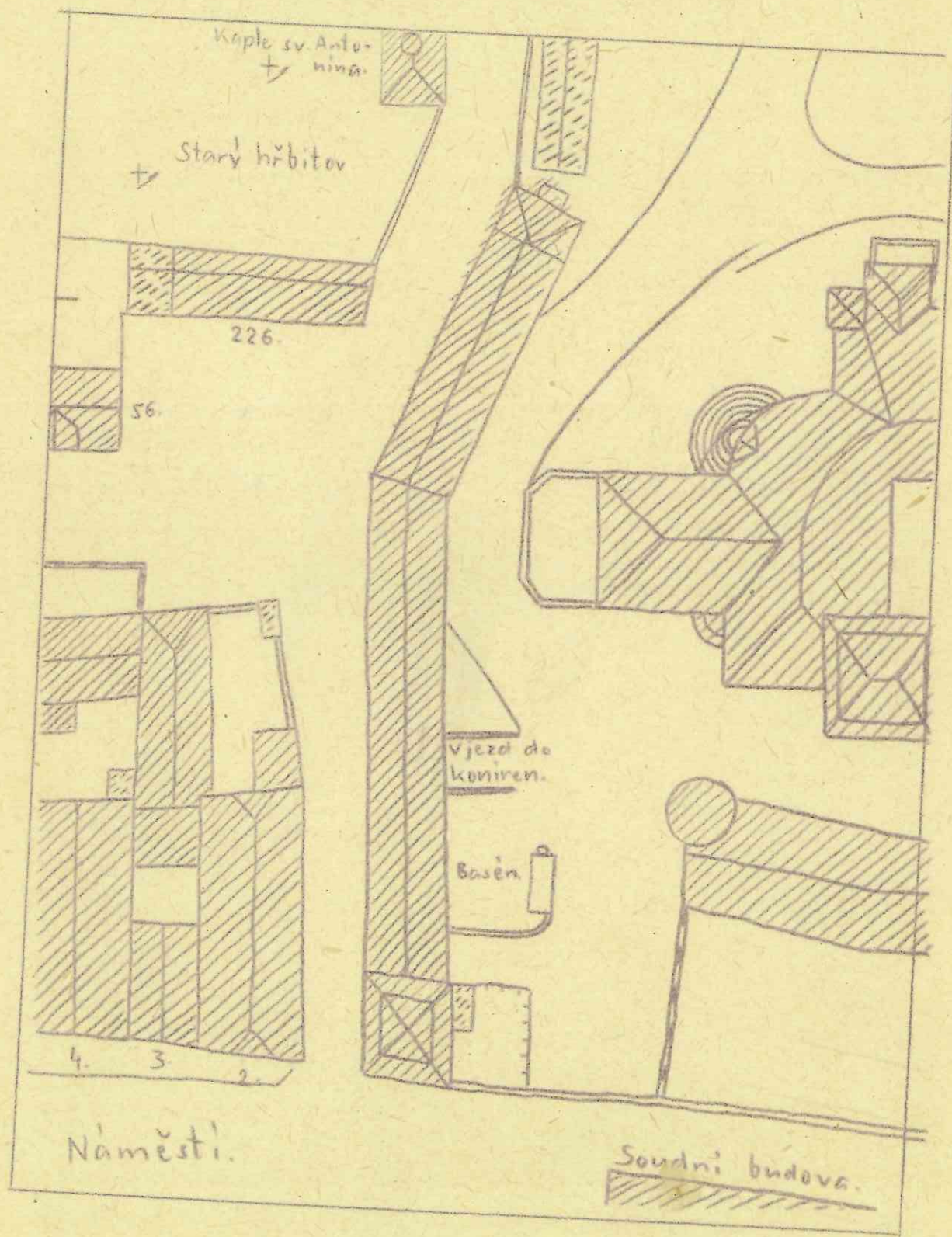
Stav r. 1945/6 podle katastrální
mapy a vlastního doměření.

Střechy dle skutečnosti.

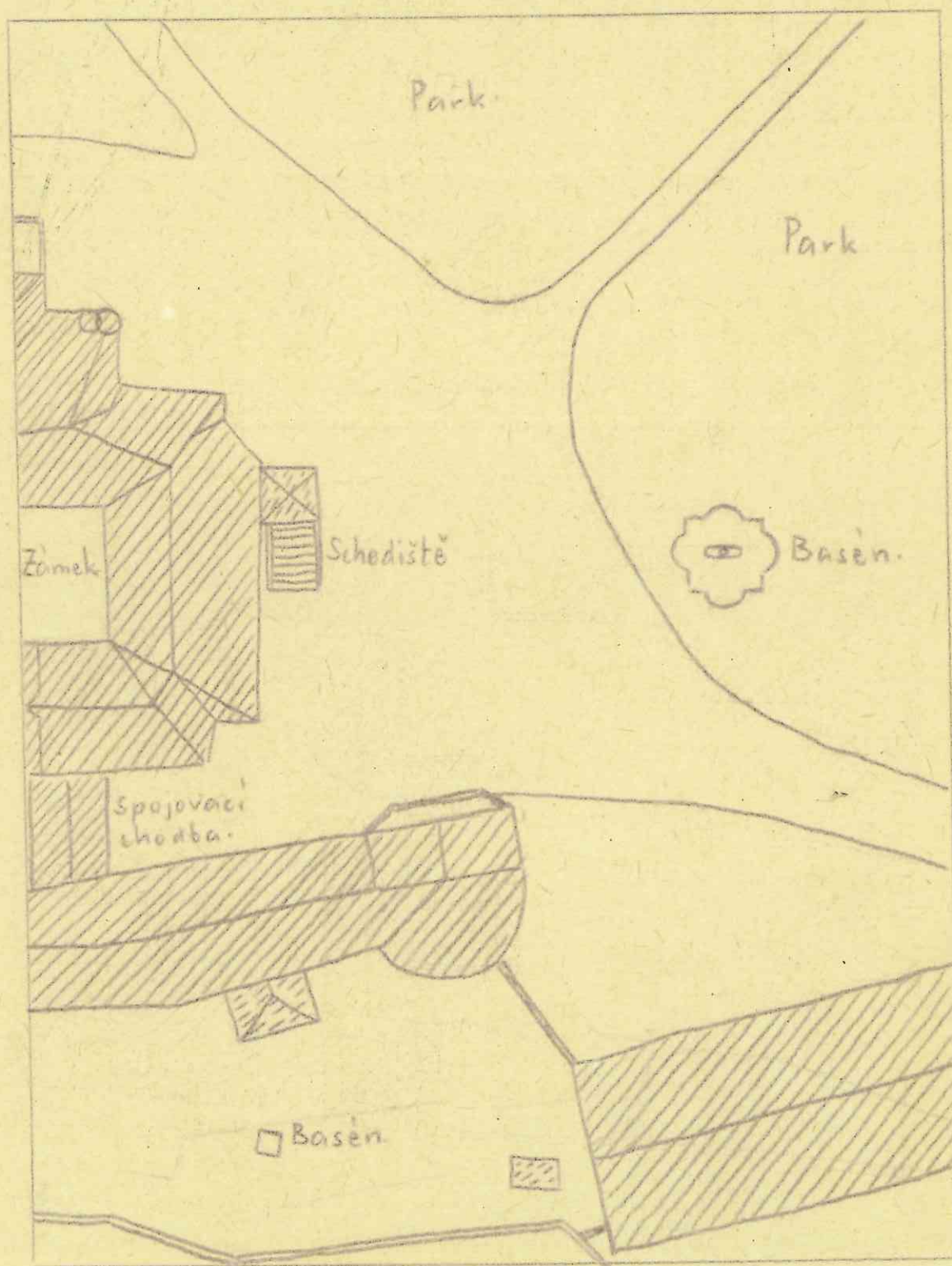
○ → Místo a směr pohledu
na budovy v díle 4.

A. Zámek.

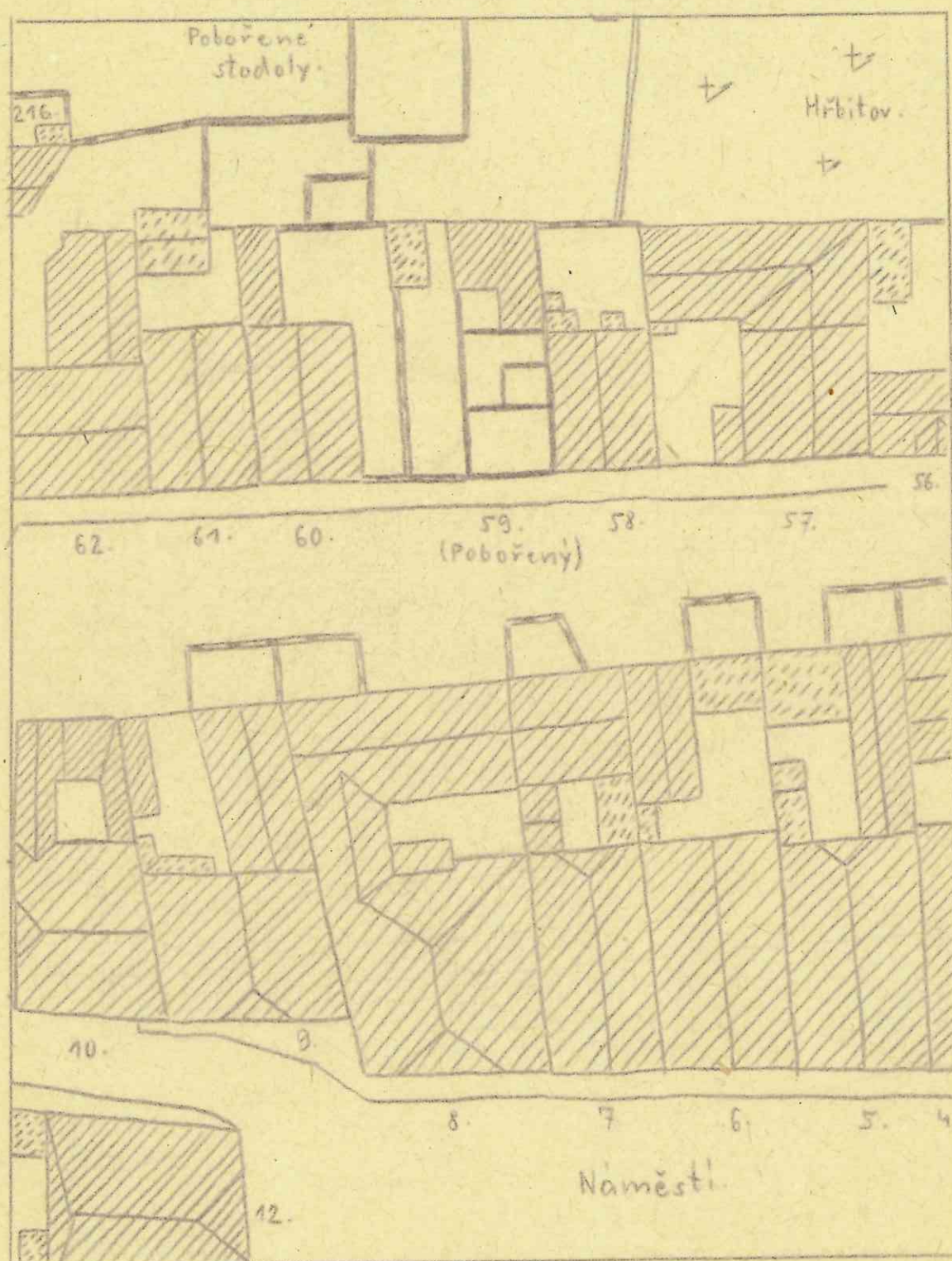
1946.

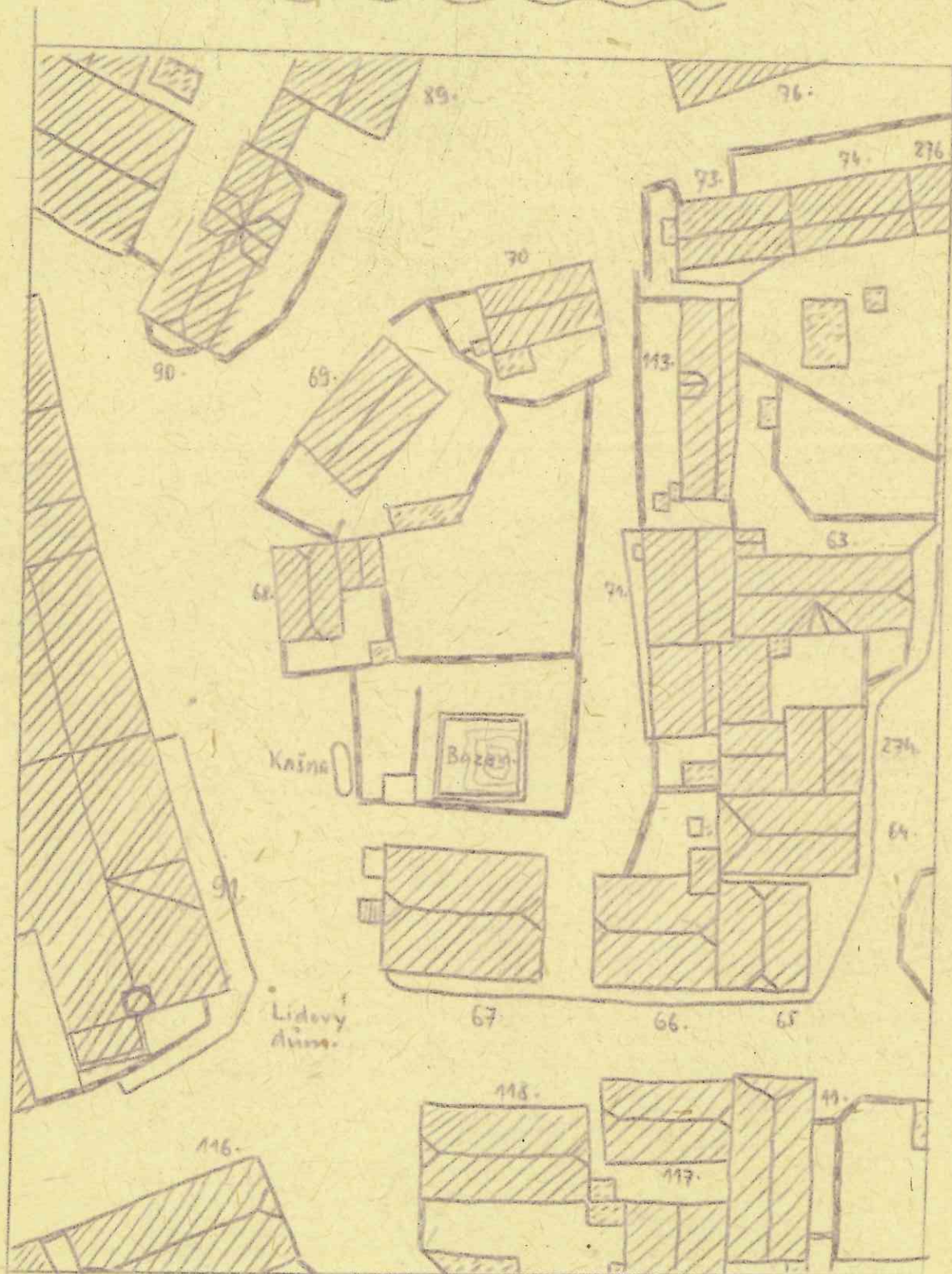
B. Zámek.

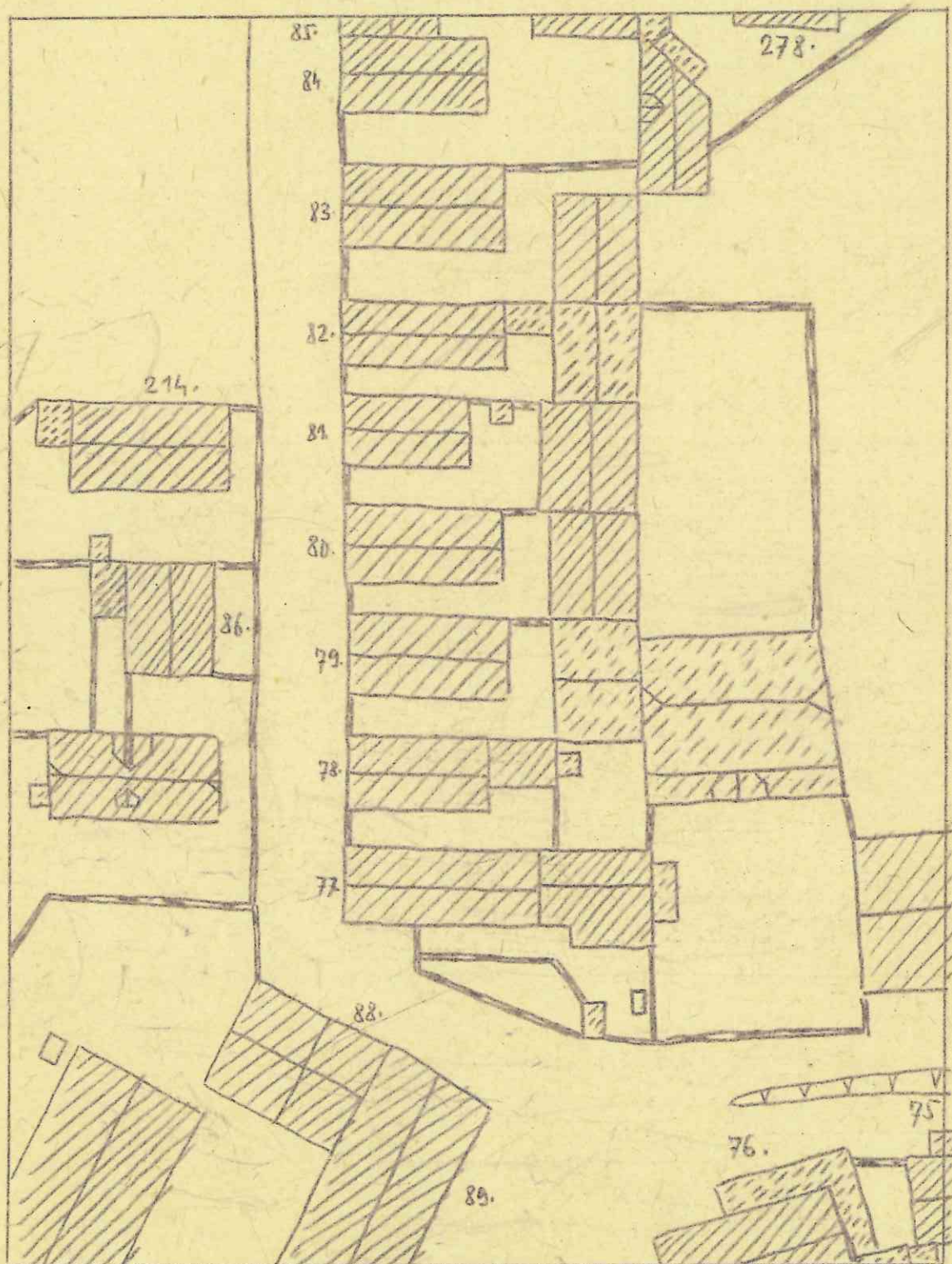
G. Severní část náměstí

D. Špitální kaple.

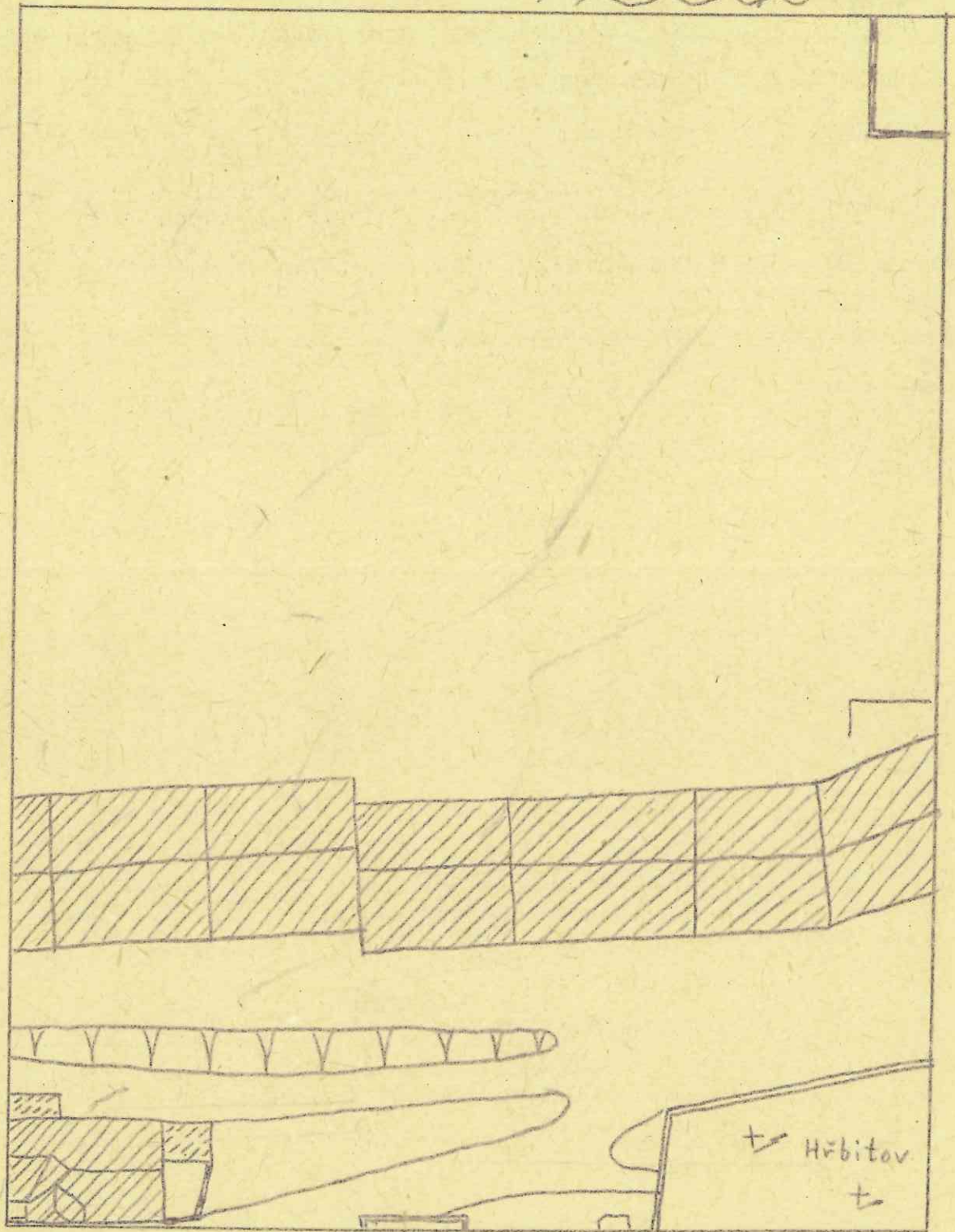

E. Špital.

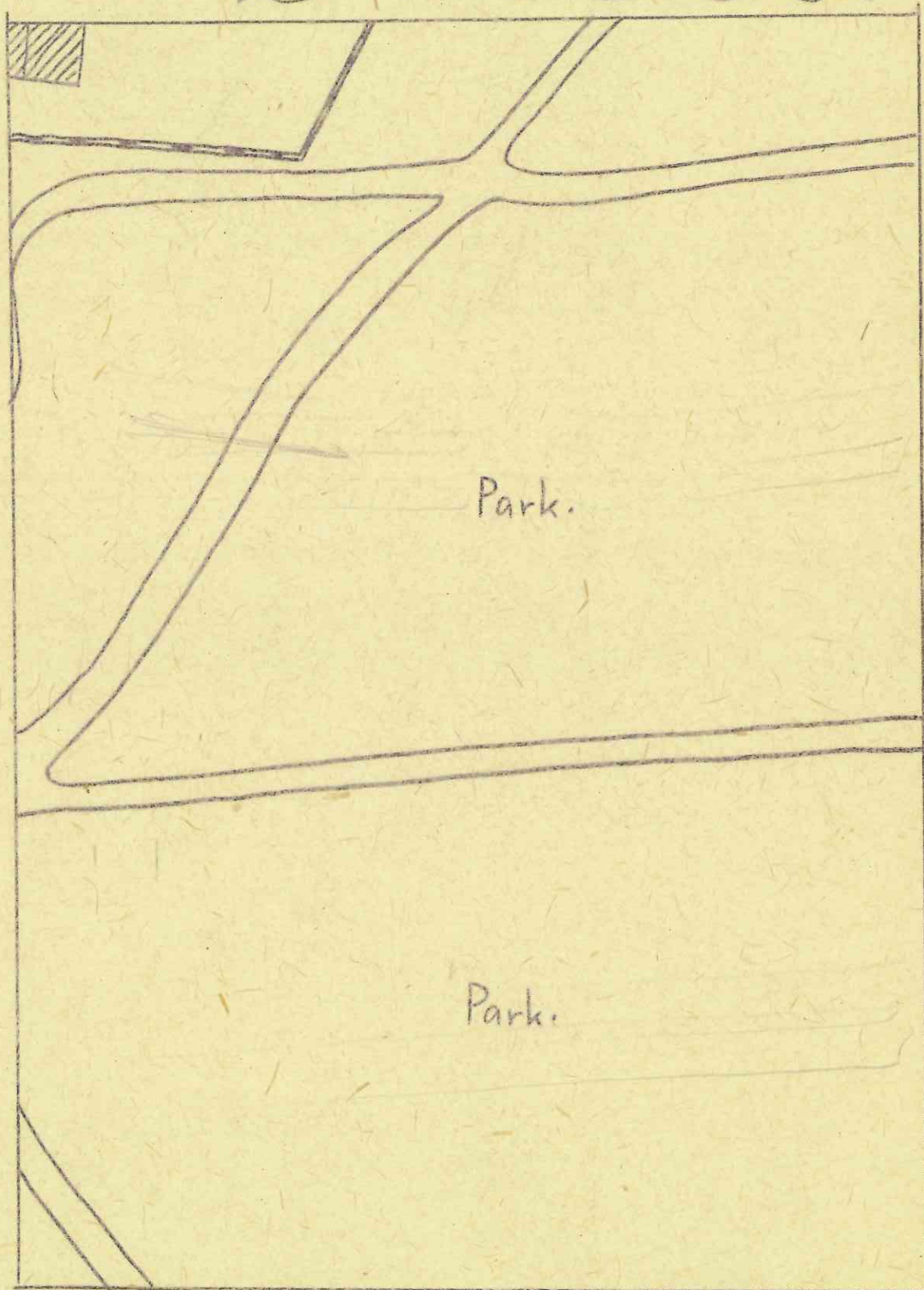

-614-

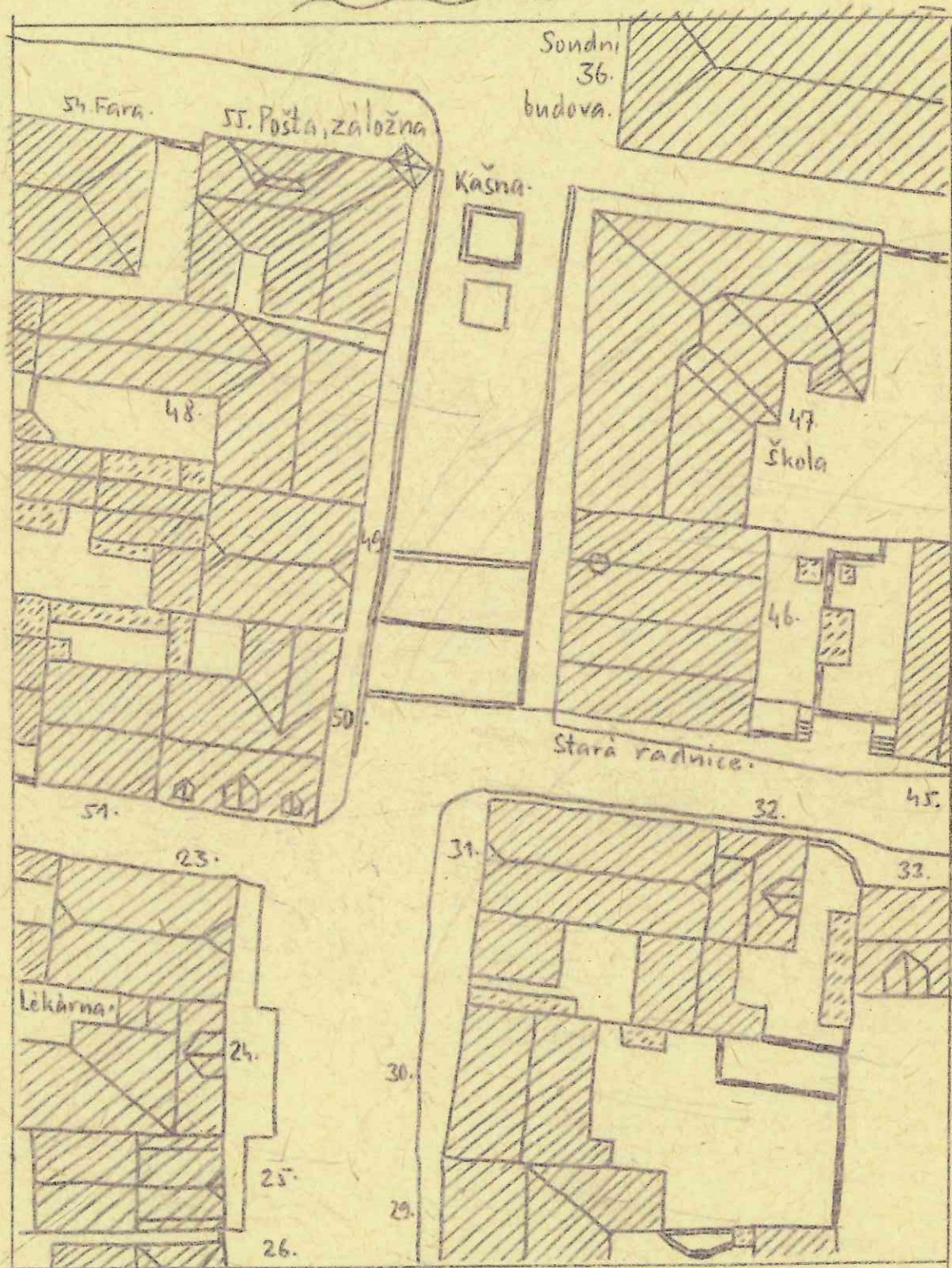
F.) Stodoly.

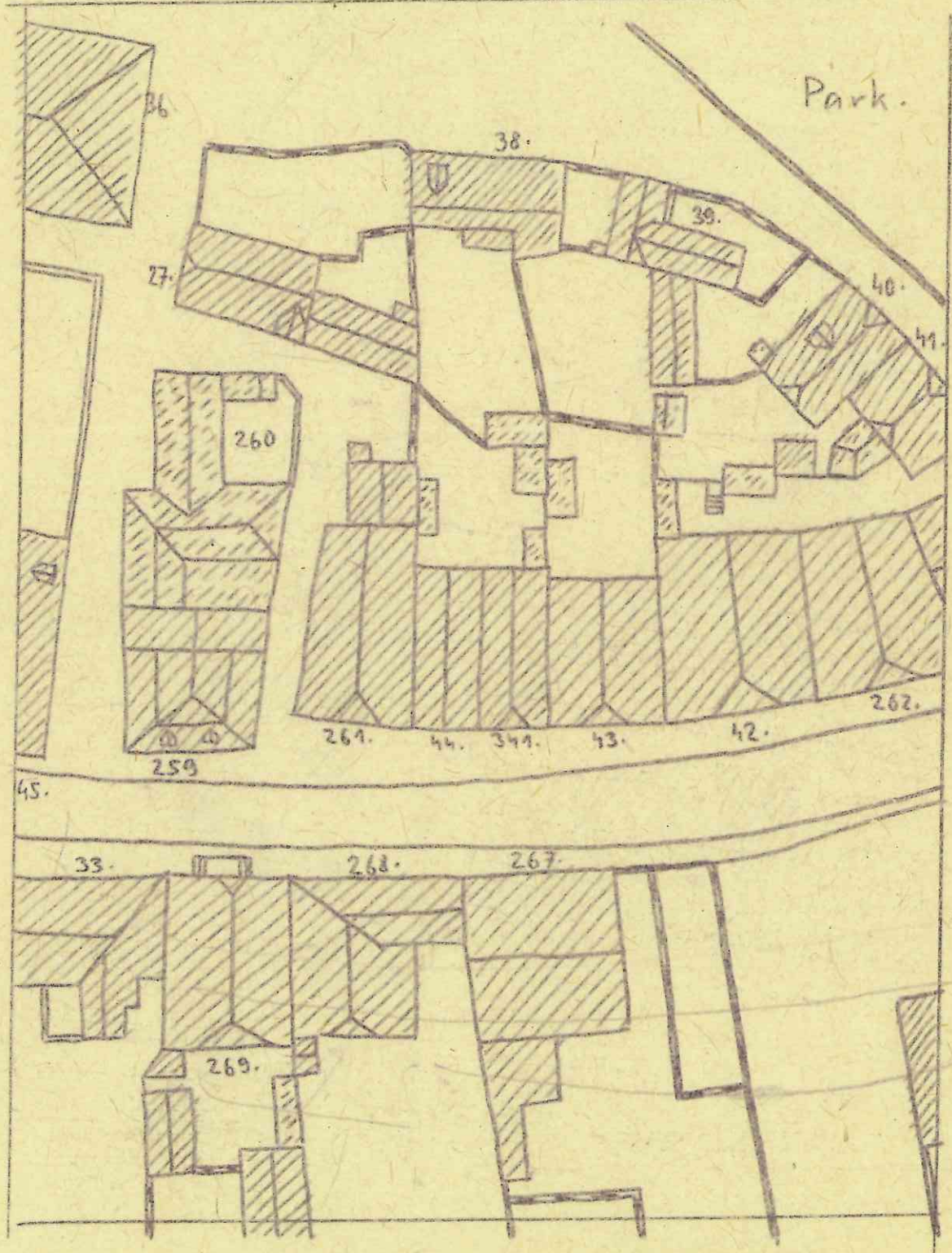
H. "Severni zámeká cesta"

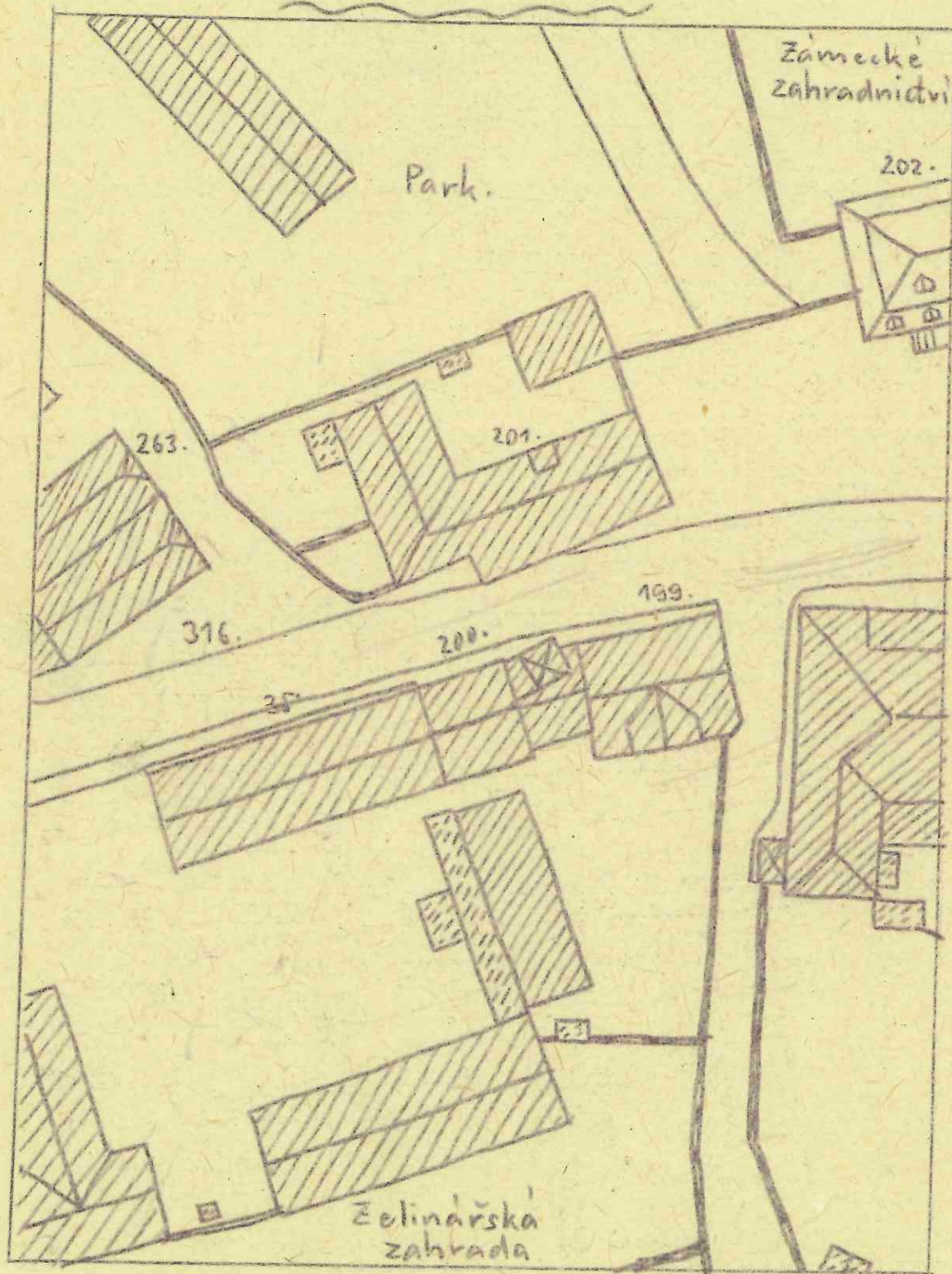
CH. Stará radnice.

1.) "Synagoga".

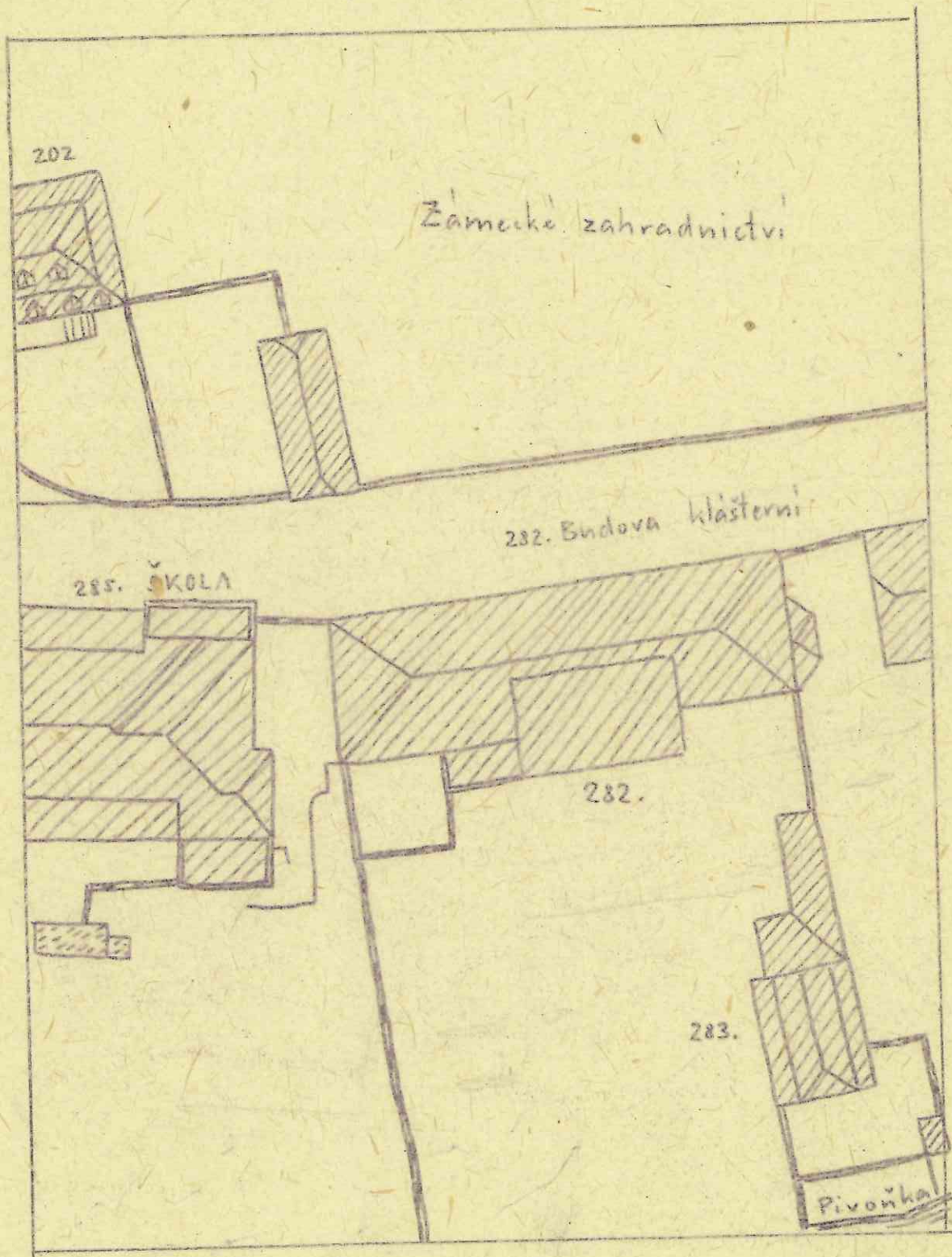

J. "Pivovar."

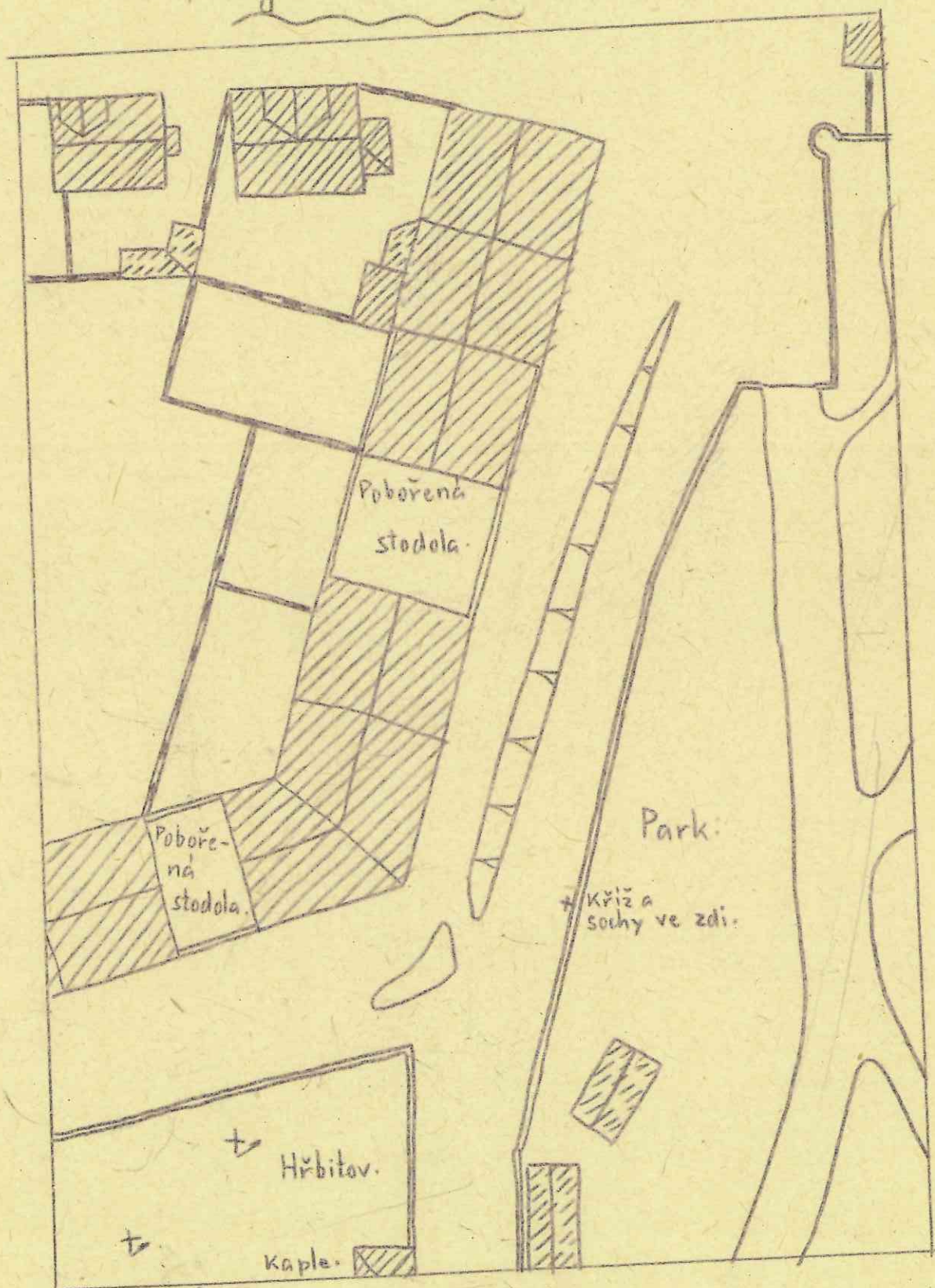

-619-

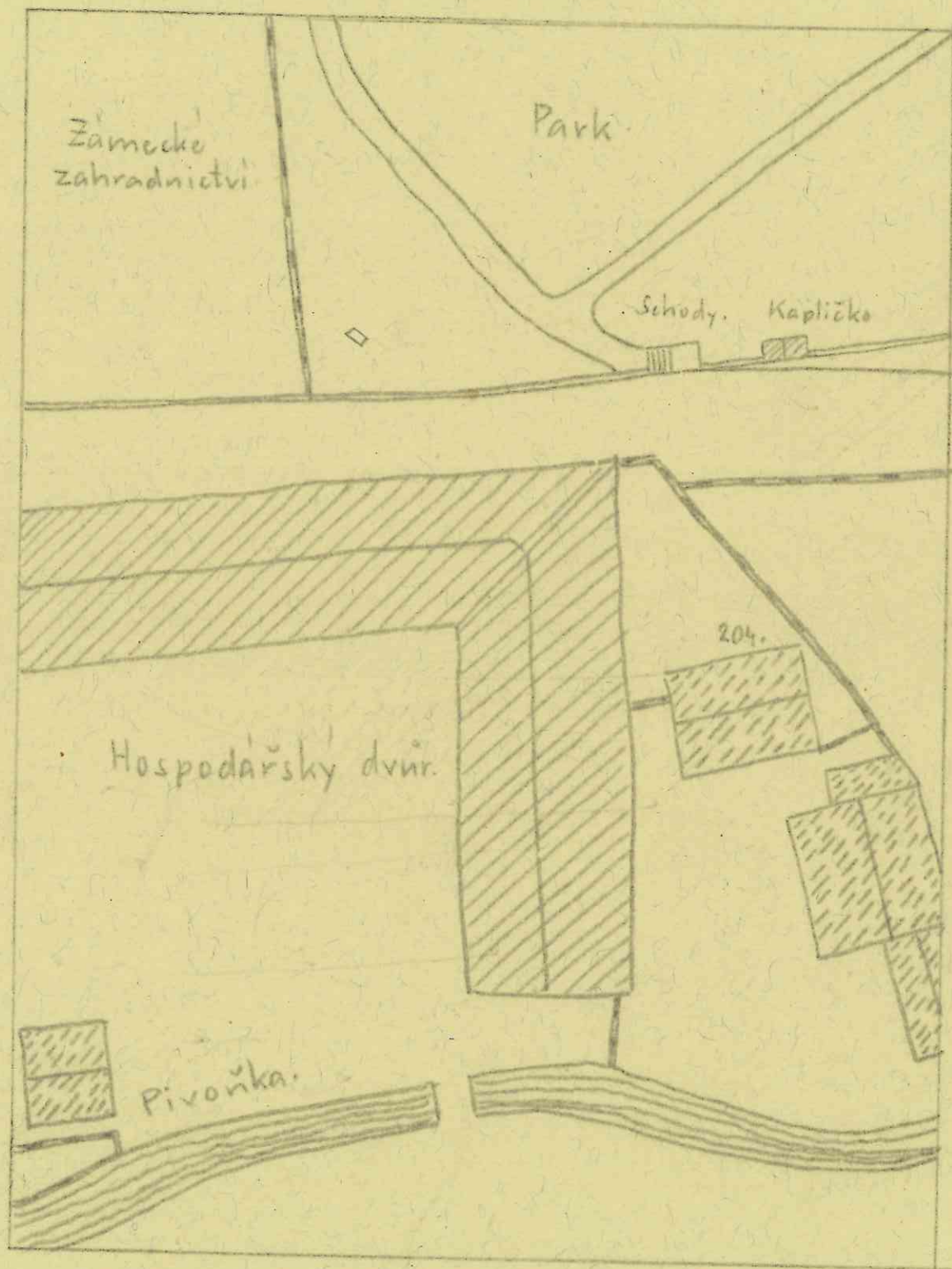
K. „Vinopalna

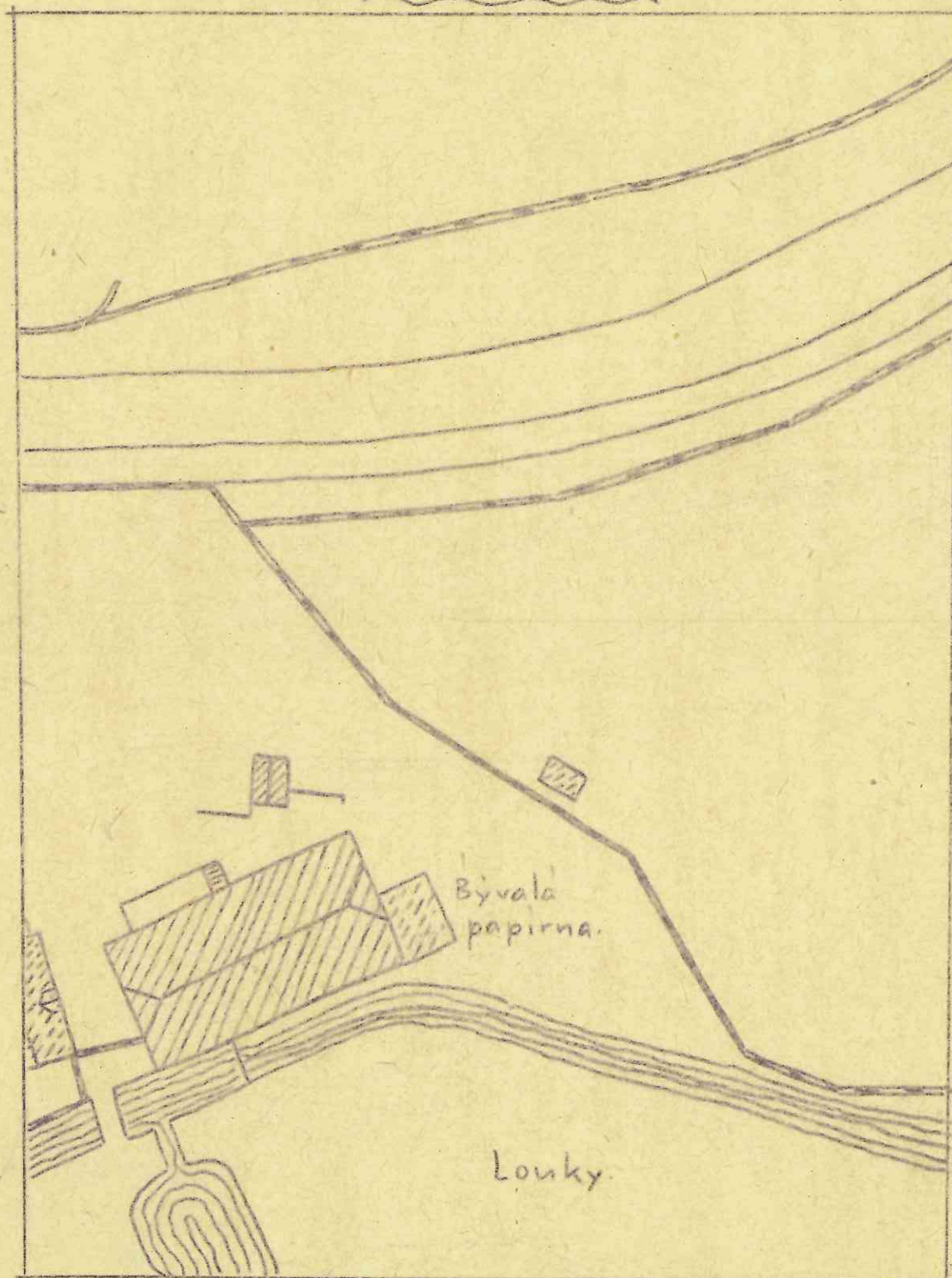
g. Stodoly.

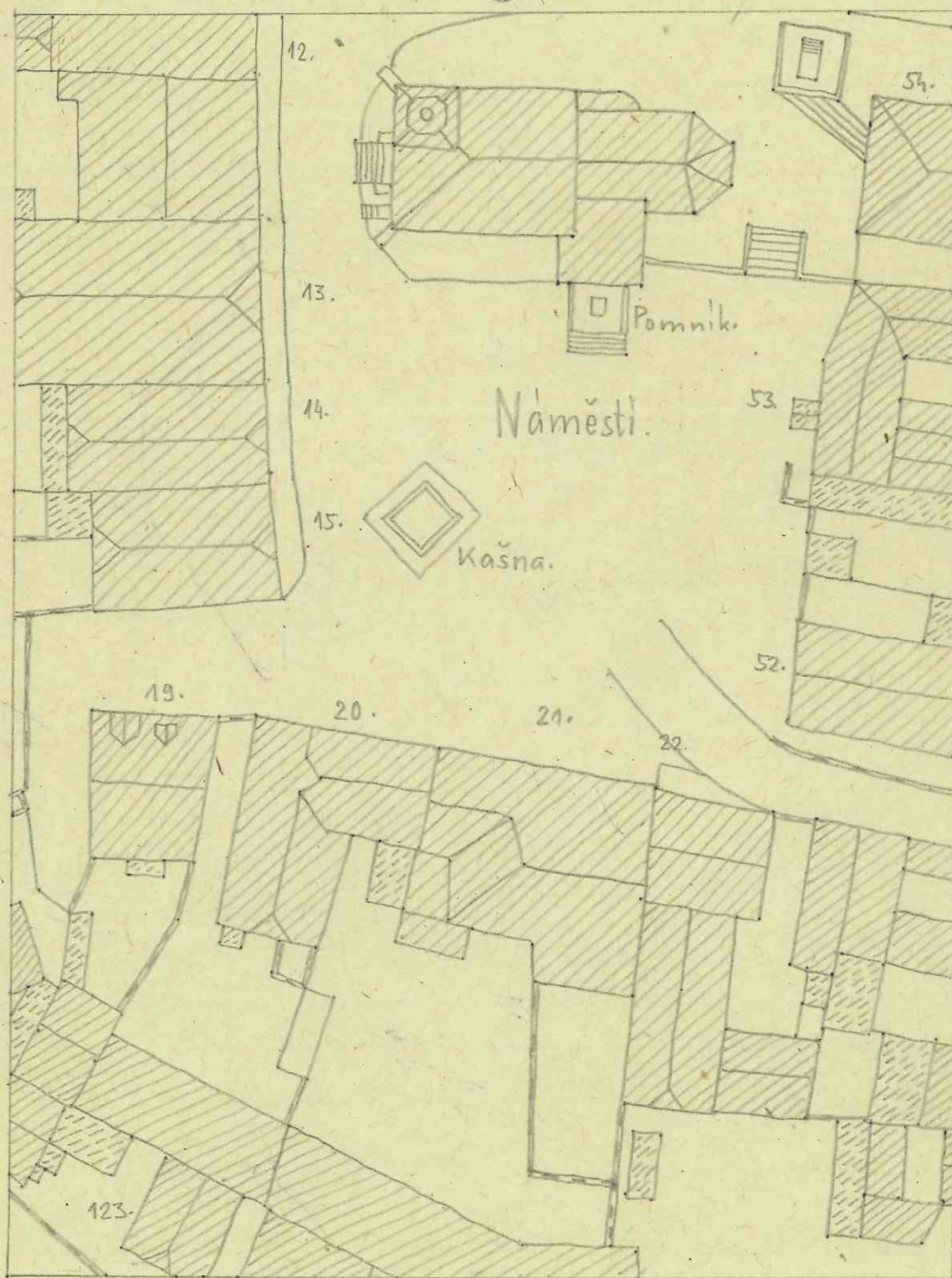
L. Dvůr.

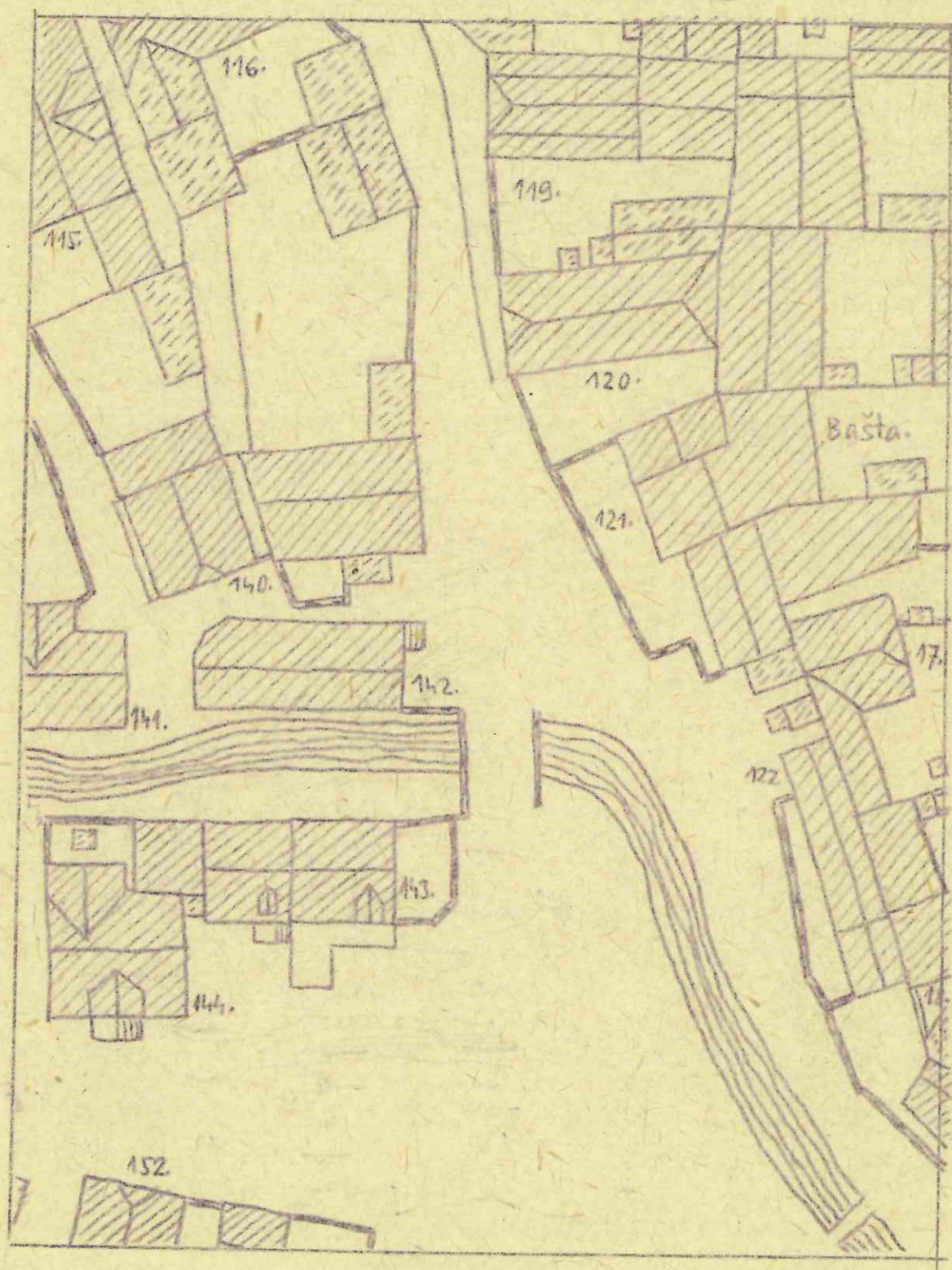
M. Papirna.

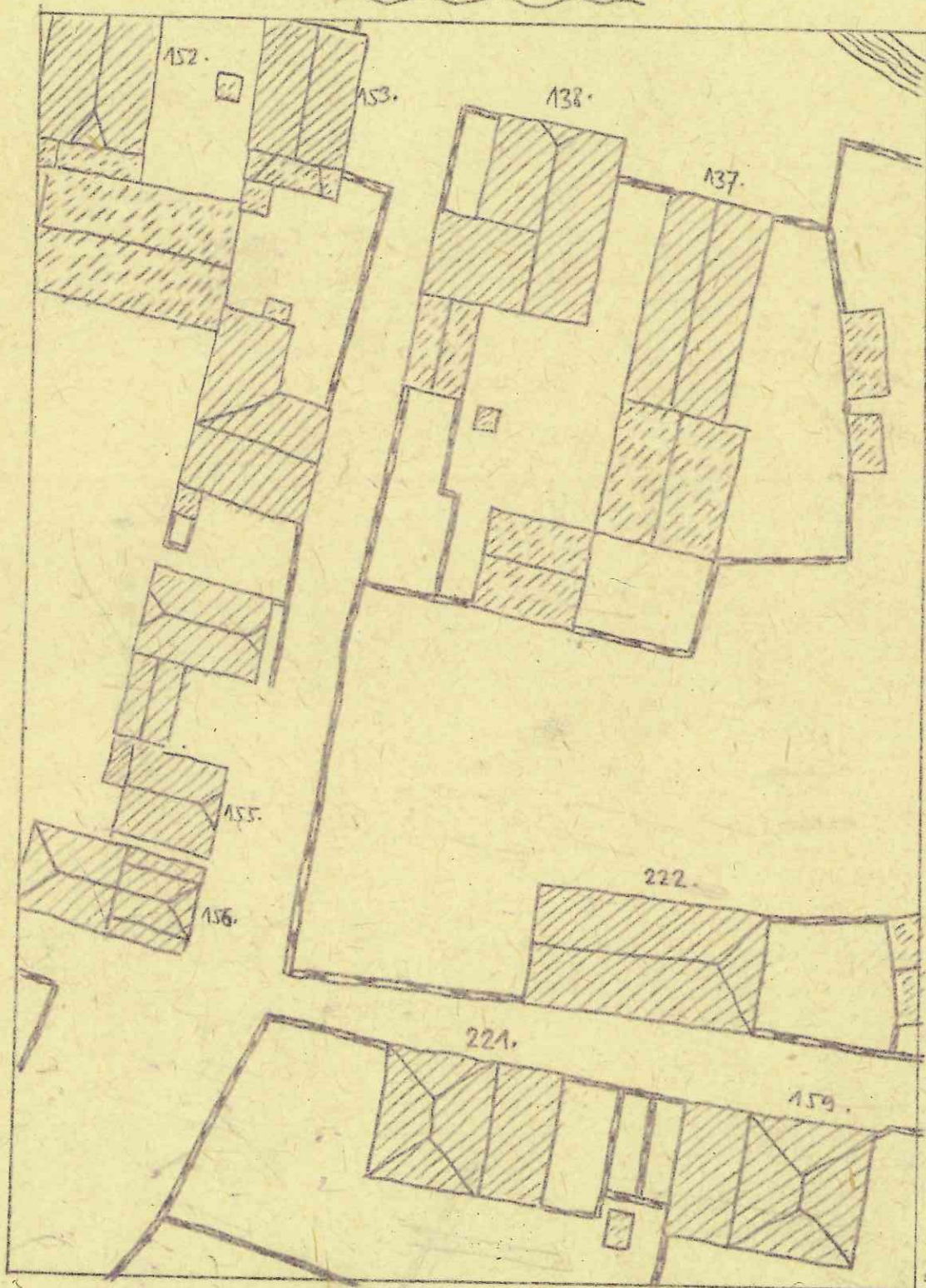
Nj Kostel.

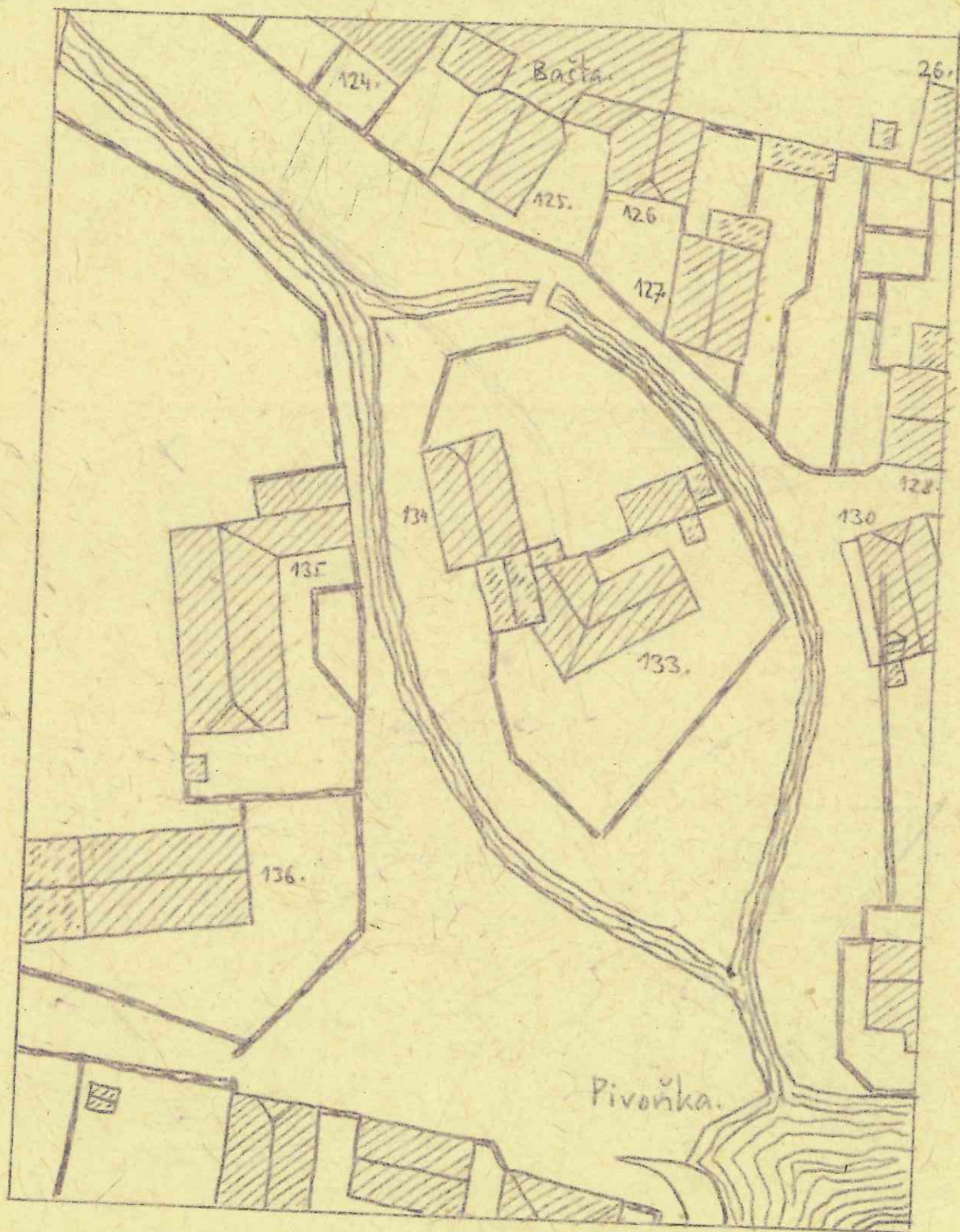
0.) Západní bašta.

P. "Továrna."

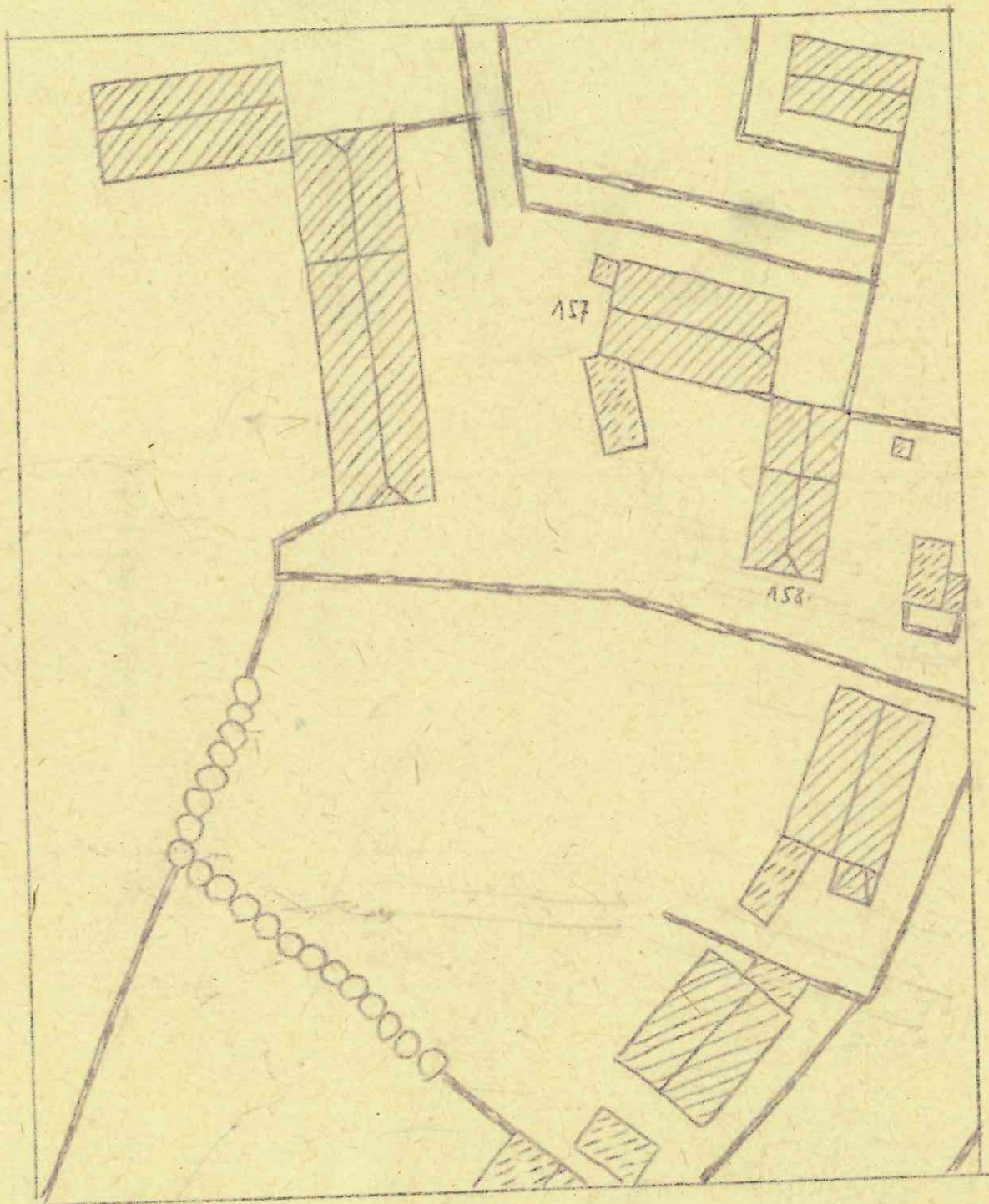

R.) „Jižní bašta.“

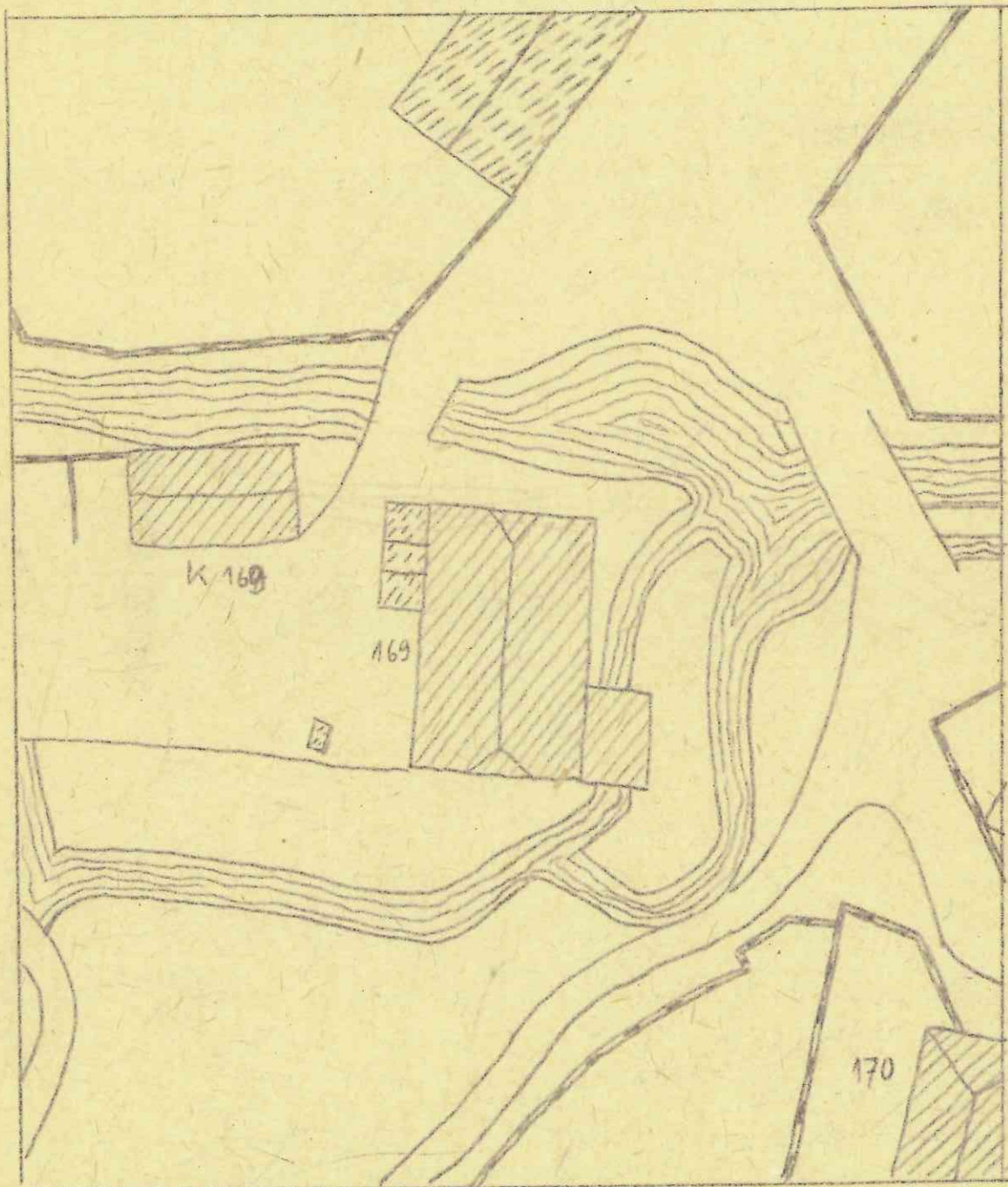

-627-

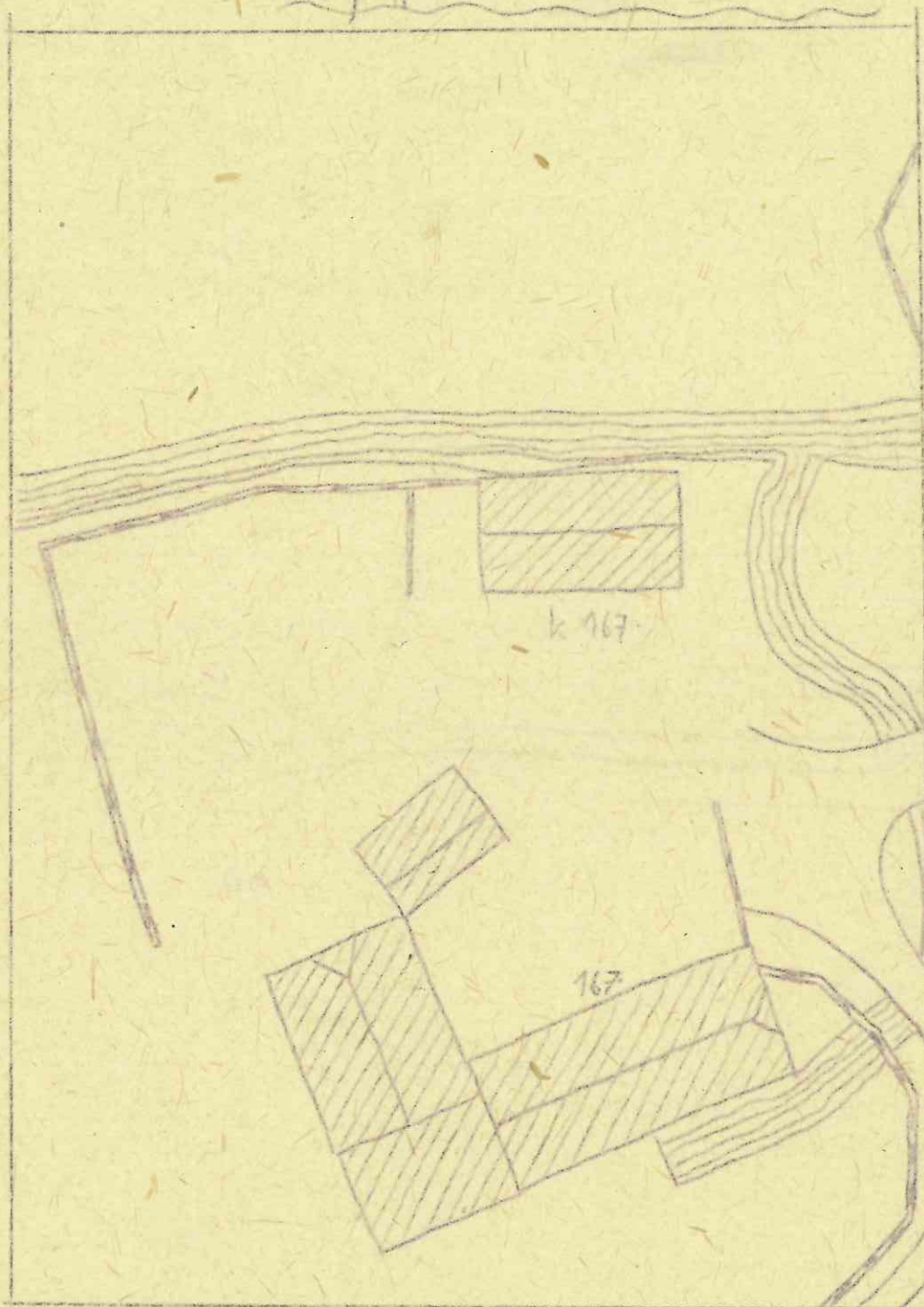
Z) "Lonky"

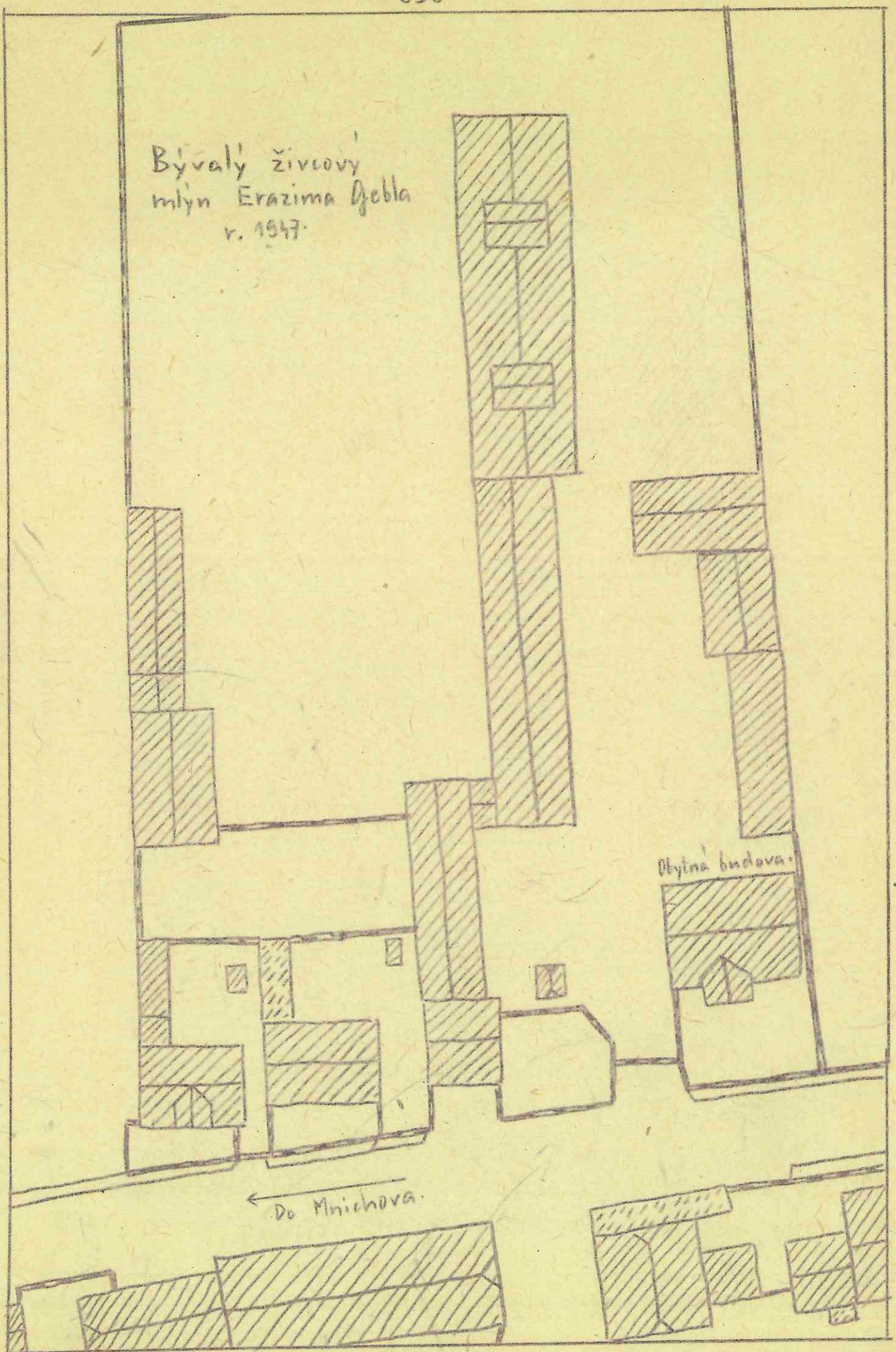
I.) Herrenmühle.

II) "Hammermühle."

Bývalý živcový
mlýn Erazima Gebla
r. 1947.

Dodatky.

~~~~~

1/. Z knihy: "Čechy na úsvitě dějin" Tudolf Turek /Praha 1963/:

Turek považuje Chody za kolonizaci srbskou. Hradiska vznikají

v místech, kde nesídlí Chodové: na sklonku 10. století Tuhošť u Smolova, v 11. století mohutné hradisko u sv. Vavřince nad Štítary, ve 12. století pevnost Příkopy nad Kdyní. Staré sídliště je u Srbic jejichž jméno také souvisí se Srby. Píše:

"V tuhoštské oblasti pokračovalo osídlení šířící se z vnitřních Čech, resp. ze severo východní části Plzeňské pánve, mimo to byly však - podle jazykové jednotnosti pravděpodobně jednorázově - usazeny v této oblasti dvě a dále na sever čtyři skupiny, zřejmě srbské. Zda se toto jednorázové osídlení Srbů stalo za Břetislava či později, nelze říci. Proti kolonizaci za Břetislava není však zatím dokladů a je značně pravděpodobná."

2/. Z knihy Lad. Horák: "Nejasná etnika Veliké Germanie": ~~AAK~~

říká, že Bělá, Bělovice, a posl. lze odvozovat od slova "stráž", zachovaného dosud ve "veille". Jde zpravidla o položení při starých cestách a přechodech.

Herštejn uvádí v souvislost s ~~pojmením~~, pojmem pevnost, tvrz, t.j. "place de guerre."

Pivoň s "pion" t.j. pěšák. Korytany s významem tvrziště či strážnice t.j. "guérite".

3/. Z knihy F.J.Schopf: "Die organische Verwaltung der Provinz Böhmen" /Vydána v Praze r. 1847/..:

Městským stavem rozumí se / v té době, t.j. 1847/ třída státních občanů, kteří bydlí ve městech nebo městečkách a na podkladě nabytého měšťanského práva se podílejí na právech a výhodách obce, takže požívají zvláštních reálních i čestných předností před ostatními obyvateli místa.

Měšťanské právo je udělováno zpravidla vlastníkům měšťanských domů a držitelům měšťanských živností. Měšťanského práva může nabýti jen ten, kdo je křesťanského náboženství, občan státu, je prost poddanského poměru, prokáže postačující zásluhy, schopnost obživy a mravní zachovalost. Za udělení mu zaplatit taxu.

Měšťan má právo:

- 1/ voliti výbor, reprezentanty a nezkušené radní a jiné nezkušené členy magistrátu,
- 2/ účasti na majetku města,
- 3/ Vlastniti měšťanské domy a provozovati měšťanské živnosti,
- 4/ na zaopatření v městských ústavech pro měšťany, vdovy a děti měšťanů - pokud jsou ovšem ve městě zřízeny,
- 5/ užívati dalších výhod dle privilegií města,
- 6/ Patří ke čtyřem zemským stavům.

Měšťan má povinnosti: ~~byť / poběžet / bít / bít / bít / bít /~~

- 1/ byt poslušen svého magistrátu,
- 2/ podílet se na práci v městských zařízeních, a na pozemcích,
- 3/ zastávati dle ^{potřeby} ~~povinnosti~~ městské úřady
- 4/ pomáhat při ohních, povodních a jiných událostech
- 5/ v době války činně přispívat k udržení vnitřního pořádku
- 6/ další povinnosti dle řádu svého města.

Města se dělí v zásadě na 1/ královská města

- 2/ municipální města a městečka,
- 3/ poddanská města a městečka.

Municipální města nemají práva měst královských, nýbrž jsou pod ochranou majitele panství. Původně byla poddána vrchnosti, ale obdržela jejím svolením a také královským propůjčením vlastní municipální práva a tím i soudní pravomoc. O jejich právním poměru k majiteli panství rozhodují smlouvy a privilegia. K uznání vrchnostenského práva platí majiteli panství roční poplatek.

/Poběžovice patřily rovněž mezi municipální města. Soudní pravomoc dostaly roku 1502 listem Dobrohosta z Ronšperka/.

Majitel panství dohlíží na zachování majetku města a na jeho hospodaření. Zkoušeného purkmistra, rady, syndiky, sekretáře, protokolisty a auskultanty jmenuje v municipálních městech státní úřad a město na to nemá vlivu.

/ V Poběžovicích býval zkoušený rada. V roce 1947, ale také již i v r. 1820 byl jím Jindřich Michelsky, roku 1810 Jan Peckert/.

Měšťané volí nezkušené členy magistrátu. Město si samo přijímá úředníky a pomocné síly.

Majetek města spravuje magistrát spolu s komunálním výborem a dvěma reprezentanty. Komunální výbor a reprezentanty volí měšťané.

32

Magistrát má konat o ~~všech~~ věcech týkajících se správy městského majetku každý týden poradu s reprezentanty a ke zvlášť důležitým záležitostem přizvat na poradu celý komunální výbor. Reprezentanti jsou i kontrolním orgánem zastupujícím měšťanstvo.

/ V Poběžovicích byli reprezentanty ku př. roku 1810 Jan Huber a Matyáš Purkholzer, roku 1820 Mates Würll a Josef Purkholzer. Dlouhá léta - a co i roku 1847 - byl reprezentantem Tomáš Freiwich./

Město skládá ze svého hospodaření každoročně účet majiteli panství, který jej přezkouší a uděluje absolutorium.

4/. Z téže knihy:

O Židech.

Roku 1725, 1789 a 1797 byl v Čechách zjišťován počet židovských rodin a byl pak pro příští časy stanoven nepřekročitelný počet 8600 rodin. Zároveň bylo stanoveno, že tyto rodiny musí zůstat rozděleny mezi jednotlivá panství tak, jak tomu bylo roku 1725. /Patent z roku 3.8.1797/. V místech, kde jsou židé usazeni již delší dobu je jejich počet rodin pevně stanoven a každá rodina je označena číslem. / V Poběžovicích bylo roku 1820 30 židovských rodin/. Žid, který je držitelem takového čísla, je "majitelem rodiny", t.j. má právo založit svoji samostatnou rodinu. Nazývá se proto také "familiarant", německy také "Schutzfamiliarant" kdežto neženatý žid je "Schutzjude". Právo oženit se přísluší také nejstaršímu synu familiaranta a to již i za života otce. Takový syn se nazývá spolufamiliarant /Mitfamiliarant/. Po familiarantovi má nástupní právo jeho nejstarší syn. Zemře-li tento syn za života otce bez mužského potomstva, přechází jeho právo na druhorozeného syna. Nemanželský syn nemá nástupního práva ani když je legitimován. Adoptivní syn toto právo má. Narodí-li se pak ale syn skutečný, získává právo on. Proto se také adoptivní syn nesmí ženit za života adoptivního otce. Prvorozený syn se může svého nástupního práva vzdát ve prospěch druhorozeného. Nesmí se pak ovšem už oženit.

Rodinné číslo se uprázdní tehdy, zemře-li poslední samostatný familiarant bez mužského potomstva, t.j. bez synů nebo jejich synů. Jen familiarant může být zvolen představeným židovské obce. Ve zvláštních případech může být dáno právo k založení rodiny i židovi jinému, který se pak nazývá přesčetným familiarantem. Takové rodině se pak časem přidělí některé číslo uvolněné vyměněním některé židovské rodiny.

Na podkladě provozování některého všeobecně užitečného povolání se dává židům rovněž povolení, aby se mohli oženit. To ale platí jen pro jeho osobu, toto právo není dědičné, není tedy takový žid familiantem a jeho syn právo k ženění nemá.

Povolání k sňatku se dává vždy jen za podmínek, že ženich je aspoň 22 let a nevěsta 18, že oba absolvovali vyučování ve čtení, psaní a počtech v německé řeči s dobrým prospěchem, že obstáli při zkoušce z Bne-Zion, že ženich má čestné zaměstnání, že oba dohromady mají jmění v hodnotě aspoň 300 zl a že mezi nimi není překážka krevního příbuzenství.

Povolání k sňatku se dává i židům, kteří jsou rabíny nebo školními učiteli, kteří se dali dobrovolně na vojnu / až po splnění služby/, kteří osobně nebo pomocí jiných židů provozují polní hospodářství, kteří provozují cechovní živnost po 3 roky - to ale také platí jen pro osobu onoho žida a ne dědičně.

Židovské domy jsou číslovány římskými čísly. /V Poběžovicích jsou to čísla od I do XI/.

Vrchnost nesmí připustit na svém panství zvětšení počtu židovských rodin. Otec rodiny platí vrchnosti roční plat /Schutzgeld/. Židé nemohou být nuceni k robotě. Rodina zůstává trvale pod svojí původní vrchností i když dostane povolení k přesídlení jinde, nebo když žid dostane pro svoji osobu povolení k ženitbě jinde. Proto vede vrchnost v konskripčních knihách i seznam svých židů žijících jinde a to i s důvody toho. Povinné poplatky musí tyto židé jí stále odváděti. Vrchnost ztrácí právo na žida jen tehdy, dojde-li k přenesení čísla jeho rodiny jinam zákonitou cestou, nebo obdrží-li neženatý žid na jiném panství číslo rodiny. Židovská rodina nesmí přesídliti na jiné panství, ale židé se smějí zdržovat jinde se svolením své vrchnosti při provádění svého povolání jako rabíni, školní učitelé, školní zpěváci, čeledíni a služkové. Musí k tomu ale míti pas nebo povolovací list hospodářského úřadu. Mohou také / se svolením vrchnosti krajského úřadu místa pobytu/ se zdržovati mimo své domicilní panství jsou-li pachtýři mýt, vrchnostenských nebo církevních pozemků / jestliže je obdělávají osobně nebo pomocí jiných židů/, jsou-li pachtýři vrchnostenských pivovarů, flusáren, vinopalen a pod., provozují-li sklářskou huť, sklárnu, jestliže koupili vrchnostenské nebo městské pozemky nebo zřídili továrnu na výrobu všeobecně užitečného zboží. Právo pobytu mimo domicilní panství mohou dostat od krajského úřadu židovští ranhojiči, doktoři práv, medicíny a chirurgie, anebo ti, kdož získali privilegium na nějaké všeobecně užitečné podnikání.

Žid nesmí zaměstnávat v domácnosti křesťanské služebnictvo a kojně. Provozuje-li podnik / ku př. pivovar / nesmí bydlet společně s křesťanskými zaměstnanci.

Stavbu synagogy povoluje židovské obci krajský úřad je-li obec dost početná aby mohla nést s tím spojené výdaje.

/ V Poběžovicích byla synagoga postavena v roce 1814/.

Za povolení synagogy zaplatí Židé 1000 zl. a pak platí dále ročně 100 zl. kamerálnímu fondu. Obec která má rabína smí si zřídit hřbitov. Pro zřízení synagogy a hřbitova smí koupit i křesťanské pozemky.

Rabín musí být tuzemec, vykázat se znalostí německého vyučování ve škole, mravní zachovalostí, gymnaziálními nebo filosofickými studii, zkouškami z přirozeného práva, etiky a židovského náboženství. Musí být také schopen vyučovati talmudu. Židovská obec mu musí určit plat, který pak posoudí zemské gubernium a schválí dvorská kancelář.

Rabína si židovská obec sama volí, ale musí požádat o zemské úřední schválení. V každém kraji je krajský rabín. Je zároveň i rabínem ve svém místě. Na jeho místo se vypisuje soutěž, krajský úřad podle ní navrhne osobu a gubernium ji schvaluje. Plat mu vyměřuje státní úřad a platí ho židé v kraji podle klíče. Roční plat mu má být určen mezi 300 a 360 zl. / V Poběžovicích býval krajský rabín/.

Židovská obec může sama ustanovit učitele náboženství, školní zpěváky, šamesa a jiné pomocné síly. Ti ale musí vyhovovat úředně předepsaným požadavkům. Učitel musí prokázat schopnost vyučovat v německém jazyce. Židé jsou povinni ve styku s úřady používat němčiny. Rovněž tak i při vyučování. Plat výše uvedeným zaměstnancům platí židé sami. Jeho výši schvaluje krajský úřad.

Žid může přestoupit ke křesťanské víře od 18 let. Rodiče mu nesmějí bránit v přestupu ke katolické víře. Gubernium může dát dispens již od 14 let. Přestoupí-li otec ke katolickému náboženství a matka ne, může dát otec převést i děti do 7 let, kdežto děti přes 7 let jen s jejich souhlasem. Přestoupí-li jen matka a otec ne, může matka katolicky vychovat děti do 7 let až po jeho smrti, ale i to jen tehdy, není-li tu židovský děd, který by si je vzal do své péče.

Na císařský rozkaz byla pro židovské děti sestavena čítanka zvaná Bne Zion. Bez její znalosti nemůže být žid ani židovka připuštěn k sňatku. Dověz židovských knih z ciziny je zakázán.

Židovské obce mají zřizovat německé elementární školy. Židé mohou studovat na gymnaziu i na vysokých školách / filosofii, práva a medicinu/. Mohou provozovat praxi lékařskou, ranhojišskou i advokátní a to i pro křesťanské zákazníky. To platí i o porodních bábách.

Židé musí používat německých rodových jmen a předjmení, kterými ale nesmí být jméno křesťanského svätce, nýbrž musí být vybrána z těch, která jsou pro židy přípustná podle patentu z 29.7.1787.

O nedělích a křesťanských svätcích nesmějí židé prodávat v krámech, ale mohou pracovat v písaárnách za krámy.

Židé nesmějí kupovat ani jinak nabývat křesťanské domy. Jen případ od případu může k tomu být dáno císařské povolení židu, který se zvlášť zasloužil o průmysl, vědu nebo stát. Židé nesmějí kupovat nebo jinak nabyvat rustikálních realit.

Židé se mohou věnovat cechovním i nesechovním živnostem. Nesmějí ale pachtovat rustikální půdu jsoucí v užívání poddaných, pachtovat honitby, desátky, mlýny, šenkovny, vyrábět střelný prach a ~~ž~~ sanytr a obchodovat s nimi, prodávat sůl a kostelní potřeby.

Židé podléhají soudní pravomoci vrchnosti. Soudní činnost rabínů je zakázána.

Podle patentu z r. 1787 má být vlastně židovská obec jen v Praze, ve skutečnosti jsou ale židé všude kde je jich více združeni v židovské obce což je úřady plně uznáno. Obec si volí představeného. Žid patří ke své obci i když má povolení k pobytu jinde. Výdaje na zaměstnance a na potřeby synagogy platí židé podle rozvrhu který předkládá představený ke schválení vrchnosti. Obec se musí starat o chudé. Židé podléhají vojenské povinnosti.

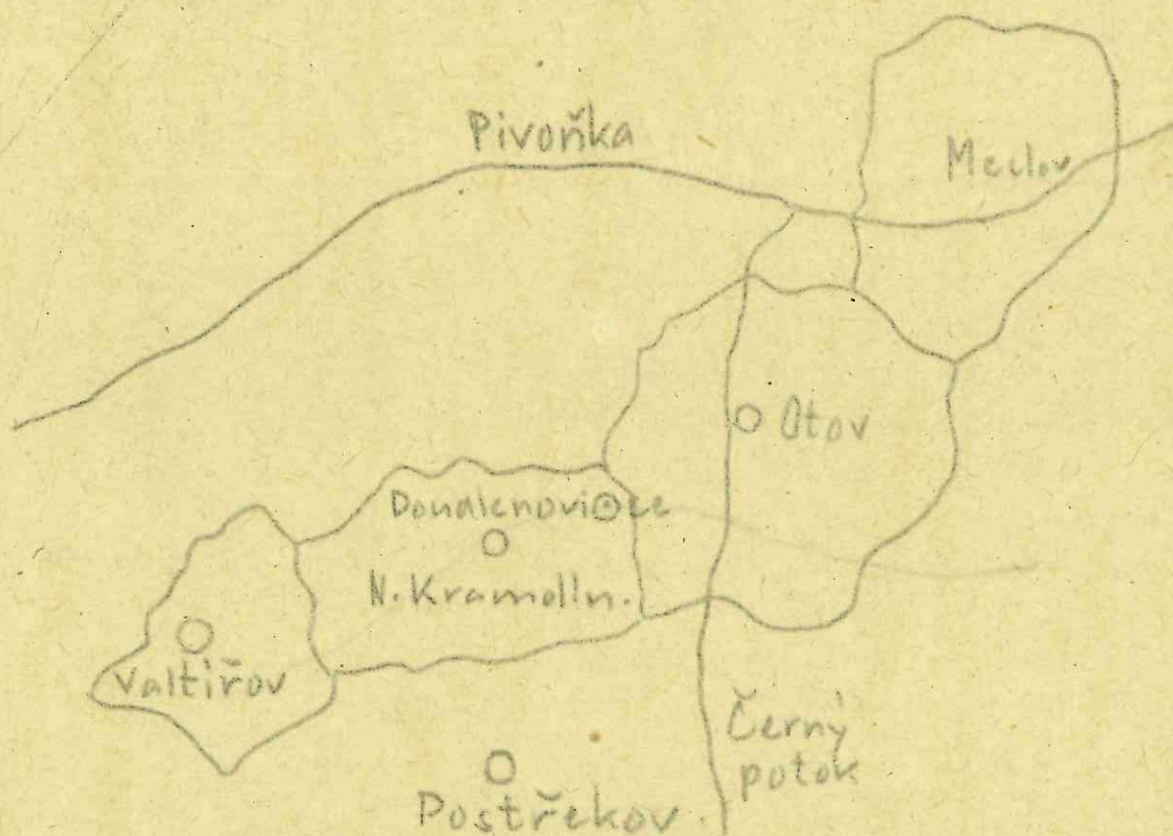
Všichni židé v Čechách dohromady musí zaplatit roční daň z rodin /Familiensteuer/ v celkové výši 43.000 zl. Platí ji ženyti židé mají-li jmění aspoň 300 zl. Každý žid, který má jmění aspoň 150 zl. platí daň z majetku. Židé platí spotřební daň z potravin.

5/. Námět.

Katastry Valtířova, N. Kramolína, Otova a Moclova bezprostředně lu sousedí. Někde poblíže hranice katastrů Otova a N. Kramolína přikládáme někdejší Doudlenovice. Protože Kramolín je "Nový" jsou Doudlenovice starší. Nahraďme proto pro nejstarší dobu Kramolín a vicemi a dostaneme tak územní pruh ~~Kramolín/~~ daný osadami Moclo Doudlenovice a Valtířov, vysunující se z prostoru Horšovskotýnské osídlení při Pivovně a osídlení Chodské.

Při tom jméno Meclova odvozuje Profous z německého Mätzel či Mecl, Šmilauer od Mecl, Dr. Schwarz od staroněmeckého Matzili. Jméno Otova ukazuje na německé Otto, jméno Valtířova na Waltera a jméno Doudlenovic odvozuje Šmilauer od německého osobního jména Diotlin přes tvar Doudlen. Podle toho šlo by tu pak o pruh osad nazvaných podle osob s německými jmény, čili asi o kolonizaci - patrně knížecí - vsunutou mezi Chody a osídlení při Pivoňce. Poněvadž některé z těchto osad jsou velmi staré, ukazovalo by to pak na to, že osídlení při Pivoňce je ještě o něco starší - nejméně z 11. století.

Z článku Fr. Rožbika: Vyvazení poddanských povinností na panství Kout a Trhanov z let 1848-53.

/Ve sborníku "Minulostí západočeského kraje, díl VIII /1971/

Osada Nuzarov vznikla počátkem 18. století usazením několika poddanských, kteří obdrželi ~~mim~~ "snůry" pozemků za roční činži 30 kr. ze srůry a někteří další povinnost: Mannsgeld 24 kr. a za sběr chrastí 7 2/4 kr. ročně. Dosud dominikální osada byla r. 1748 pojata do rustikálního katastru.
/Mannsgeld byla dávka stanovená od r. 1707 a 1711 místo naturální roboty/.

Vyvazování : V Herštejnských Chalupách bylo vyvazením povinno 5 chalupníků

V Nuzarově 4 domkáři

V Nemanicích 1 sedlák a 22 chalupníků

V Nemanických /Schmalzgruben/ 6 sedláků, 1 chalupník

v Novosedlech 9 chalupníků

v Novosedelských Hutích /počet není udán/

v Mýtnici 9 chalupníků.

Z Tereziánského katastru - 1757.

Herštejnské Chalupy : 9 hospodářů. Ves vznikla kolem r. 1705 na pozemcích z panského lesa. Nazývala se též Pozorka.

Nuzarov: Ves vznikla kolem r. 1705 na pozemcích z panského lesa a poddaní platí z pozemků určité poplatky. Domky mají špatné.

Pivoň - dominikál.

Klásterní dvůr ... pole 170, louky 42
 Svätý Jiří ... pole 137,1 louky 14 lady 13
 Zdanov ... pole 323,1 louky 79
 deputátní ... pole 16,3
 činžovní ... pole 598 louky 22
 lesy celkem: smíšené 50, měkké 200, porost 250.
 Církevní: Šitboř-administratura ... pole 20,1 louky 12
 Rybníky: výtažní 38 kop, pstruží 7 kop.
 Pivovar: 653 1/3 šudu piva ročně
 Vinže stálé: gruntovní 181 zl 45 kr,
 154 slepice
 28 kop vejce
 nestálé: z mlýnů 425 zl, 51 str. žita,
 z domků 70 zl 30 kr
 ze zhostů 10 zl.

Masné krámy, draslárna, pekárny, 45 vrchnostenských domků ve Zda-
 nově a Valtířově.

V r. 1713 přiznány chmelnice 1,3 str.

Mlýny vrchnostenské: Pivoň klášterní mlýn 1 kolo s pilou
 Mnichov 2 mlýny po 1 kole a 2 pily
 Mlýn pod Eichenbühlem o 2 kolech,
 Papírna v Šitboři o 2 kolech,
 Mlýn v Záměličích o 2 kolech
 Zdanov o 2 kolech,
 Mlýnec o 1 kole
 Valtířov o 1 kole

Mlýny poddanské : Sezemín o 1 kole s pilou
 Červený Mlýn o 1 kole s pilou
 Spálený mlýn o 2 kolech s pilou
~~Papírna o 2 kolech~~
~~Mlýn pod Eichenbühlem o 2 kolech~~
~~Zámělič o 2 kolech~~
~~Valtířov o 1 kole,~~ všechny na nestálé vodě.

Valtířovský mlýn vystavěn r. 1712.

Rybníky: Kovářský u kláštera, Mlýnský, Pílský, Galgenwasserle, U
 Sezemínského mlýna, Šitbořský, Sklářský,
 Dřevěný u sv. Jiří, Deštový záměličský, Návesní u
 Zdanova a Peintwayer.

Farnosti: Šitboř - farní kostel sv. Mikuláše. Celkem 834 duší:
 /Šitboř 187, Zámělič 132, N. Kramolín 184,
 Mlýnec /půl/ 91, Zdanov 103, Valtířov 111,
 Sv. Jiří dvůr 12, papírna 10, mlýn pod Eichen-
 bühlem 5.

Škola.

Sv. Jiří: kaple bez lidu /Sv. Jiří, zpustlá/

Valtířov: kaple bez lidu /sv. Linhart, ne spadnutí/

Zdanov: kaple bez lidu /sv. Kolman/.